

VREME

Ob koncu tedna bo suho z jutranjo meglo po kotlinah in nižinah

Tudi ženske v volilni boj

V volilni boj so se očitno spustile tudi ženske. Tako bi lahko razbrali iz besedila Kaj, hočemo ženske v Sloveniji — elementi za volilni program, ki so ga oblikovali v iniciativnem odboru žensk za volitve pri republiški konferenci Socialistične zveze. V njem so predstavljeni osnovni poudarki iz zahtev ob volitvah, ki se dotikajo tistih šibkih točk v sedanjih ureditvah družbe, kot pravijo, ki jih ženske spričo svojega položaja še posebej zaznavajo. Gre za občutljiva vprašanja premajhne vključenosti žensk v družbenopolitično življenje, o čemer želijo v prihodnje bolj neposredno sodelovati. Zase zahtevajo več prostora v organih oblasti in s tem odločanje o razvoju naše skupnosti.

V svojem volilnem programu so zapisale, da bodo na spomladanskih volitvah volile tiste kandidate in kandidate, ki se bodo dejavno zavzemali za tržno gospodarstvo, za socialni program, demokracijo, nenasilno družbo, ki ne bo dovolila nasilja nad posamezniki, zlasti pa ne mučenja otrok, pretepanja žensk in pozabe ostarelih.

M. Jerše

PODEŽELJE S SLOVENSKEGA »JUGA« HOČE NAVZGOR

NERAZVITI SLOVENIJE, ZDRUŽITE SE!

Doslej so nam resolucije pisali drugi, poslej si jih hočemo sami, so se na slikoviti Gorci nad Podlehnikom v osrčju Haloz pred dnevi (25. listopada) izrekli predstavniki partijskih vrhov (medobčinskih svetov ZKS) Pomur-

ja, Podravja in Celja. Organizacija, ki zlagoma prerašča v stranko in je na pohodu v Evropo, je »odkrila« več kot hvaležno temo za nabiranje točk v predvolilnem boju. Morebiti je bil eden poslednjih povodov za to potezo

slovenski seminar o pristopu k usmerjanju razvoja podeželja v začetku minulega meseca v Črni na Koroškem, zanesljivo pa je vzrok zanj vztrajno razvojno nazadovanje predvsem Goričkega, Haloz, Kozjanskega in Slovenskih Goric. Zgodilo se je torej konstituiranje svojevrstne partijske aliance severovzhoda Slovenije (slovenskega »juga«), ki naj bi dala projekt — resolucijo o slovenskem podežlju za bližnji kongres komunistov, 22. in 23. grudnia v Ljubljani. Iz Kakaja so bili navzoči Katja Vadenal, Borut Pahor in Franci Pivec.

Očitno mislijo resno, se nam je zdelo po več kot triurni izmenjavi mnenj s poudarki na zaustavljanju odsejanja ljudi s podeželja, ustvarjanju pogojev za boljšo mobilnost prebivalstva in načrtnem podpiranju naporov za razvoj gospodarske in intelektualne infrastrukture. Vse to pa ne bo ne preprosto in zlasti ne kratkoročno, pri čemer manj razviti in nerazviti odklanjajo miloščino in zavračajo žaljiv odnos centrov do provinc. Omenjena je bila študija Inštituta za ekonomska raziskovanja iz Ljubljane Pospeševanje skladnejšega regionalnega razvoja v SR Sloveniji, projekt Goričko in nekatere druge raziskave, ki same po sebi ne prinašajo napredka. Kaj vse bi radi nerazviti in manj razviti Slovenije, bomo še poročali. B. Z.

Ob svoji 35-letnici

POMURSKA ZALOŽBA
69000 MURSKA SOBOTA
LENDAVSKA 1

nagrajuje bralce Vestnika

Za najmlajše bralce smo pripravili čudovit prednovoletni knjižni paket:

Feri Lainšček — Marjan Manček: CUFEK MODRIJAN (sestavljanka)
Feri Lainšček — Marjan Manček: CUFEK V ZIVALSKEM VRTU (zloženka)
Jamer Driscoll: ŠOLENČKI (slikanice in pobarvanke)
MOJI PRVI KORAKI DO ZNANJA (delovni zvez. za predšolske otroke)
Richard Scarry: MOJ PRVI SLIKOVNI SLOVAR ČUDOVITI SVET NOT IN GLASBIL

Kmalu bomo izžrebali deset zvestih naročnikov VESTNIKA, ki bodo prejeli lepe knjižne nagrade. Pravočasno postanite naročnik VESTNIKA!

VESTNIK

Murska Sobota, 7. decembra 1989 • Leto XLI • Št. 48 • Cena 25.000 din

MURA: PRODAJATI DRUGJE IN VEČ IZVAŽATI

POLITIKA MORA SPREJETI POSLEDICE EVFORIČNIH ODLOČITEV

»Tudi v Pomurju so se delovni ljudje in občani odločno izrekli proti mitingu resnice v Ljubljani. Velja prepričanje, da miting ne bi prispeval k umiritvi razmer, lahko pa bi pripeljal na rob spopada, ko je celotni jugoslovanski prostor preplavljen zgolj s čustvenimi reakcijami, ko ne delujejo pamet in družbene zakonitosti. V Pomurju ljudje odločno razmišljajo o tem, da Slovenija in slovenski narod ne podpirata nobenega albanskega separatizma in nacionalizma, res pa je, da na Kosovu ne more veljati samo ena resnica,« so v posebni izjavi, naslovljeni na CK ZKS, zapisali pri medobčinskem svetu Zveze komunistov za Pomurje. V njej tudi dodajajo, da so pomurski ljudje podprli sklepe slovenske skupščine, da z vsemi legalnimi sredstvi zaščitijo suverenost slovenskega naroda, mir, življenje

in premoženje. Odločni ukrepi sekretariata za notranje zadeve so bili deležni vse podpore.

»Ljudje so z vznemirjenostjo pričakovali razglas SZDL Srbije, ki je sprejet z velikim ogorčenjem. Delovni ljudje, občani in predvsem gospodarstveniki menijo, da v času, v katerem živimo, na pragu 21. stoletja, ko padaj zidovi med državami, ko se približujemo Evropi — nobena blokada ni mogoča. Nikakor pa ne nobena gospodarska blokada, ki je rezultat nepremišljenih, zgolj političnih odločitev. Pravijo pa, da če že o tem odločajo dnevna politika, evforija in čustva brez gospodarskih zakonitosti, potem mora ta politika tudi sprejeti vse posledice takih odločitev za naš nadaljnji skupni razvoj.«

Dodajmo še to, da so se na sedežih občinskih komitejev Zveze

komunistov v vseh štirih pomurskih občinah zbirali aktivisti, direktorji in drugi, ki so v pogovori skušali oblikovati skupno stališče do nastalih razmer. Ocene so, da moramo v Sloveniji na najbolj grob napad na avnojsko Jugoslavijo, ki se je zgodil z aktom SZDL Srbije, reagirati trezno, brez prevelikih čustev in evforije. Menijo, da ni potrebnih nobenih izrednih sestankov, ampak je treba prispevati k umirjanju razmer s pokončno držo, na temelju sprejetih ustavnih dopolnil in v skladu s politiko, ki je v Sloveniji med ljudmi že večkrat dobila svojo potrditev. (Nadaljevanje na 3. strani)

LENART V SLOVENSKEH GORICAH PRED NOVIM OBČINSKIM SAMOPRISPEVKOM

Za lepše življenje...

»Telefon, cesta in voda so stvari, ki bodo zadržale ljudi v teh revnih krajih,« je prepričana predsednica Skupščine občine Lenart, Vida Šavli. Zadržati mlade doma, predvsem na kmetijah, pa je za razvoj vsake pokrajine zelo pomembno. Brez mladine ni življenja, brez življenja ni razvoja!

V nedeljo, 10. decembra, bodo občani Lenarta v Slovenskih goricah glasovali o uvedbi četrtega občinskega samopriskpevka. Tej manj razviti občini res ne moremo očitati, da so čakali samo na pomoč drugih. Tudi sami so prispevali veliko denarja, fizične in materialne pomoči, da bi bila njihov kraj — in s tem občina — razvitejša in dostopnejša vsem. Prvi samopriskpevek so uvedli 1975 leta. Pred tem je bil od skupnih 150 kilometrov lokalnih cest v občini asfaltiran le en kilometer. Prispevne stopnje so bile precej višje kot v drugih občinah — 3 odstotke od osebnega dohodka in 6,4 odstotka od katastrskega dohodka. Z zbranimi sredstvi so asfaltirali 43,5 kilometra cest, kar je omogočilo boljše delovanje in življenjske razmere in zagotovilo hitrejši razvoj kmetijstva in drugih dejavnosti.

V mrzlici priprav, poprav ter predelav verzij o podobni nove organiziranosti ob ukinjanju sisov, in ko so nam zatrjevali, da ni še nič tako dokončnega, da bi lahko kaj zapisali za javnost, smo takrat za temo le pripravili posnetek predvidene nove organiziranosti, ki naj bi začela veljati po novem letu. Toda ne dajemo roke v ogenj, da bo taka, kot smo vam jo predstavili, tudi ostala. Pa vendar jo je vredno pogledati na strani 5.

KAM VODI NAŠA POT?

P raznik republike je za nami. V letu 1989 smo ga preživeli s čudnimi občutki tesnobe, žalosti, strahu, obupa; pa tudi jeze, ogorčenja, zavedanja lastne samobitnosti, zavesti pripadnosti...

To leto nismo spremljali niti po sredstvih javnega obveščanja niti v svojih okoljih naših novih zmag v obliki otvoritev novih tovarn, cest, vrtcev... Namesto tega so nas obveščali o pripravah republik Srbije in Črne gore ter pokrajin Kosovo in Vojvodina na miting resnice v Ljubljani. Enotno v vseh družbenopolitičnih organizacijah in njihovih zvezah, izvršnem svetu ter nazadnje v skupščinskih klopih smo Slovenci odločno nasprotovali takemu »srečanju«. Tokrat ta odločnost ni bila niti naključna niti običajna in ne omahljiva. V njej je bilo poleg golega strahu za ljudi in premoženje ter teže dogodkov zadnjih mesecev še spoznanje, da smo po 70 letih zopet prišli v čas, v katerem se bo odločalo, če in za kakšno skupno domovino Jugoslavijo smo. Da je bila naša odločnost pravilna in skrb za življenje Srbov in Črnogorcev na Kosovu le pretveza, je pokazala že naslednja srbska politična odločitev o sprejemu ekonomske blokade in kulturnega bojkota Slovenije. Odnosi nadrejenosti, centralizma, politične monolitnosti, totalitarnega režima razpadajo in se rušijo z razpadajočimi zidki berlinskega zidu. Poljska in Madžarska odprto iščeta novo pot svojega družbenega reda. Razpleti v Českoslovaški in Bolgariji, pa kmalu tudi v Romuniji se bodo vrstili v smeri demokratičnosti in osebne svobode, brez vodilne vloge partije. Kaj se bo zgodilo v Sovjetski zvezi in Jugoslaviji kot edini federalni državi na evropskem vzhodu, pa v obeh državah ostaja odprto vprašanje. Nacionalna nesoglasja ogrožajo obstoj obeh držav. Čas je, da se tega zavemo in Slovenci smo s sprejetjem ustavnih amandmajev in prepovedjo mitinga pokazali, da bomo edino le sami, prostovoljno odločali o povezanosti Slovencev v federalno skupnost, neodvisnosti in svobodi vsakega občana, ki bo živel v naši deželi. Jugoslavija ni nekaj večnega, od nikogar danega, je država, ki bo skupaj s svojimi republikami in pokrajinami ter narodi in narodnostmi praznovala še toliko skupnih rojstnih dni in živela toliko časa, dokler se bo razvijala v smeri napredne zvezne države, z dobrim standardom za vsakega, s strpnim priznavanjem razlik na političnem, gospodarskem in kulturnem področju vsakega njenega dela. Brez hotenega skupnega vsakodnevnega ustvarjalnega dela in medsebojnega spoštovanja ne bo živela. Zato danes ni več prostora za neodločnost ali popuščanje srbskemu izsiljevanju, pa četudi se bodo zaradi tega trgale korenine bratstva.

In kaj bomo mi Pomurci v teh naslednjih dneh? Gospodarstveniki bodo mrzlično sestavljali bilance po gospodarski blokadi s Srbijo. Kakorkoli bodo obračali, sestevali in množili, bo ta negativna, brez dobička. Ta bo tudi zmanjšana zaradi neporavnanih obveznosti s srbskimi partnerji, kar bo še bolj ogrozilo že itak težko likvidnost. Eni bodo poskušali zbilancirati tokove prodaje in nabave svojega srbskega partnerja zaradi olajšanja, da ta zgubi več. Za druge ta norost, tudi če bo trajala dalj časa, sploh ne bo domljiva, ker se enostavno skupno poslovanje, ki živi prek skupnih vlaganj, ustanovljenih podjetij in zaposlenih delavcev, ne more pretrgati z nesmiselno politično zahtevo gospodarske blokade.

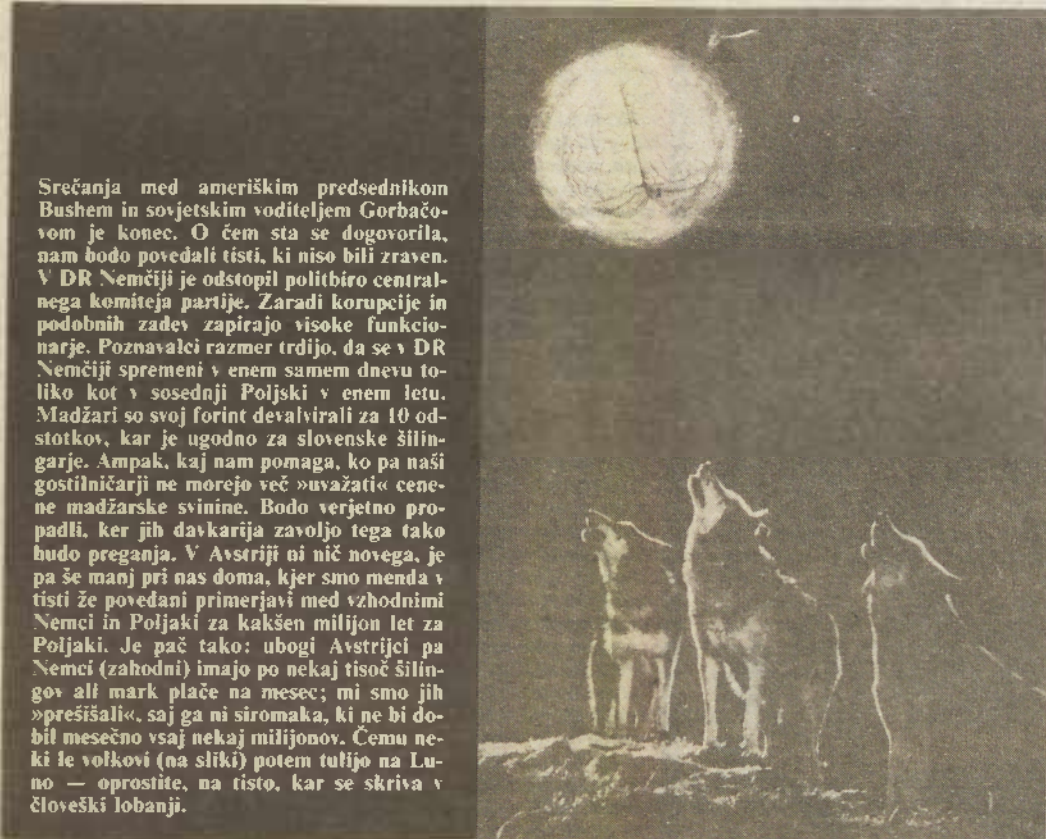
Politični delavci si bodo kljub vsem svojim pluralističnim delovanjem dokaj enotni pri zagovarjanju slovenske suverenosti, kar bodo še potrjevali na skupnih sestankih v Ljubljani.

Vsi pa bomo vsaj prek pristranskih ali nepristranskih sredstev javnega obveščanja spremljali seje federalnih organov, ki se bodo sedaj prav gotovo vrstile skupaj z novimi dogodki. Pa upajmo, da se bodo sestajali uspešno, in to ne samo zaradi napovedanih mitingov, ampak tudi zaradi čedalje resnejših razmer v gospodarstvu. Svoje tesnobne občutke ob naših slabih političnih in gospodarskih razmerah bo vsak pri sebi dopolnjeval še s preštevanjem novembrskega zaslužka. Ali se nam je ta glede na rast cen dovolj povečal, da se nam v družinskem proračunu ne bodo preveč poznali izdatki na Miklavževem sejmu in ali nam bo ostalo toliko, da bomo kupili darila svojim najdražjim za božič ali novo leto.

Ob mešanih občutkih vsega tega pa nam bo le ostajalo vprašanje, kam vodi naša pot — v preživetje ali novo pomlad?

Bernarda B. Peček

MIKROKOZMOS
ZA ODPRAVO
RAČUNALNIŠKE NEPISMENOSTI
ORMOŠKA 3, LJUTOMER, TEL. (069) 81 325

Srečanja med ameriškim predsednikom Bushem in sovjetskim voditeljem Gorbačovom je konec. O čem sta se dogovorila, nam bodo povedali tisti, ki niso bili zraven. V DR Nemčiji je odstopil politbiro centralnega komiteja partije. Zaradi korupcije in podobnih zadev zapirajo visoke funkcionarje. Poznavalci razmer trdijo, da se v DR Nemčiji spremeni v enem samem dnevu toliko kot v sosednji Poljski v enem letu. Madžari so svoj forint devalvirali za 10 odstotkov, kar je ugodno za slovenske šilinarje. Ampak, kaj nam pomaga, ko pa naši gostilničarji ne morejo več »važati« cene madžarske svinine. Bodo verjetno propadli, ker jih davkarja zavoljo tega tako hudo preganja. V Avstriji ni nič novega, je pa še manj pri nas doma, kjer smo menda v tisti že povedani primerjavi med vzhodnimi Nemci in Poljaki za kakšen milijon let za Poljaki. Je pač tako: ubogi Avstrijci pa Nemci (zahodni) imajo po nekaj tisoč šilinarjev ali mark plače na mesec; mi smo jih »preiščali«, saj ga ni siromaka, ki ne bi dobil mesečno vsaj nekaj milijonov. Čemu neki le volkovi (na sliki) potem tulijo na Luno — oprostite, na tisto, kar se skriva v človeški lobanji.

Trezen razmislek nikoli odveč

Mitinga v Ljubljani ni bilo, kar je po eni strani prav, čeprav se ob tem postavlja (hote ali nehoti) tudi vprašanje, ali je mogoče demokracijo zavarovati »z bajoneti«. Jugoslovanska sredstva obveščanja so v teh dneh izlila v naše tako ali tako zastupljeno politično ozračje toliko žvepla, da bi se morali resno vprašati ali nismo priče svojevrstnemu fenomenu, ko o usodi teh triindvajset milijonov ljudi ne odločajo ne parlament in ne drugi, na nekakšen način tudi od ljudstva izbrani organi, temveč nekakšni samozvani odbori, celo posamezniki, ki si dovoljujejo, da to nesrečno deželo peljejo v popoln kaos. In pa sedma sila, kot pravimo vsemu sistemu, kar nas iz dneva v dan obispa s pisanimi, govornimi in gledanimi informacijami ter dezinformacijami.

Vse to seveda ni ne diktatura in ne demokracija, čeprav se tako rado uporablja in eno in drugo; prvo za tituliranje nasprotnika, drugo za lastno hvalo. Jugoslovanski »informacijski prostor«, kot bi lahko rekli vsemu tistemu, kar pride do nas v tiskani besedi ali pa preko radijskih in televizijskih valov, je že nekaj časa nasičen z mitingaštvom in protimitingaštvom. Nič več ne beremo ali slišimo o tem kaj bo z našo inflacijo, ki nezadržno drvi navzgor. To kot da ni več pomembno. Trezen razmislek, ki ga je slišati med ljudmi pravi, da sedaj, ko ne vejo več kako in kaj, ta razmislek pravi, da je edini izhod v razmišljanju, kako to množico triindvajsetih milijonov ljudi pripraviti do tega, da se bodo med sabo »klali«, da ne bodo razmišljali o tem in o tistih, ki

so odgovorni pred ljudstvom, da ta skupni voz potegnejo iz močvirja. Z mitingaštvom in s protimitingaštvom jim to — kot kaže — celo uspeva.

Predsedstvo SFRJ je pred tedni jugoslovansko javnost pozvalo, naj preneha z »medijsko vojno«. Rezultat je — kot kaže — enak ničli, kar zelo nazorno odlikuje našo (jugoslovansko) pripravljenost k treznemu razmisleku, ki se odraža tudi v evropskem gospodarskem prostoru, ki ga hoče skraj vsaka republika »zavzeti« po svoje. V Bruslju so nam že povedali, da tako ne gre.

Trezen razmislek tudi pravi, da ne verjemite vsemu, kar preberete v časopisih... Imejte svoje mnenje, razmišljajte, saj to pravzaprav ne boli.

Inflacija novembra 42,4 odstotka

Cene na drobno so v novembru zrasle za 42,4 odstotka, življenjski stroški pa za 40,3 odstotka, je sporočil zvezni zavod za statistiko. Največja rast življenjskih stroškov je v letošnjem novembru zabeležena v Makedoniji, 50 odstotkov, najmanjša pa v Hrvaški, 36 odstotkov. V Bosni in Hercegovini je bila rast 41,5-odstotna, v Sloveniji 42,8, Srbiji 38,8, Vojvodini in v Kosovu 38,4 in v Črni gori 42-odstotna. V primerjavi s novembrom lani so cene na drobno zrasle za 97,7 odstotka, življenjski stroški pa za 99,6 odstotka. Največja mesečna rast na drobno je bila letos zabeležena septembra, 48-odstotna. Oktobra so cene zrasle za 45,6 odstotka. Če upoštevamo še novembrski odstotek, kaže na manjšanje rasti drobno-prodajnih cen.

Povprečna mesečna rast inflacije bi, kot pravijo, morala biti čez leto dni približno 10-odstotna. Tekoči mesečni rasti se bo pridružila tudi prenesena inflacija iz letošnjega leta, ki ne bo manjša kot 200 odstotkov.

Zvezna vlada napoveduje odločen obračun z galopirajočo rastjo cen na vseh koncih, poudarek pa bo na prehodu z inflatornega na financiranje vseh po-

treb izključno iz realnih virov. Če se ti nameni uresničijo, se bo povprečna letošnja mesečna rast inflacije v prihodnjem letu spustila na tretjino sedanjega, saj je jasno, da so v vsem letu maloprodajne cene mesečno rasle v povprečju za 30 odstotkov oziroma vsak dan za en odstotek. Tega ne postavljajo pod vprašaj niti pravkar objavljena stopnja inflacije v novembru, ki je bila 42,4-odstotna.

In kaj zdaj?

Preizkušena metoda pritiska na jugoslovansko javnost z mitinji, sporčili in množičnimi zbiranji pred skupščino SFRJ je doslej obrodila sadove. Taisto metodo očitno nameravajo uporabiti tudi pri poskusu dokončano razbiti državno predsedstvo, skupščino SFRJ in še zlasti ZIS. Drugače namreč ni mogoče ne pojasniti ne razumeti položaja, v katerem mora država s tako hudimi težavami reševati problem nelegalnega in protizakonitega organa, ki poleg tega, da si je izmislil nekaj »velikih« fraz, ni storil prav nič za vrnitev svojih rojakov v pokrajino. O tem jih kajpada nihče nič ne vpraša, tako kot nihče ne vpraša Slobodana Miloševića, zakaj ni izpolnil obljube, da bo uredil razmere na Kosovu, takoj ko bo Srbiji zagotovljena popolna državnost.

Tega vprašanja konec koncev niti ni mogoče zastaviti, saj je »narodni voditelj« skrit daleč za tistimi, ki so pripravljeni v njegovem imenu uresničevati njegovo politiko, piše v Vjesniku.

KONEC LEGENDE

Konec maja lani se je svet hahljal podvigu mladega zahodnonemškega civilnega pilota, ki je s svojim majhnim letalom pristal pred kremeljskim obzidjem v Moskvi. Protiletalska obramba Rdeče armade ga je sicer zasledovala vse od finske meje, ni pa ga prisilila, da bi pristal. Zavoljo tega sta potem letela sovjetski obrambni minister in načelnik protiletalske obrambe.

Mathiasa Rusta, udeleženca tega podviga, so potem v SZ obsodili na štiri leta prisilnega dela. Že v zaporu v Moskvi so dvomili o njegovi prištevniosti, vendar je svet, ki ga je slavil kot velikega junaka, to nekako preslišal. Mathias Rust je neglede na to počasi splaval v pozabo. Vendar samo do prejšnjega tedna. V neki hamburški bolnišnici, v kateri je Rust služil civilni vojaški rok, je namreč zabodel z nožem v trebuh neko 18-letno dijakinjo medicinske šole, ker se mu je upirala, da bi jo poljubil.

Ob spoznanju, da v Sloveniji ne prireajo dobrodošlice samopoklicanim bratom s Kosova, Črne Gore, Vojvodine, Beograda in drugih mest, ki bi utegnili preplaviti Slovenijo, ne samo Ljubljano, in v številni večini razglašati svojo resnico o Kosovu in vsem drugem v Jugoslaviji, so se končno oglašili v tukajšnjih uradnih krogih — z ogorčenjem, da so bila vrata prihajajočim s soljo in kruhom pred njihovim nosom zaprta.

To je bila, kot tukaj radi govorijo ob podobnih primerih drugje, očitna zamenjava tez (vzrokov in posledic), kajti prastari običaj dobrodošlice s soljo in kruhom ne predvideva soli in kruha v rokah prihajajočih, naj so še tako dobrodošli ali ne, temveč v rokah gospodarja, ki goste (dobrodošle!) sprejema v svoji hiši, ne glede na to, koliko bratov in sorodnikov prihaja, in ne glede na to, da sam ostane v kotu svojega doma in v strahu, kako bo preživel s svojo družino, če bo račun takega gostiteljstva čezmeren, se pravi posledično škodljiv.

Brez vsakršne politizacije bratskih odnosov so, niti ne tako davno, na beograjski televiziji posneli komedijo o beograjski družini z velikimi sorodniškimi vezmi na podeželju. Napovedano in nenapovedano so dan za dnevom prihajali k sorodniku v glavno mesto nešteti bratje skupnih staršev, bratje tet in stricev, nečaki in kdo ve kakšni sorodniki še, ki jih ta v Beogradu niti ni poznal, pa jih je bil po tradiciji dolžan, sprejemati s soljo in kruhom in vsem drugim, kar je imel v sicer za vse premajhnem stanovanju, ker pač nikomur ni mogel dopovedati, da je življenje v velenosti nekaj povsem drugega kot na kmetih in kako mu zožujejo in zasenčujejo njegov prostor pod soncem.

T(r)eznost

Tudi osebno poznam takšno pojmovanje sorodstva v družini prijatelja prav s Kosova, ki je desetletja mirno dajal zatočišče vsem tistim sorodnikom, ki so prenočevali in se hranili pri njem, kadarkoli so imeli kakšen opravke v Beogradu, ne da bi razmišljali o tem, kakšne stroške mu delajo, temveč o tem, kakšne prihranke imajo s tem, a bi bili na smrt užaljeni, čim bi občutili znamenje nedobrodošlice.

Kaže, da se je pravilo goščenja kot samoumevnost preneslo tudi na najširše pojme družine, zlasti v odnosih med manj in bolj razviti deželami in območji, čes da imajo siromašnejši pravico jemati pri bogatejših brez trohice vesti, kar se je pomalek spremenilo v pojmovanje, da je socializem brezplačen, kar ima hude posledice, ki se kažejo na najrazličnejše načine v odnosih med državami, narodi in narodnostmi, kjerkoli je obveljalo pravilo: kar je tvoje, to je moje, kar pa je (postalo) moje, se (potem) nikogar več ne tiče.

Žal se je takšno pačenje moralnih norm razbohotilo že tudi v povsem navadnih družinah, saj je že postalo povsem samoumevno, da starši vzdržujejo otroke ne samo v času predolge nezaposlenosti, temveč tudi polet, ko oni že imajo svoje družine, ne da bi imeli le-ti, otroci namreč, kakršnekolik obveznosti do staršev, sprejemajoč to kot naravno dolžnost staršev, ki že lep čas podpirajo potratnost svojih potomcev ob svoji skrajni varčnosti. Kar tudi temelji na zamenjavi tez.

Rušenje prastarih moralnih norm brez utemeljevanja novih, kot kažejo zdajšnje analize avtoritarnega socializma povsod po svetu, je naredilo prostor filozofiji hedonizma, ki se kaže kot parazitizem, ki ga naj zdaj zapolnimo z vračanjem na štartne pozicije zgraditve socializma — z osvajanjem avantgardnosti in gibanjih, ki so ali utegnijo biti uspešna fronta ustvarjanja svobodnejšega življenja.

Spopadi, ki jih pravkar doživljamo, naj bi zatorej čim prej razbili barikade zaostalosti v glavah in delovanjih zlasti človeku nadrejenih struktur, v katerih se pač lahko znajdemo, kolikor smo iznajdljivi, kajti vsi ovinki so zanke, ki so toliko bolj nevarne, kolikor je kdo bolj zagnan, s čimer je tako kot z vozilom, ki nenadoma zleti z ovinka s cestnice zaradi prevelike hitrosti. Sem sodijo tudi verižna trčenja in podobni karamboli, zlasti zaradi prevelike ihtavosti vsakdanje politike, kar pa je mnogo bolj enostavno v počasnem gospodarstvu, čeprav, tudi to ni imuno pred potresi v politiki.

Najbolj zgovorni zgled je solidarnost v primeru aleksinskih rudarjev, žal nam je samo, da je veliko vrednost humanosti v preveliki nesreči zasenčila politična nestrpnost. Za solidarnost rudarjev, ki je svojevrstna oblika enotnosti, pa tudi bratstva delavcev, nikakor ne bi smeli biti slepi, pa tudi ne ob dejstvu, da gospodarstvo preveč izgublja zaradi spopadljive politike.

Viktor Širec

POLITIČNA BLOKADA

V Jugoslaviji je mogoče vse. Srbija je razglasila blokado Slovenije. Pa to ne srbska skupščina, ki je pristojna za nekaj takega, temveč srbska socialistična zveza. Po tisti odločitvi srbske ljudskofrontne organizacije se je potem začelo seštevati in odštevati, kaj to pomeni. Novinar Dela Ilija Popit je o tem (nekoliko skrajšano) razmišljal takole.

Od gospodarstva živimo vsi. In če že dolgo vemo, da daje naše gospodarstvo premalo, ker je slabo organizirano in premalo delavoljno, potem vsako nagajanje iz takšnih političnih »potreb« ni nič drugega kot pljuvanje v lastno in skupno skledo.

Razmišljanje na način: kaj pa potem, če ne bomo imeli več gospodarskih stikov, saj je delež naše menjave le nekaj odstotek, je slepo, pa naj si ga zastavi Srbija ali potem povzame še Slovenija. Podobno je norcu, ki si odseka prst z roke in je potem zadovoljen, ker tudi s krclem lahko še kaj prime. Že z zdajšnjim dohodkom si nismo ali nam niso, sposobni izplačati višjih plač, kako nam jih bodo potem, če bomo zaradi gnusa in nagajanja ustvarili še manj?

Lansko jesen so začeli o bojkotu Slovenije sramežljivo govoriti v ožji Srbiji, a so pozneje sami priznali, da je bilo takšno govorjenje neposlovno in nespametno, vzrok za zmanjšanje prodaje slovenskega blaga pa naj bi bile visoke cene izdelkov iz Slovenije.

Takšnih poskusov izrivanja Slovenije iz Jugoslavije seveda ne moremo biti veseli. Saj ne moremo kar tako zamahniti z roko, češ saj je delež naše prodaje v Srbiji majhen, mi pa smo tako ali tako veliki, ker imamo v rokah okrog 30 odstotkov jugoslovanskega konvertibilnega izvoza.

Bohnenje privrždnih besed je v zadnjih dveh letih temeljito zmanjšalo tudi turistični obisk gostov iz Srbije v Sloveniji.

Najbrž zdaj ne kaže reči: kaj pa se to pozna, saj teh gostov ni bilo pri nas nikdar več kot toliko in toliko. V gospodarstvu pač velja drugačna modrost: »zrno do zrna«.

Prav tako najbrž v Srbiji ne smejo in ne morejo reči na primer: »Ne potrebujemo več jese-

V ŽARIŠČU DOGODKOV

niške pločevine za Zastavine avtomobile in slovenskega jekla za vojaško industrijo. Nadalje tudi mi ne moremo brez kakršnekolik škode reči, da se bomo poživigali na vojvodinsko moko, olje, prašičja stegna za izvozni pršut, na kosovsko vino itd.

Kakor ne sme Jugoslavija pozabiti, da je delež slovenskega izvoza prevladujoč in tako pomemben vir kratkoročnih deviz za vse, tako si Slovenija ne sme domisljati, da bi ta devizni delež lahko obdržala neokrnjen ob gospodarskem nagajanju ali pa morebiti brez jugoslovanske tečajne podpore, saj bi te napore morala v večji meri plačati iz svojega žepa.

Marsikaj pričakujemo od tesnejšega sodelovanja z Evropo. Vendar je treba tudi pri tem videti dvojce. Eno je tisto, kar si lahko na ta način pridobimo pri znanju ter pri izboljšanju mnenja Evropejcev o nas in o naših izdelkih. Precej bolj previdni pa bi morali biti pri morebitnih prič-

globus

RIM — Sovjetski državni in partijski voditelj M. Gorbačov je ob nedavnem obisku v Vatikanu, s katerim je SZ leta 1917 pretrgala diplomatske stike, predlagal, da te stike obnovijo.

PRAGA — Poveljniki sovjetskih vojaških enot v ČSSR general E. Vorobjov je napovedal, da bodo umaknili iz te države vseh 75 tisoč sovjetskih vojakov.

VARŠAVA — Poljsko zunanje ministrstvo je protestiralo pri vladi DR Nemčije, ker menda v tej državi v nekaterih veleblagovnicah Poljakom prepovedujejo vstop, nočejo pa jim postreči tudi v nekaterih restavracijah. Poljaki hodijo v bolj oskrbovano NDR predvsem zaradi tihotapljenja, kot trdijo v Vzhodnem Berlinu.

DUNAJ — Avstrija je sprejela odlok, ki pravi, da državljani Češko-slovaške do 17. decembra ne rabijo vstopnih vizumov.

MOSKVA — Sovjetski parlament je sprejel zakon o gospodarski neodvisnosti pribalitskih republik Latvije, Litve in Estonije. Zakon utrjuje njihovo pravico, da samostojno usmerjajo gospodarstvo na lastnem ozemlju in enakopravno sodelujejo v zveznih organih.

STUTTGART — Predstavniki 150 tisoč Jugoslovancev, ki živijo v zahodnonemški zvezni deželi Baden-Wuerttemberg so naslovili na predsedstvo SFRJ in zvezno skupščino poziv z željo, da naj si oba organa v večji meri prizadevata za sožitje državljanov Jugoslavije.

VARŠAVA — Oktobra je bila rast drobno-prodajnih cen na Poljskem 54,6-odstotna, kar kaže na to, da bo inflacija do konca leta dosegla 1000 odstotkov.

STRASBOURG — Evropski parlament je podelil bivšemu čekoslovaškemu partijskemu voditelju Aleksandru Dubčku nagrado »Saharov« in to za njegova prizadevanja pri obrambi ljudskih pravic. V Strasbourgu upajo, da bodo Dubčku nagrado izročili na sedežu evropskega parlamenta še ta mesec.

BONN — Zahodnonemški kancler Kohl ni dobil predljudne podpore za svoj predlog o združitvi obeh Nemčij. Opozorniki so predvsem poudarili dejstvo, da ima vzhodna Nemčija po štiridesetih letih samostojnega razvoja svo pravico, da sama odloča o svoji prihodnosti. V mednemški pogovori je pogostokrat slišati tudi vprašanje glede ustavne oblike takšne ali drugačne združitve obeh Nemčij, se pravi, ali federacija, ali konfederacija.

globus

Solidarnost za vsako ceno

V slovenski javnosti je bilo nekaj protestov zaradi udeležbe visoke jugoslovanske partijske delegacije na nedavnem kongresu romunske partije. Vodstvo jugoslovanske ZK je namreč sprejelo povabilo, neglede na dejstvo, da Romunija najbolj očitno krši pravice človeka in državljanov. To pa seveda ni edini spodbudljaj našega partijskega vodstva. Visoka partijska delegacija se je pred dobrim mesecem udeležila proslave ob 40-letnici Honeckerjeve Nemške demokratične republike. Lahko bi rekli, da posebej še danes ni mogoče prerokovati. Ampak na kongresu madžarske partije, ko se je ta preimenovala v socialistično, naše delegacije ni bilo.

Temu ne bi mogli pripisati nekakšne nespretnosti, pač pa je res, da se hote ali nehoti vzporejamo s sebi enakimi.

Prodajati drugje in več izvažati

V največjem pomurskem delovnem kolektivu, Tovarni oblačil in perila Mura, ugotavljajo, da so v preteklem obdobju še kar dobro sodelovali s srbskim tržiščem. Od okrog 20 odstotkov blaga, kolikor so ga v zadnjem času prodali v Jugoslaviji, je Srbija pokupila blizu 30 odstotkov. Dokaj močno in kakovostno tržišče so imeli predvsem v Beogradu. O napovedanem gospodarskem bojkotu Srbije pa generalni direktor Mure Božo Kuharič razmišlja takole:

»Trdim, da danes ni možna politična avtonomnost, kaj šele gospodarska; to ne pelje nikamor. Mi imamo seveda s Srbijo razvite še druge odnose, prav tako tudi vse slovensko gospodarstvo. Mislim, da bi na srbski strani morali izdelati vestranske bilance medsebojnega sodelovanja. V našem primeru gre tudi za nakup blaga oziroma tkanin v tej republiki in njenih avtonomnih pokrajinah, saj je to tržišče izredno močno v tekstilni reprodukciji verigi, tam imamo razviti tudi dve proizvodni kooperaciji, izredno pomembno področje sodelovanja pa je zunanja trgovina. Mi sodelujemo s Centrotekstilom in Genexom pri izvoznih

storitvah. Če pride do prekinitve stikov, bomo v tem primeru pridobili mi. Tako mislim, da bilanca za Slovenijo ni tako tragična, kot v tem trenutku nekateri mislijo.

Nam je seveda žal, če bomo izgubili srbsko tržišče, ker smo vanj tudi sorazmerno dosti vlagali, vendar v tem trenutku njihova gospodarska zapora za Muro ne predstavlja ne vem kako velikega problema. Mi smo blago iz kolekcije jesen—zima na to tržišče poslali že prej in moram reči, da doslej, razen z Robnimi kučami Beograd, nismo imeli kakšnih težav pri prodaji. Kako bo s kolekcijo pomlad—poletje, pa bo treba počakati do februarja. Do takrat pa se morajo zadeve razčistiti. Problem pa lahko nastane sedaj s prilivom denarja s tega območja za blago, ki smo jim ga poslali.

Končno pa moram reči še nekaj. V Muri nismo nepripravljeni pričakali teh zadev. Na možnosti zapore pri prodaji smo malo celo računali in mislim, da je izhod tudi v najhujšem primeru. Le-ta je v povečanju prodaje na nekaterih drugih območjih v Jugoslaviji in izvozu.«

Gusti Grof o srbski blokadi:

»Tudi v vojni se pogodbe spoštujejo!«

Predsednik KPO sozda ABC Pomurja Gusti Grof deluje spravlivo, umirjeno, razsodno — kot pravi gospodarstvenik, ki take poteze z juga ni pričakoval in mu politični pritiski za urejanje gospodarskih odnosov — kot še marsikomu drugemu — ne gredo v račun. Priblija, da doslej posebnih problemov v sodelovanju s Srbijo in njenim delom Vojvodine niso imeli — tudi ne ob bliskovitem menjavanju političnih razprav in dogodkov v zadnjem letu.

Vprašamo: »V ponedeljek, 4. decembra, so odprli vsakoletni beograjski sejem. V Beogradu ima vaša firma predstavništvo. Kaj boste storili?« Gusti Grof: »Naši fantje razčlenjujejo tamkajšnje razmere in, kolikor sem seznanjen, za zdaj niso skrb zbujajoče. Je pa res, da sta celo srbska in beograjska gospodarska zbornica zahtevali določene ukrepe, ki se mi zdijo kot gospodarstveniku popolnoma nenormalni in nerazumljivi. Vsako leto sodelujemo na potrošniškem sejmu v Beogradu in tudi letos bomo sodelovali; se predstavili z našimi izdelki, storitvami in ljudmi.«

Sozgov ekonomski interes na južnih tržiščih je očiten, čeprav se ne omejuje zgolj na Jugoslavijo. Dobesedno: »V naši poslovni politiki smo računali in računa-

mo na Srbijo; tako pri prodaji naših izdelkov kot pri nakupu potrebnih surovin. Prav tako smo vlagali v melioracije zemljišč za zagotavljanje določenih obnovitvenih materialov, ki smo jih nekaj potrebovali več, zdaj manj, kajti doma je že skoraj dovolj proizvodnje. Gradili smo dolgoročne odnose, sklenili pogodbe za 15 in več let, ki jih zdaj ni mogoče kar tako prekiniti. Težko si predstavljam, da bi se to dalo. Sicer pa — tudi če je kje po svetu prišlo do vojne, so se gospodarske pogodbe vedno spoštovale. Gospodarstvo se ne more ustaviti in povsod sodeluje, ne glede na tako ali drugačno politično ideologijo. Vsekakor pa ne bomo delali preplaha in se bomo pač morali preusmeriti: ali se bolje uveljavljati na preostalih tržiščih Jugoslavije ali se več usmerjati v izvoz.«

O t. i. povračilnih ukrepih zoper srbske partnerje v ABC Pomurki ne razmišljajo. »To pač ni v skladu z dobrimi poslovnimi običaji, veljavnimi v svetu — naj bodo napisani ali nenapisani,« je prepričan Gusti Grof. »Nekaj drugega pa je seveda, če bi prišlo do enostranske prekinitve pogodb. V tem primeru bomo ubrali normalna pota in uporabili pravna sredstva, ne v smislu povračilnih ukrepov, temveč da izterjamo svojo pravico.«

Vznemirjena Lastovkina krila

Tudi med našimi delavci in člani njihovih družin, ki delajo oziroma živijo v Ingolstadtu v Zvezni republiki Nemčiji (okrog 600 je Pomurcev), je bilo čuti precejšnje napetost zaradi napovedanega mitinga v Ljubljani. Kaj se bo zgodilo? Se bomo še lahko vrnili v domovino...? Tako so nas spraševali, ko smo jih obiskali pred dnem republike, da bi skupaj proslavili največji jugoslovanski praznik. Tja se je namreč podala tudi delegacija občinske konference SZDL Murska Sobota, ki je pokrovitelj Slovenskega kulturnega društva Lastovka, v Ingolstadt pa so popeljali tudi ansambel Stil ter recitatorki Nataša in Zalo s Srednješolskega centra tehniško-pedagoške usmeritve M. Sobota. Kot je namreč tradicija, izvedejo del kulturnega programa člani Lastovke in del gostje iz domovine. In tako je bilo tudi minulo soboto; pa vendar nekoliko drugače kot v minulih letih.

»Upravni odbor društva Lastovka je na svojem zadnjem sestanku sklenil, da bomo letos praznovali drugače kot vsa leta doslej. Kaj bomo praznovali, smo se spraševali. Praznovali bomo slovensko zgodovino — od tistih časov dalje, ko se je naš mali narod začel dvigovati izpod stoletnega suženjstva. Spomnili se bomo Trubarja, Prešerna, Cankarja, Županičiča, Slomška,

Gradnika in vseh drugih velikih mož, ki so že nekaj želeli, da bi se Slovenci lahko merili z drugimi, večjimi in bogatejšimi narodi Evrope na svetu. Veliko ponižanj in veliko trpljenja je bilo v zgodovini tega našega naroda. Zato so Slovenci, ki so se pred 46 leti odločali, da se povežejo z drugimi jugoslovanskimi narodi v skupno državo, upravičeno upali, da bo njihova prihodnost srečnejša. Danes, po toliko letih pa doživljamo razočaranje za razočaranjem. Jugoslavija, ki je nekoč pod Titovim vodstvom veljala v svetu kot nekaj posebnega, spet postaja tisto, za kar je veljala pred vojno — nepomembna, gospodarsko in sicer nerazvita, primitivna dežela nekje na Balkanu,« je udeležencem proslave (bilo nas je okrog 200) med drugim dejal predsednik Lastovke Zvone Kokalj. Precej besed je namenil tudi napovedanemu mitingu v Ljubljani. Bil je zelo oster, sicer pa je dejal tudi tole: »Slovenski narod ni razvijal te naše skupne države, tudi prevelikih apetitov po kakšni odcepitvi ni imel. Edino, od česar se je vedno želel odcepiti, je bila primitivnost, zaostalost, grobost, neumnost.«

Tudi Jože Stvarnik, sekretar OK SZDL M. Sobota, je v slavnostnem nagovoru podčrtil, da slovenskih ustavnih dopolnil nismo sprejeli zato, da bi razbijali

GOSPODARSKA VOJNA SE JE ZAČELA

Gospodarska vojna napoved predsedstva RK SZDL Srbije v občini Ljutomer že zanje prve sadove. V Emoninem tozdu Agroplod v Ljutomeru pravijo, da jih bo bojkot zelo prizadel, saj je večina njihove proizvodnje odvisna od blaga, ki ga dobijo z juga države. V Srbiji imajo vezanih za prek 1.000 milijard dinarjev sredstev in bojijo se, kako jim bodo ta denar vrnili. Napovedali so že tudi zaprtje odkupne postaje v Čacku, tovarnjakov z južnim sadjem, ki so jih iz Ljutomera poslali v Srbijo, niso hoteli razovoriti, sadje je pomrznilo in vrgli so ga vstran. Tudi srbske delavce, ki so zaposleni na odkupnih postajah Emone v SR Srbiji, njihovih sosedje in sorodniki maltretirajo, rekoč, da so zaposleni pri Slovencih...

V Imgradu je stanje nekoliko manj boleče, saj so se v tej delovni organizaciji že dalj časa pripravljali na neodvisnost od srbskega tržišča. Če so pred leti imeli v Srbiji še 30—40 odstotkov tržišča, so to razpolovili, tako da sedanjih 15—20 odstotkov ne predstavlja velike nevarnosti za poslovanje oz. prodajo njihovih izdelkov v Srbijo.

Res pa je, da so zaradi političnega stanja že pred časom v Srbiji izgubili tri velike posle, vsak od njih pa je bil vreden prek 10 milijard dinarjev. V Imgradu menijo, da so vse te igrice zaenkrat še kratkoročne in da bo zmagal razum. Vsekar bodo upoštevali priporočila Gospodarske zbornice Slovenije in s SR Srbijo poslovali po normalnih tržnih načelih

Tudi v Tehnostroju so že čutili konkretne rezultate bojkota srbskega gospodarstva. Iz Požarevca so dobili preklic naročila za 54 njihovih prikolice v vrednosti 11 milijard dinarjev. Sicer pa Ivo Tivadar, direktor Tehnostroja, takole komentira napovedani bojkot: »Osebnostno mislim, da ne bo vse tako, kot so prve vesti, ki prihajajo iz Srbije. Tehnostroj je svojo prihodnost že pred časom začrtal na zunanjih tržiščih in sedanjih 25 odstotkov tržišča, ki ga imamo v Srbiji, sicer predstavlja določeno nevarnost, vendar pa ne takšno, da bi Tehnostroj zaradi tega zašel v težave. Tudi za teh 25 odstotkov smo se zavedali, da jih ne bomo mogli zadržati, saj je gospodarstvo na jugu države tako obubožalo, da

ne zmorejo kupovati naših izdelkov.

Glede reprodukcijskih materialov pa moram reči tole: okoli 25 odstotkov prihaja z juga. V glavnem so to različni hidravlični sklopi, posebne gume in elementi za hidravlično zvezo. Vprašanje je, kako se bo Prva petoletka obnašala, saj smo po količini njihov 4. poslovni partner. Mislim, da si bodo morali dobro premisliti, preden nam bodo odpovedali naročila, saj bi bila prekinitve poslovnih odnosov z nami zanje še večji problem.«

V drugih organizacijah zruženega dela občine Ljutomer ni kakšnih večjih težav, saj niso toliko odvisne od srbskega tržišča.

VEČ POSREDNE ŠKODE

Komite za družbeno planiranje in družbenoekonomski razvoj SO Gornja Radgona je v začetku tega tedna zbral podatke iz vseh delovnih organizacij v občini, ki sodelujejo z drugimi republikami. Predsednik komiteja Jože Farič je dejal, da podatki na prvi pogled niso skrb zbujajoči, vendar le tako dolgo, dokler smo pozorni samo na to, koliko se na jugu prodaja in kupuje. Žal pa bo verjetno več posrednih posledic, katerih negativne učinke bodo še dolgo občutili. Če bodo v Srbiji dosledno uresničili (100-odstotno) napovedano blokado, bodo nastali problemi na štirih področjih. Na prvem mestu je neposredna menjava, kjer bo najbolj prizadet Elrad, saj prodaja na območju Srbije in Črne

Gore 30 odstotkov svojih izdelkov, kupi pa 12 odstotkov potrebnega materiala. Posledice bo občutila tudi Mura, saj imajo s Srbijo 27 odstotkov medsebojnega pretoka (gornjeradgonska Moda dela v glavnem za izvoz).

Radenska je o ukinitvi prodajnega centra v Beogradu razmišljala že prej, saj se je prodaja na tistem območju nenehno zmanjševala. Tovarna polnilne opreme ima z jugom dogovor za tri večje projekte — če že ne bo odpovedi, pa se bo vse skupaj zavleklo, je menil Jože Farič. Tudi v Avtoradgoni se bojijo še večjega zmanjšanja pretoka blaga.

Že nekaj časa pa čutijo zmanjševanje števila prevozov. Če bodo poziv h gospodarskemu boj-

kotu upoštevali prav vsi, se bo verjetno zmanjšala tudi prodaja traktorjev, saj jih dobavlja organizacija iz Srbije. Prav tako bodo občutili posledice, če bodo odpovedali dobavitelji potrebnega materiala za Tamov program.

Drugi problem so neplačani računi, ki so problem že sedaj, saj imajo z mnogimi kupci dolgotrajne procese izterjatve. V prihodnjih tednih lahko pride do namernega zavlačevanja plačil, zato bodo morale slovenske delovne organizacije pripraviti natančne instrumente za izterjatve.

Tretji sklop problemov je že bolj zapleten, meni Farič, saj jih danes še ne morejo natančno opredeliti. Gre namreč za dobavitelje polizdelkov in surovin iz Slovenije in Hrvaške, ki pa so pri izdelovanju vezani na uvoz iz Srbije. Na primer Tam kupuje dele

za podvozje na jugu, če ne bo podvozja, pa v Avtoradgoni ne bodo mogli izdelovati avtobusov.

In kot četrto, smo še izvedeli, se bojijo številnih posrednih posledic tovrstnih ukrepov pri zadevah, ki so sicer v pristojnosti federacije, vendar so izvrševalci nalog iz Srbije (npr. dovolilnice za mednarodne prevoze).

Komite je vodilne gospodarstvenike v gornjeradgonski občini tudi pozval, naj ne izvajajo nobenih povračilnih ukrepov, vendar pa naj se čim prej odločijo, če bodo uvedli dodatne ukrepe za redno plačevanje. Pripraviti pa se morajo na najbolj »črno različico« — poskušajo naj najti nove dobavitelje ali pa potrebno blago uvažati (in izvažati).

Odmene na srbski bojkot so zbrali: Bernarda B.-Peček, Milan Jerše, Branko Žunec, Jože Graj in Dušan Loparnik

Nimamo svetle prihodnosti, sedanost pa je trpka

kranje, da bi bili pomembni. Pozabljamo pa na tisto, kar so

vanja. Red zaslug za narod s srebrno zvezdo sta prejela Ignac

Dobitniki letošnjih državnih odlikovanj: (z leve proti desni) Ignac Kovačič, Boris Prejcar, Boris Sauko, Andrej Graf, Anton Štibler, Frančka Vidovič, Zalika Lubi, dr. Predrag Kaurin in Elizabeta Rauter.

ustvarjali naši deda, kar so ustvarjali naši očetje in kar smo pomagali graditi tudi mi.«

V nadaljevanju govora je posegel v 71-letno zgodovino Jugoslavije in se ustavil pri današnjem času:

»Danes, 71 let po prvi Jugoslaviji in 46 let po zgodovinskem zasedanju v bosanskem Jajcu, smo tako rekoč na začetku. Jugoslavija je razbita vaza. Zastavlja se vprašanje, ali je še mogoče to vazo sestaviti, mogoče narediti dopadljivo posodo, znotraj katere bo življenje znosno za vse naše narode in narodnosti. Ne vem. Če je naša perspektiva pohodništvo, če je jutrišnji dan dan drhali, ki bo prihajala zdaj z enega, zdaj z drugega mesta, potem moram v imenu svojih dedov in očetov ter v našem imenu reči — ne, hvala. Ne, hvala za takšno Jugoslavijo, ki ne bo skupnost enakopravnih narodov in narodnosti, torej ne za tisto skupnost, ki smo jo odklonili v Temeljni listini 1989.«

Svoj slavnostni nagovor je gost sklenil z naslednjimi besedami: »Se je torej čutili, da danes, ko 17. krajevna skupnost ponovno grozi celotnemu avtohtonemu, emancipiranemu in razvitemu narodu, ta narod zopet s sireno, zvonjenjem, z lepaki, pa tudi s silo, ki si jo je ustvaril kot emancipirani narod, brani svoje meje, delo in zagotavlja svojo prihodnost. Temu narodu tega ni mogoče prepovedati.«

V nadaljevanju slovesnosti so podelili visoka državna odliko-

Kovačič in Frančka Vidovič iz Ljutomera, red dela s srebrnim vencem so prejeli Boris Prejcar in dr. Predrag Kaurin iz Ljutomera ter Elizabeta Rauter iz Verzeja in Rozalija Lubi iz Bučevca. Medalje zaslug za narod pa so prejeli Boris Šunki iz Verzeja, Andrej Graf iz Radomerja in Anton Štibler iz Lukavec. V imenu državnega predsedstva jim je odlikovanje izročil Zlatko Zdovec, podpredsednik SO Ljutomer.

Predpraznični večer je v domu kulture sklenila Jerica Mrzel, dramska igralka, z večerom šansonov Pesem v krvi, ki jih je uglasbil Jani Golob. S klavirjem jo je spremljal Borut Lesjak. Ta spleť šansonov sodi v sklop festivala Revolucija in glasba, ki že tradicionalno gostuje tudi v Ljutomeru.

Dušan Loparnik

76 ljubljanska banka

Pomurska banka Murska Sobota

ZAKAJ JE PRI NAS TRIMESEČNA VEZAVA NAJUGODNEJŠA!

Če imate sredstva vezana v obliki 3-mesečnega depozita in v tem času nujno rabite denar, to še ni vzrok, da bi vezavo prekinitili! Namesto tega vam bomo odobrili

KRATKOROČNI PREMOSTITVENI KREDIT

pod zelo ugodnimi pogoji:
VIŠINA KREDITA:
do 70 % od vezanih sredstev + pripisane mesečne obresti od depozita

OBRETNOST MERA:
le 0,16 mesečno več, kot dobite za vezana sredstva

ODPLAČILNA DOBA:
kredit se poplača iz sredstev vezanega depozita, ko vezava poteče

UGODNOSTI:
ta kredit lahko najamete kdajkoli v času trajanja trimesečne vezave. Če kredit odplačate predčasno, plačate toliko manj obresti, vaš depozit pa ostane nedotaknjen.

Zahtevajte dodatne informacije v najbližji enoti LB-Pomurske banke!

Ko imaš high tech krompir... inovacije

V premislek in ravnanje iz proizvodno-raziskovalnega centra za semenski krompir v Šenčurju pri Kranju — Na kaj nas pred 1. januarjem 1990, ko začneta veljati zakon o podjetništvu in zakon o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja, opozarja mag. Janko Arak? — Napoved srečanja s še enim pomurskim članom tretje slovenske univerze dipl. inž. Jurijem Gyergyekom — Za mednaslovje: sedem korakov v kakovost življenja Jožeta Tomažiča iz najnovejše številke RR

Zlasti beltinski in okoliški pridelovalci krompirja se bodo kaj hitro strinjali, da tudi v pridelavi krompirja ne bomo mogli v korak z razvitiimi brez učinkovite uporabe novih (high tech = visokih) tehnologij. Tudi tod namreč zastojamo predvsem pri prenosu znanja v pridelavo za trg. In za nas še posebej trd oreh? Kot kaže, bo dirka za evropske trge ekipno tekmovalje.

Približno tako se začne uvodni del besedila-pogovora z dr. Milošem Kusom, ki vodi proizvodno-raziskovalni center za semenski krompir — deluje v okviru Kmetijskega živilskega kombinata Gorenjske, tozdr Kmetijstvo Kranj — v Šenčurju pri Kranju. »na svetlo danega« v pravkar izšli letošnji šesti številki Revije za razvoj (RR). Vredno je povzeti vsaj nekaj spoznanj.

Največja škoda je zamuditi priložnost pri sebi, ne pri drugih

... Glavno prizadevanje nas, semenarjev, je pridelava čim bolj zdravega, z virusi neokuženega semena, ki bo dalo v primerjavi z okuženimi trikratni ali celo večji pridelek. Semenski krompir je torej zdrav, neokuženo sortno seme. V vseh državah po svetu, kjer pridelujejo krompir, pa poznajo poleg komercialnega semena še osnovno seme — elito, ki je namenjena pridelovalcem komercialnega semena za obnovo njihovih semenskih nasadov. Njegova kakovost mora biti precej boljša, zato vzgajamo osnovno seme po posebnem postopku in pod posebnim nadzorom. Tam, kjer tega osnovnega semena sicer nimajo, ga morajo uvažati, tretje možnosti ni.

... Čeprav je krompir za nas ena najpomembnejših poljščin, saj je po pridelovalnih površinah v Jugoslaviji na petem mestu, sadimo ga na 280 do 300.000 hektarjih, kot prehranbeno blago pa je takoj za pšenico in koruzo, smo glede povprečnih hektarskih pridelkov blizu povprečju na afriški celine. ... Sadimo neakoznostno seme, okuženo z različnimi boleznimi, ki se prenašajo iz leta v leto in nenehno zmanjšujejo pridelek. Kakovostnega, to je potrjenega semena uporabljamo zelo malo, verjetno najmanj v Evropi.

Človek napreduje, kadar se primerja s tistimi, česar ni dosegel, ne s tistimi, kar ima

... Že leta 1981 smo ugotovili, da dosedanje metode pridelovanja osnovnega semenskega krompirja v naših ekoloških razmerah niso več učinkovite. Znašli smo se torej v podobnih težavah kot nekaj let prej Francozi, Nizozemci in Skoti. Rešitev smo iskali v postopku, imenovanem hitro razmnoževanje, pri katerem v začetni fazi razmnožujemo krompir s stebli, ne več z gomolji. Proces pridelovanja od začetnega tkiva do elite se po tem postopku skrajša s šestih na tri leta, pri čemer ves postopek prvo leto poteka v laboratoriju, tako da je krompir izpostavljen nenadzorovanim dejavnikom samo še dve leti. Tako se možnost za okužbo močno zmanjša. Laboratorijsko smo postopek uvedli že leta 1985 in dve leti kasneje smo v novem posloju v Šenčurju začeli množično vzgojo brezvirusnih gomoljev. Na naši prostorsko dobro izolirani njivi smo lani kljub katastrofalnemu obsegu okužb na krompirju po vsej Sloveniji dosegli zelo dobre rezultate. Na nasadu iz brezvirusnih gomoljev je bilo zelo malo infekcij. Tudi letošnji rezultati so ugodni in kažejo, da bomo pridelali okrog 60 ton elite, ki bo prva v Jugoslaviji pridelana po shemi hitrega razmnoževanja.

Napake ni treba priznati, če je ne boš ponovil — to je izkušnja. ... Leta 1988 smo se prijavili na natečaj zveznega sklada za pospeševanje tehnološkega razvoja; dobili smo vlogo nosilca jugoslovanskega projekta, tako da zdaj dobivamo sredstva tudi iz zveznega sklada. Zvezni projekt bo tekel štiri leta in pol, sodeluje pa osem ustanov iz vseh štirih republik, v katerih pridelujejo semenski

Branko Žunec

OMIZJE: KAJ JE/BO Z DEŽELO OB TROMEJNIKU? (VII)

Ljubljanska županja sporoča: »Dogovorite se!«

Bilo je na »usodni« 27. septembra, ko so nas naši parlamentarci s cvetom v gumbnici in Zdravljico na ustih popeljali v Evropo prihodnosti. Na Subičevi v Ljubljani se je odločilo (in se odločilo) o prenovljeni osebni izkaznici (ustavi) slovenske države kot federalne enote avnojske Jugoslavije. Ob spremljanju »zgodovinskega« in »prelomnega« trenutka nam je šlo tudi za to, da pridemo do kakšne od izvirnejših presoj o besedi svetovalca pomurske gospodarske zbornice dr. Stefana Špilaka Potrebe in možnosti za razvoj podjetništva v Pomurju, ki smo ga strnjeno

vna migracija delavcev in tudi zaradi boljše preskrbe oz. zagotavljanja določenih prehranskih izdelkov. Občina Cerknica je torej pokazala poseben interes za povezovanje z v ljubljansko regijo, čeprav ne obvezno, marveč prostovoljno. Sami smo iskali skupne interese in se o njih dogovarjali ter jih zagovarjali v republiški skupščini in pri pripravi posameznih zakonov; na primer omrežje srednjih šol, preskrba energetske skupnosti. Ob tem pa smo pri zdravstvenem varstvu že spet uveljavljali regijsko povezovanje v smislu »rizične« regije, saj je ta pokrivala večje območje

membrne originalne pristojnosti: družbeno načrtovanje, urejanje prostora in reševanje komunalnih zadev. Možno je, da se občine na območju mesta kot posebne družbenopolitične skupnosti dogovorijo za prenos še nekaterih drugih pristojnosti z občinske na mestno raven — v skupno odločanje. Tako recimo v Ljubljani že poldrugo leto javno razpravljamo o združitvi vseh samoupravnih interesnih skupnosti državnih dejavnosti na ravni mesta, kar zaradi zdajšnjih določil ustave ni bilo mogoče. Predlagali smo tudi določene spremembe ustavnega zakona. Že zdaj pa je bilo v ustavi določeno, po katerem lahko republika prenese določene pristojnosti na posebno družbenopolitično skupnost; to da česa takega še ni bilo. Mislim pa, da bo tudi to treba uveljavljati v naslednjem obdobju pri uresničevanju ustavnih dopolnil. Prav zdaj recimo Ljubljanci predlagajo, naj bi republika mestu Ljubljana kot posebni družbenopolitični skupnosti prepustila inšpekcijske službe, ne pa da jih v celoti prevzema pod republiško okrilje.

In kakšen je poduk za pomursko regijo?

»Treba je najti skupne interese in se dogovoriti, če naj jih urav-

skega centra za več regij. Vprašanje je, če bo republika prenesla ustanoviteljstvo na posamezno regijo. Če ga bo, potem mora regija zagotavljati določen delež sofinanciranja, zlasti kar se tiče razširjenega programa. Republika bi torej dajala denar za izvedbo nacionalnega, osnovnega programa, za razširjenega pa bi se dogovarjali zainteresirani po občinah oz. regijah. Nalašč smo vrtali dalje, saj je znano, da se vedno znova zalomi pri formuli o. ti. i. skladnejšem, mnogostrežnem razvoju slovenske dežele. Tudi pri nas imamo namreč razvite, manj razvite in nerazvite in v tem pogledu je podjetniški scenarij dr. Stefana Špilaka še toliko večji izziv. Sobesednica je prav tako obstala pri ponavljanju, češ da ustavna dopolnila dajejo možnosti za zelo široka razmišljanja in bolj prožne rešitve od dosedanjih in pri tem je ostalo.

Nadaljevanje z okroglimi mizami, anketami in intervjuji

Z objavo pogovora z ljubljansko županjo Nušo Kerševan sledimo usmeritvi, dani na pot naši pobudi. Namreč, da »hočemo organizirati v uredništvu serijo okroglih miz ali omizij z domačimi strokovnjaki (pravniki, sociologi, ekonomisti, politologi in

Iz 41. dopolnila k slovenski ustavi:

V mestu, na območju katerega je ustanovljen več občin, se ustanovi mestna skupnost kot posebna samoupravna in družbenopolitična skupnost, v kateri se zagotavlja planiranje družbenoekonomskega razvoja, prostorsko in urbanistično urejanje in zadovoljevanje komunalnih potreb. Občine lahko v skupnem interesu poverijo mestni skupnosti tudi druge pravice in dolžnosti.

Občine na zaokroženem urbanem območju, ki se določi z zakonom, lahko odločijo, da se združijo v skupnost občine kot posebno družbenopolitično skupnost, v kateri delovni ljudje in občani uresničujejo določene skupne interese ter izvršujejo pravice in dolžnosti, ki jih tem skupnostim poverijo občine.

Z zakonom se lahko prenesejo na posebne družbenopolitične skupnosti določene zadeve iz pristojnosti republike.

S statutom posebne družbenopolitične skupnosti se uredijo pravice in dolžnosti te skupnosti.

povzeli v prvi septembrski številki našega časnika (Pomurje naj bo okraj okrožje s parlamentom, upravo in partnerji oblasti). Za sobesednico je bila pridobljena članica slovenske ustavne komisije, sicer pa ljubljanska županja Nuša Kerševan.

Večja prožnost pri vlogi regij v razvoj slovenske države

»Po dosedanjih določilih ustave je bila posebna družbenopolitična skupnost vselej enako obravnavana; naj je bilo mesto ali za regijo. Razlika je zgolj v tem, da je za mesto zakonsko opredeljeno, da se občine na njegovem območju obvezno združujejo v posebno, mestno družbenopolitično skupnost. Podobno je nekaj časa veljalo za regije, čeprav le-te niso bile za vsa območja/področja enako organizirane. Vzemimo le ljubljansko pokrajino — ob mestu Ljubljana — kamor so se združevale vse tukajšnje mestne občine in še sedem primestnih, ljubljanskih. Tako je recimo Cerknica po republiški opredelitvi spadala v notranjsko regijo, vendar so se Cerkničani odločili, da se raje povezujejo z ljubljansko. Tu da imajo večji ekonomski interes, velika je dne-

od območja regije kot posebne družbenopolitične skupnosti,« se je razgovorila mati županja.

Ostajamo pri Podravju, Pomurju, Posavju ...

»Dana je večja fleksibilnost.«

Ni pa možnosti, da bi zdajšnje regije postale posebne družbenopolitične skupnosti?

»Odvisno od dogovora med občinami, ki so na območjih teh regij. Ta možnost obstaja.«

Inšpekcije, energetika, kmetijstvo — kot združevalni dejavnik

Z novim ustavnim dopolnilom k zvezni ustavi so v stalni konferenci mest in občin v Jugoslaviji pripravili predlog — bil je sprejet — po katerem naj se mesta obravnavajo na drugačen način oz. da dobijo kot sociološke, urbane, ekonomske in še kakšne skupnosti nekatere originalne pristojnosti kot posebne družbenopolitične skupnosti. Potemtakem naj ne bi več občani odločali v mestni skupščini samo, o tistih zadevah, ki so jih občine prenesle na mesto.

»S tem dopolnilom dobiva mesto kot posebna družbenopolitična skupnost, na območju katere je več občin, tri zelo po-

DENAR MLADINSKEGA SERVISA OSTAJA DOMA

KMALU RAČUNALNIŠKO POSLOVANJE

Februarja letos so v Murski Soboti ustanovili samostojno poslovalnico oziroma mladinski borzo dela. Mladinski servis je podjetje, ki deluje samostojno in ni povezano s študentskim servisom, ki je v Murski Soboti deloval kot podružnica mariborskega študentskega servisa. Denar, ki ga je murskosoboški študentski center zaslužil s poslovanjem, se je skoraj v celoti stekal v Maribor, doma ga je ostajalo le 0,8 odstotka. Zaradi tega in številnih nepravilnosti v delovanju mariborskega študentskega servisa, so se v Murski Soboti postavili na lastne noge. Ob ustanovitvi Mladinskega servisa so bili nekateri zaskrbljeni glede rentabilnosti, vendar se je že ob koncu minulega meseca pokazalo, da je bil strah odveč. Mladinski servis je namreč z zasluženim denarjem ves čas pokrival stroške poslovanja, poleg tega pa je bogatejši še za avtomatski telefonski odzivnik in celotno računalniško opremo. To bodo v kratkem namestili, računalniški program pa že pripravlja ljubumerski Mikrokozmos. S posodobitvijo poslovanja bodo v Mladinskem servisu izboljšali kakovost storitev in lažje pravočasno zagotavljali kadre, ki jih potrebuje pomursko gospodarstvo. Ročno poslovanje bo skoraj v celoti odpadlo, edini, ki je zaposlen na servisu Darko Kutoš, pa bo lahko več časa namnil za sklepanje dogovorov z delovnimi organizacijami in mladim priskrbel več dela in ugodnejše pogoje dela.

Zdaj ima Mladinski servis od 200 do 300 poslovnih partnerjev, možnosti za širitev tega kroga pa je še veliko. Članov ima servis okoli 700, vendar je povpraševanje po delu vedno večje. Servis daje delo tudi tistim mladim, ki so končali srednjo šolo in so prijavljeni na zavodu za zaposlovanje. Tem kakšen dinar se kako prav pride. Prav tako lahko dobijo delo na servisu študentje brez statusa. Ti so v času, ko niso redno vpisani, največkrat doma, zato je servis v domačem kraju dobrodošel. Tako živijo mladi doma, pa se zaslužijo lahko. Sicer mladi nimajo nobenih predstov do dela. Prinejo za vsako, le da je dobro plačano. Ume postavke so podobne kot v Mariboru ali Ljubljani (v minulih dneh so se gibale okoli 70 tisoč dinar). Plačila so dokaj redna, le z nekaterimi južnimi podjetji, zlasti srbskimi, so včasih težave. Sicer pa Mladinski servis in delovne organizacije z dogovori določajo urne postavke, ki jih uspešno dosega tudi zato, ker Mladinski servis nima postavljenih nobenih zaščitnih cen.

Lidija Kosi

MIKROKOZMOS ZA ODPRAVO RAČUNALNIŠKE NEPISMENOSTI ORMOŠKA 3, LJUTOMER, TEL. (069) 81 325

nava oz. upravlja ena od občin (za Pomurje recimo Murska Sobota — op. avt.) za vse druge, združene v pokrajino oz. regijo. Prenovljena ustava daje širše možnosti za tovrstno povezovanje. Prav lahko pa se bo zgodilo, da bo na katerem od področij (vzemimo energetiko) republiški ustavni zakon predvideval obvezno združevanje. Ena sama občina je namreč premajhna za kaj takega. Podobno drži za kmetijstvo in boljše izkoriščanje kmetijskih površin. Tudi to bi mogel biti eden od elementov, da bi se dve, tri ali več občin na določenem območju združevalo in dogovarjalo za skupne pristojnosti, če bi bilo to bolj funkcionalno, »smo razumeli Nušo Kerševan.

Na v bistvu ponovljeno vprašanje o prenosu pooblastil za urejanje določenih zadev iz pristojnosti republike na regijo kot posebno družbenopolitično skupnost je sledil odgovor: »Gre za področje in možnost. Oboje je potrebno povezovati z zakonom. Vzemimo ustanovitev srednješol-

drugimi profili), s predstavniki družbenopolitičnih skupnosti (uprav, občinskih skupščin) in organizacij (legalnih in alternativnih), z medobčinskimi političnimi predstavniki, s predstavniki pokrajinskih asociacij združenega dela in večjih gospodarskih enot oz. sistemov, z ljudmi, ki so bili svojčas na ključnih položajih pomurskega okraja (to je v 50. in 60. letih) in slednjic iz izvedenci za posamezna področja iz Maribora, Ljubljane in od drugod.« Do konca leta načrtujemo izpeljavo še treh okroglih miz. oz. omizij, hkrati pa bomo na več naslovov pomurskih strokovnjakov, razseljenih po Sloveniji, Jugoslaviji in tujini, naslovili anketna vprašanja pod združujočim naslovom: kaj je/bo z dežel ob tromejniku. Nato predvidevamo — skupaj z dr. Stefanom Špilakom — sestavo prenovljenega besedila o potrebah in možnostih za razvoj podjetništva v Pomurju.

Branko ŽUNEC (se nadaljuje)

Boro Borovič šestdesetletnik

V teh dneh, ki smo jim rekli prazniki, je Boro na svojem življenjskem števku premaknil dve številki. Prava reč, bi lahko rekli, ko pa se števec vendarle vrtil počasneje, kot je bil Borov delovni ritem. Naj se zgodi ne vem kaj, kar je danes novega, aktualnega, to morajo bralci dnevnika jutri zvedeti. Tako se je, eh, kaj navadil, takšen je bil njegov način dela pri Delu, pri televiziji, v tistih nekaj letih pri Pomurskem vestniku pa v tem pogledu menda tudi ni skočil iz lastne kože.

Grdo se sliši, ampak tako rekoč s culico v roki, kot lahko povsem najbolj primerna prispodoba, ali pa nekoliko lepše, pa po pomenu vseeno isto: iz nič je Boro začel utrjevati dopisništvo Dela v Soboti. Sam in delovno zagriženo. Iz enega nezavidljivega prostora, ki se mu je reklo dopisništvo, se je selil v podobnega ali še slabšega. In tako naprej. To je bila pravzaprav podoba vsega soboškega novinarstva. Ne moremo naštevati, kaj vse je v desetletjih na nekaj način pomagal v Pomurju graditi. Sveda s poročilom, komentarjem. Pri tem se je rad ali nerad navadil na besedo prioriteta. Novinarji bodo že počakali, saj so potrpe-

živji ljudje, ki bodo druge prepirali o referendurnih zahtevah, šole, ceste ... In tako se začne zgodba o bosi kovačevih kobili, ki je bila tudi pri Boru zelo dolga, dolga do novih uredniških prostorov, ki se jih je letos vseeno ucačal. Ampak tik pred tem, ko bo rekel temu aktivnemu časnikarstvu zapi.

Kaj bi to, življenje je pač takšno in drugačno. Najbolj pa takšno, kakršnega hočemo! Boro, pa končajmo s tvojo pri- ljubljeno: Bog te živi še sto let!

Kolegi

DENAR V REPUBLIKO, PROBLEMI OSTAJAJO DOMA(?)

Ustavni zakon za izvedbo amandmajev k ustavi SR Slovenije je določil tudi načine in poti za drugačno organiziranje gospodarske infrastrukture. Drugačno organiziranost zahteva predvsem potreba po racionalnejšem in učinkovitejšem sistemu delovanja na tem področju, pri čemer pa je seveda potrebno ohraniti nekatere pozitivne izkušnje, ki jih je že pokazal dosedanj sistem. Seveda moramo pri tem poudariti, da so to le prehodne rešitve, ki naj predstavljajo osnovo za postopno graditev sistema tržno zasnovanega gospodarstva ter sistema javne uprave, ki bo temeljil na sistemu sodobnih javnih financ in sodobne moderne državne uprave. Na prvi pogled se sicer zdi, da te prehodne rešitve pomenijo le mehanično prevzemanje dosedanjih konceptov organiziranja in delovanja, saj se samoupravne interesne skupnosti le ukinjajo, njihove pristojnosti pa prenašajo na upravne organe družbenopolitičnih skupnosti, kar pa ne drži, saj te prehodne rešitve že vsebujejo prve zametke za graditev novega sistema, ki je začrtan z ustavnimi amandmaji.

ZDRAVSTVO — SLOVENSKO

V prihodnjem letu bo republiški izvršni svet začasno opravljal vse naloge Zdravstvene skupnosti Slovenije, ki se nanašajo na izvajanje odločitev politike razvoja in financiranja zdravstvenega varstva na republiški ravni. O obsegu zagotovljenega programa in enotni prispevni stopnji pa bo odločala skupščina Slovenije. Nekatere naloge, ki jih je sedaj opravljal zdravstvena skupnost, bo opravljal odbor za uresničevanje programov zdravstvenega varstva, ki bo tudi odločal o delitvi denarja za zagotovljeni program ter za izvajanje programov zdravstvenega varstva. Odbor bo tudi moral povedati, kako se bo delil denar za naloge skupnega pomena za zdravstvo republike.

Poleg tega odbora bo po regijah še devet podoborov. Ti bodo sklepali pogodbe z izvajalskimi organizacijami in nadzorovali pravice iz zagotovljenega programa ter dajali predloge republiškemu odboru.

Skupščina zdravstvene skupnosti bo imenovala še devet odborov za varstvo pravic uporabnikov, delovali pa bodo v obliki senatov na enotah izpostav v občinah. V občini bodo ostale naslednje naloge: nadomestila osebnih dohodkov za časno nezmožnost za delo zaradi bolezni, povračila potnih stroškov, pogrebni, posmrtni, ter naloge, dogovorjene v občini.

IZOBRAŽEVANJU VIŠJA RAVEN

Če bo zdravstvo organizirano podobno kot skupnost pokojninskega zavarovanja, pa se šolstvo manj spreminja. Številnih strokovnih odločitev ni mogoče prenesti na izvršni svet, zato bo s posebnim odlokom določeno, da nekateri organi izobraževalne skupnosti (tudi po občinah) opravljajo naloge, ki so jih do sedaj. Srednje in visoko šolstvo ostaja v republiki, v občinah pa ostaja osnovno šolstvo, oddelki osnovnih šol s prilagojenim programom, osnovna šola za odrasle, učne ekskurzije, dopolnilni in dodatni pouk in interesne dejavnosti. Zagotovljeni program bo imel enotna merila in standarde za vso Slovenijo, s tem pa je postavljena tudi enotna cena storitev za vzgojno-izobraževalno delo. Pri tem je upoštevana širitev predmetnika ter vključitev strokovnih in drugih delavcev za zagotovljeni program, kar pomeni višjo raven izobraževanja v Sloveniji. Denar za zagotovljeni program se bo zbiral v občini. Občinski bo še dopolnilni program vzgoje in izobraževanja, še naprej bo deloval sklad združevalcev sredstev za stanovanjsko gradnjo. Pri republiški izobraževalni skupnosti bodo programi skupnih nalog, vzajemnega združevanja sredstev za osnovnošolski prostor in denar za dopolnjevanje programov. Denar za to se bo zbiral v republiki.

Še del občinske kulture v republiko

Izvedba ustavnega zakona za kulturo v prihodnjem letu nima značaja trajne ureditve. Republiška skupščina kulturne skupnosti bo tudi v decembru imenovala odbor, ki bo spremljal uresničevanje politike in odločitev ter dal mnenja in predloge, politika razvoja in financiranja dejavnosti pa bo tako kot pri drugih dejavnostih v pristojnosti izvršnega sveta. Občinske odbore bodo imenovala tudi občinske kulturne skupnosti.

V kulturi bodo naloge med republiko in občino deljene tako: republika bo v celoti skrbela za muzejske in galerijske dejavnosti (do sedaj tretjino), za nakup knjig (sedaj enakovredno, koliko občinska toliko republiška skupnost), spomeniškovarstvene in likovne akcije pa se bodo delile (pol pol) med republiko in občino. Druge naloge ostajajo še naprej občinske.

Telesna kultura občinska

Tudi telesna kultura bo izbrala člane odbora, vse dosežene naloge oziroma program telesne kulture ostaja še naprej v občini, kjer se zanj zbira tudi denar.

Raziskava desetodstotno republiška

Raziskovalna dejavnost bo imela dva odbora, sedanje predsedstvo skupnosti bo delovalo kot odbor za »nacionalni znanstveni program«, sedanja koordinacijska komisija skupščin posebnih raziskovalnih skupnosti pa se bo ukvarjala z razvojnimi projekti (inovacijski sklad). V občini: odbor za raziskovalno dejavnost, deset odstotkov zbranskega denarja v občini pa bo za skupne raziskovalne programe v republiki.

Zaposlovanje in štipendiranje republiška skrb

Področje zaposlovanja se v celoti prenaša v republiko in bodo v regiji le enote. Za občino ni predvideno delovanje organov zaposlovanja in štipendiranja, prav tako ne združevanje sredstev.

Stalne denarne pomoči iz republike

Za socialno varnost bodo v republiki imenovani trije odbori za usklajevanje programov socialnega varstva, za vprašanja socialne varnosti invalidov in za inovacije na področju usposabljanja, življenja in dela invalidov. Svoje odbore bodo imenovala tudi občinske skupščine socialnega varstva, delovale pa bodo še naprej vse komisije za uveljavljanje socialno-varstvenih pravic po samoupravnem sporazumu o uresničevanju socialno-varstvenih pravic.

Na področju socialnega skrbstva pa se v republiški program prenašajo naslednji programi: oskrbni stroški v zavodih, stalne denarne pomoči, rejnine, sofinanciranje nege holnika na domu oziroma varstvo v tuji družini.

V občini pa ostajajo oskrbni stroški v splošnih in posebnih socialnih zavodih, oskrba delavnic pod posebnimi pogoji, enkratne in začasne denarne pomoči, sredstva za delo humanitarnih organizacij in drugo.

Na področju otroškega varstva bo v Sloveniji odbor za razvoj družbenega varstva otrok, ki naj bi bil zametek za kasnejšo organiziranost na področju otroškega varstva in družinskih politik. Odbor bodo imele občine ter komisijo za varstvo denarnih pravic.

Financiranje denarnih pomoči se res prenese v republiko, občinski pa so postopki o dodeljevanju in odločanju.

ŠINIGOJ Z VLADO V ZGODOVINO S SISOVSKO PRENOVO

dovala družbena nadgradnja, koliko bo nova forma dala nove vsebine in navsezadnje — koliko manj bodo dali delavci ob ukinitvi sisov za novo organiziranost, bodisi kot del gospodarstva ali dohodka. Taka in podobna vprašanja sedaj še nimajo jasnih odgovorov, njihovo nedorečenost pa odgovorni utemeljujejo s tem, da se v prehodnem obdobju, torej v prihodnjem letu, mora še marsikaj uravnati, da se bo racionalnost in boljša učinkovitost pokazala šele čez čas. Z novim letom pa skoraj gotovo lahko pričakujemo, da se bodo prispevne stopnje, ki bodo enake za vso Slovenijo, povečale za skoraj vse dejavnosti. Gospodarstva se torej še ne razbremenjuje. Zaradi centralizacije upravljanja se bodo morali okrepiti republiški organi in uprava, kar pomeni več ljudi. Ti, ki sedaj delajo v občinskih strokovnih službah, verjetno že ne bodo šli v Ljubljano. S priključitvijo strokovnih služb interesnih skupnosti občinski

Delegati republiške skupščine so torej sprejeli novo obliko namesto sedanje sisovske ureditve, čeprav je bilo tudi precej dvomov o tem. Toda bilo je skoraj tako ostro postavljeno: ali nova oblika organiziranosti

ali vlada, delegatom pa tretja možnost ni bila dana, morda v obliki alternativnega sistema, zato so se delegati morali odločiti, kljub številnim pripombam in očitkom zaradi centralizacije upravljanja in odločanja. Tako pa bosta šinigoj in njegova vlada zapisana v zgodovino zaradi izvedbe sisovskega preoblikovanja.

Predsednik slovenske vlade zagotavlja, da tudi po reorganizaciji izvršni svet ni odvezan odgovornosti. Zato bo vlada kmalu morala odgovoriti na vprašanja, kot na primer: koliko cenejša bo nova forma od prejšnje, s koliko manj, a strokovnejšimi delavci se bo obvladala in po pregledu del in nalog zaposlenih bo prišlo do presežka delavcev, kar ostaja na občinskih ramenih. Občine tudi še ne vedo, kdo bo plačal delo tistih strokovnih delavcev, ki bodo delali za republiko, nekateri pa opozarjajo, da bo lahko prišlo do problemov, ker se bo denar zbiral v republiki, vsi problemi pa ostajajo doma. Izvršni svet republike meni, da se naložena in razvojna dejavnost ne prenese v republiko, to pa pomeni razdvajanje med seboj povezanega — dejavnosti in razvoja (naložb). Še so neznanke zaradi ne povsem izde-

lanih nacionalnih programov ter tega, kaj se bo jemalo za izhodišče nadaljnje delitve zbranskega denarja. Konkretno se v zdravstvu še ne ve, ali se bo za izhodišče upoštevalo leto 1986 ali letošnje leto. Če slednje, bo dobro za pomursko zdravstvo, če ne, pa je vprašanje, kaj s presežkom zaposlenih zdravstvenih delavcev ter dejavnostmi, ki jih republiška zdravstvena skupnost ni priznavala.

Da pisanje ne bi izvenilo kot iskanje problemov za vsako ceno tudi tam, kjer jih morda sploh ne bo, moramo nadaljevati tako. Imamo novo obliko, ki ji bo treba dati vsebino. V občinski upravi, ki ji bodo z novim letom priključeni sedanji delavci strokovnih služb interesnih skupnosti, bo treba imeti strokovno usposobljene delavce, ki bodo znali postaviti prave stike z republiškimi organi in izvajalci v družbenih dejavnostih. Velika bo odgovornost članov odborov, ki nadomeščajo delegatsko bazo sedanjih skupščin interesnih skupnosti. Prav od njihovega dela bo namreč odvisno odločanje za mizo izvršnega sveta (svetov). In ob koncu: nihče ni še kaj dosti povedal, kaj reorganizacija pomeni za razvoj manj razvitih regij.

GOSPODARSKA INFRASTRUKTURA

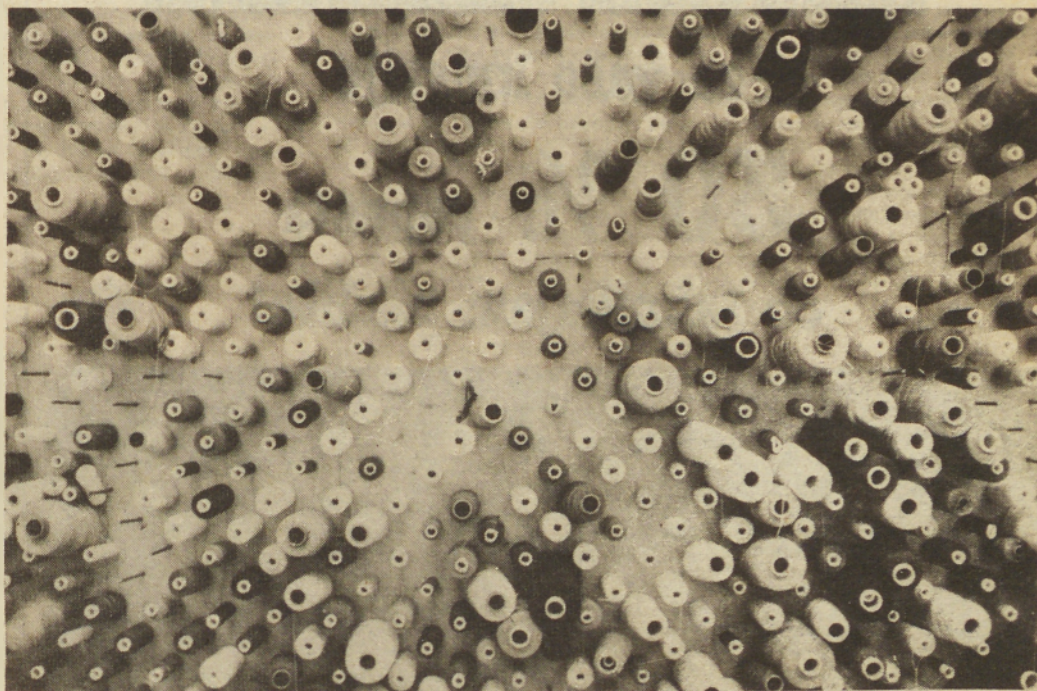
močne samoupravne interesne skupnosti.

Do bistvenih sprememb in novosti pa prihaja pri pospeševanju proizvodnje hrane ter zagotavljanju osnovne preskrbe in blagovnih rezerv. Tu pristojnosti v celoti prehajajo na republiško raven, kar pomeni, da se sredstva za te namene na občinski ravni ne bodo več združevala. Za večjo kon-

zemljišče vključeni tudi nujni posegi glede obsega osuševanja in namakanja kmetijskih zemljišč, agromelioracij, komasacij, ekološke sanacije prašičjih farm in še nekaj drugih nalog. Naloge, ki se ne prenašajo na raven republike, bodo opravljali občinski izvršni sveti, razen nalog, ki jih bodo opravljali stalni odbori občinskih kmetijskih zemljiških skup-

zakonom. Takšno stališče je prevladalo tudi na zadnji seji republiške skupščine, ki je sprejela sklep, naj na področju obrambe pred točo predlagatelj pripravi zakonske ureditve tega področja ponovno prouči in utemelji argumente za nov način urejanja.

V pristojnosti občin pa še naprej ostajajo nekatere naloge za

centracijo in prelivanje teh sredstev so se v pomurskih občinah zavzemali že v preteklosti, zdaj se zastavlja le vprašanje, kako v prihodnje izpeljati naloge, ki so značilne za posamezne občine. Predlog je sicer, da se bodo občinski programi za pospeševanje proizvodnje hrane skupaj s financiranjem v celoti prenesli na raven republike, vprašanje pa je, koliko se bodo tudi uresničevali.

Za področje varstva kmetijskih zemljišč in njihovega urejanja bo program za leto 1990 sprejela republiška skupščina, vanj pa bo vključen tudi pretežni del nalog občinskih kmetijskih zemljiških skupnosti. Ta program bo vključeval pripravo strokovnih podlag za planske akte republike in občin, ki zajemajo kategorizacijo kmetijskih zemljišč, določitev območij kmetijskih zemljišč in določanje agrokarte, kot tudi izdelavo kart za kmetijski vidik prostorskega dela družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1991—1995. Za leto 1990 bodo v republiški program varstva in urejanja kmetijskih

nosti. Ti odbori bodo do nove sistemske ureditve tega področja sodelovali pri pripravi kmetijskega dela prostorskih vidikov planskih aktov občine z namenom varovanja kmetijskih zemljišč pred spreminjanjem namembnosti. Dajali bodo soglasja k osnutkom prostorskoizvedbenih aktov in k lokacijski dokumentaciji.

Veliko pripomb v pretežno kmetijskih občinah je bilo na predlog o ukinitvi obvezne obrambe pred točo. S 1. januarjem 1990 naj ta obramba ne bi bila več obvezna, kar pa ne pomeni, da je ne bi mogli več izvajati, vendar le izključno na interesni osnovi. Izvajanje obrambe na interesni osnovi pa hkrati pomeni, da bo treba sredstva zanj zagotavljati na osnovi sporazuma in ne več zakonsko. Ker so bila v zgraditev in usposobitev obrambnega sistema v preteklih letih vložena že precejšnja sredstva, kmetijci sami pa zaradi težavnega ekonomskega položaja te obrambe ne bi bili sposobni vzdrževati, vztrajajo, da to vprašanje ostane še naprej urejeno z

stanovanjsko in komunalno dejavnost, pa tudi požarno varstvo.

Na področju stanovanjskega gospodarstva in komunalnih dejavnosti je možna tudi ustanovitev javnih podjetij, vendar denimo v soboški občini, pravijo, da zaenkrat takšnih podjetij ne bodo ustanavljali. Do 3. marca prihodnje leto, ko je predvidena reorganizacija občinske uprave, bodo prevzeli določene naloge sedanjih samoupravnih interesnih skupnosti, ni pa izključeno, da takrat ne bi ustanovili javnih podjetij. Pravijo, da bi na področju komunale takšno javno podjetje lahko ustanovili že s 1. januarjem 1990, vendar s takšno odločitvijo ne želijo prehiteti, saj bi bilo potrebno sedanje komunalno podjetje prej očistiti nekaterih dejavnosti. Možnosti za ustanovitev javnega podjetja pa se kažejo tudi v stanovanjskem gospodarstvu.

Ludvik Kovač
Majda Horvat

Po potopitvi Sobota novo podjetje?

Sobota se potaplja, bodo vrvi vzdržale? Tako smo se spraševali v prvi novembrski številki našega tednika. V mislih smo imeli podjetje Sobota, to je prejšnji tozdr. Tapetništvo z okrog 60 zaposlenimi delavci v sestavi delovne organizacije Sobota, ki se je z letošnjim 1. marcem »raztozdiralo«. In čeprav so v enoti vrvarstvo (6 delavcev) še naprej delali dokaj močne vrvi, pa tudi druge vrvarske izdelke, ki so šli dobro v promet, je zdaj s podjetjem konec. Po sklepu temeljnega sodišča v Murski Soboti (na predlog soboškega izvršnega

sveta) je namreč s 15. novembrom uveden stečajni postopek. Sodišče je tako soglašalo z ugotovitvami, da poskus sanacije v Soboti ni uspel in da podjetje, takšno kot je, ni sposobno uspešno poslovati. Za stečajnega upravitelja so imenovali diplomiranega ekonomista Vita Györeka, narok za preskus upniških terjatev pa bo potekel 29. januarja. Predhodna obravnava z upniki namreč ni uspešna.

Medtem so večini zaposlenih že vrnilo delavske knjižice, ker so jim prekinili delovno razmerje, vsi pa bodo prejeli

denarna nadomestila, kot je to predvideno v zakonskih uzakah. Socialno ogrožen torej zaenkrat ne bo nobeden. Po možnosti pa jim bodo poiskali tudi drugo zaposlitev. V stečajnem podjetju pa bodo še naprej delali vrvarji in 10 do 15 delavcev, ki so potrebni za dokončanje proizvodnje, inventuro in zaščito družbenega premoženja.

In kaj se bo zgodilo, ko bo stečajni postopek končan? Že zdaj je zamisel, da bi ustanovili novo podjetje, v katerem bi imelo delo okrog 35 delavcev (skupaj z vrvarji). Jože Graj

BOLJŠE POSLOVANJE POMURSKÉ ZDRAVSTVENE ORGANIZACIJE

S svojim rezultatom poslovanja ob devetmesečju so presenetili tozdr. Pomurskega zdravstvenega centra. Če so imele ob polletju izgubo vse temeljne organizacije, pa so sedaj izgubari Pomurske lekarne, 4 milijarde 148 milijonov, Zdravstveni dom Lendava, 2 milijardi 752 milijona, ter Zdravstveni dom Ljutomer, 93 milijonov. To so formalne izgube, če pa prištejemo še primanjkljaj denarja za sklade, potem so izgube višje, izgubam pa se pridružuje še bolnišnica.

Na rezultat poslovanja so tokrat vplivala določila novega zakona o računovodstvu ter tista o revalorizaciji poslovnih sredstev in njihovih virov. Zato so tokrat na slabšem temeljne organizacije s skoraj odpisanimi osnovnimi sredstvi, bolje pa bolnišnica, ki ima precej nove opreme.

Boljše poslovanje je tudi posledica višjih cen zdravstvenih storitev, saj je republiška zdravstvena skupnost, ki je odgovorna za oblikovanje cen storitev v Sloveniji, v prvem polletju postavljala zelo nizke cene, in je to sedaj nekoliko popravila. Prav tako so slovenske zdravstvene organizacije dobile posojilo iz republiških blagajn, dvignile pa so

se tudi prispevne stopnje za zdravstvo v pomurskih občinah.

V devetmesečnem obračunu so primerjave poslovnih stroškov z lanskim obdobjem pokazale, da so razen Zavoda za socialno medicino in higieno ter Pomurskih lekarn preostali tozdr. zmanjšali delež poslovnih stroškov, to je materialnih in nematerialnih stroškov z obračunano minimalno amortizacijo. Torej so varčevali in dobro gospodarili z denarjem saj bi drugače morali najemati še več premostitvenih posojil, kot do sedaj, ko jih je morala predvsem Splošna bolnišnica.

PREDLAGANE SPREMEMBE ZA POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE

Po številnih različicah smo končno dobili na mizo predlog za spremembo zakona in osnutek sprememb zakona o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. S predlaganimi spremembami naj bi popravili pomanjkljivosti iz sedanje ureditve pravic s tega področja in uvedli nove, ki so posledica novosti v družbenih odnosih (odpuščanje delavcev kot tehnoloških presežkov ter visoka inflacija in njen vpliv na pokojnine). Spremembe pa so potrebne tudi zaradi usklajevanja z dopolnili k zvezni ustavi ter zakonom o podjetjih, finančnem poslovanju in drugem.

Krčenje pravic iz invalidskega zavarovanja

V spredlaganih spremembah sedanje ureditve pravic je oster nastop do invalidskega zavarovanja. V predlogu piše: »Pri izvajanju invalidskega zavarovanja je v praksi, kljub jasni opredelitvi v sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja, da je invalidska pokojnina skrajna oblika varstva, in sicer v primerih, ko ni nobene zmožnosti, da delavec s preostalo delovno zmožnostjo ostane v delovnem procesu, zelo izraženo uveljavljanje pravice do invalidske pokojnine delavcev, ki bi še lahko delali in ustvarjali dohodke. Zaradi tega je bil velik priliv invalidskih pokojnin in porušilo se je razmerje med številom invalidskih in starostnih upokojencev, ki je v nekaterih republikah 1:1. Pokazalo se je tudi, da nekatere nove rešitve, kot je uveljavljanje pravice do invalidskih invalidov do posamezne vrste denarnih nadomestil v organizacijah, niso dale pričakovanih rezultatov.«

To je ugotovitev, ki ji sledi predlog, da bi ugodnejše odstotke za odmero invalidske pokojnine priznali samo mlajšim zavarovancem, in sicer moškim do dopolnjenega 55. in ženskam do 50. leta starosti. Tako si tisti delavci, ki so pred upokojitvijo, ne bi več tako prizadevali za invalidsko upokojitev kot do sedaj, ko je invalidska pokojnina višja od starostne za enako pokojninsko dobo.

Tudi naslednji predlog, da se denarno nadomestilo za skrajšani delovni čas (štiriurno delo in štiriurna upokojitev) s sedanjih sto zmanjša na 85 odstotkov, predlagatelj utemeljuje s podob-

no ugotovitvijo. Zdajšnja polna nadomestila naj bi spodbujala delavce, da pogosteje uveljavljajo pravico do skrajšanega delovnega časa.

Ugodnejše usklajevanje pokojnin

Položaj upokojencev naj bi se izboljšal, predvsem tistih z manjšo pokojnino. Pokojnine naj bi se usklajevale mesečno v primerjavi z rastjo osebnih dohodkov prejšnjega meseca. Tako upokojenci ne bi bili več toliko oškodovani zaradi inflacije. Med predlogi pa je tudi ta, da se pokojnine ne usklajujejo z istim odstotkom, ampak se lahko uporabi regresivna lestvica, kar pomeni, da bi se nižje pokojnine povečale z večjim odstotkom od višjih. Tako naj bi po načelih solidarnosti in vzajemnosti izboljšali materialni položaj upokojencev z nizkimi pokojninami.

Osebnih dohodki, ki pridejo v poštev za odmero pokojnine (iz prejšnjih let), se valorizirajo po povprečju osebnih dohodkov v zadnjem koledarskem letu pred tistim letom, v katerem zavarovane uveljavlja pravico do pokojnine. Tako bi bili delavci v enakopravnejšem položaju, ne glede na to, v kateri polovici leta uveljavljajo pokojnino. Višje pokojnine naj bi dobili tudi borci, ki so to postali pred septembrom 1943. Pokojninska osnova bi se določala glede na povprečni osebni dohodek v Jugoslaviji v preteklem letu, povečan za 15 odstotkov.

Delna upokojitev in dokup delovne dobe

V drugi sklop predlogov lahko uvrstimo tiste, ki upoštevajo spremembe v gospodarjenju in zaposlovanju. Kot možnost se predlaga delna pokojnina za tiste zavarovance, ki dopolnijo 55 let starosti in 30 let pokojninske dobe ter pet let manj za ženske. Značilnost delne pokojnine je v tem, da delavec prejema del pokojnine po dopolnjeni dobi, hkrati pa ostaja v delovnem razmerju najmanj s polovico delovnega časa in za to prejema ustrezni osebni dohodek. Pri tem bi morali imeti dovoljenje delovne organizacije, kjer je zaposlen.

S sprejetjem zakona o delovnih razmerjih je tudi dana možnost dokupa delovne dobe. Vsem delavcem, ki so tehnološki presežek, bi se tako dala možnost dokupa največ pet let, ki jim manjkajo do upokojitve. Delovno dobo bi praviloma kupovala podjetja zaposlenih delavcev. Predvidena je tudi možnost uvedbe prostovoljnega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki bi jo plačal tisti, ki si želi zagotoviti pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja ali pa višjo raven pravic (višjo pokojnino), kot bi pripadale po obveznem zavarovanju.

Predloge imamo, vendar je pričakovati, da bodo deležni sprememb, vsaj tisti, ki posegajo v pravice invalidskega upokojevanja. Prva pripomba je, da upravičenost do invalidske upokojitve ugotavljajo posebne komisije in nekatere v posameznih republikah so delale po zelo ohlapnih merilih. Majda Horvat

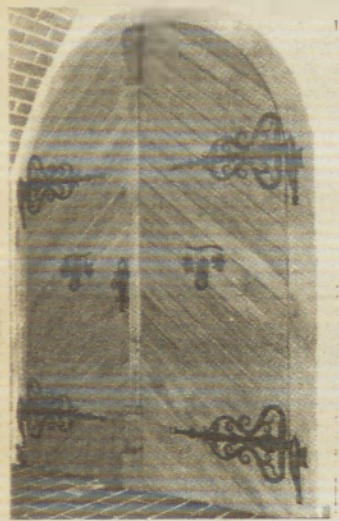
KUPILI KAR OBRTNIKA

Izdelki iz kovanega železja so lepi, trajni in dragi. Tako kot so izginili številni kovači in njihove kovačnice, se umaknili vse hitrejšemu posodabljanju kmetijstva in kupovanju tovarniških izdelkov, tako je izginilo tudi umetno kovaštvo.

Kakšna škoda, bi porekli, ko bi videli, kakšne umetnine so znali narediti iz žarečega železja trde kovaške roke, ki so spretno vih-

tele kladivo in udarjale na pravih mestih. In če se je že ohranil kakšen »umetnik«, se s svojim znanjem in spretnostjo ni mogel preživljati ali pa ne vem kako obogatiti.

Centrovod iz Lenarta se je odločil za nenavadno potezo, s katero pa je naredil dvojno korist (sebi in kovaču). Grobo povedano: kupili so obrtnika in njegov proizvodni program izdelovanja izdelkov iz kovanega železja. S tem so pridobili redek program, ki ga sami ne bi nikoli razvili, obrtniku pa zagotovili redno delo in prodajo njegovih izdelkov. Prav gotovo lahko Centrovod tudi bolje poskrbi za propagando kot obrtnik. Kot je dejal direktor Janez Ferk, se za izdelke umetnega kovaštva zelo zanimajo predvsem Avstrijci in graditelji počitniških hišic. bbb

Izdelki umetnega kovaštva: okovje kletnih vrat in lesteneč

RIMSKA ČARDA V PRIHODNJIH LETIH

Radenska je dobila s plačano raziskavo v Moravskih Toplicah leta 1986 potrditev, da ima v lasti vrelec termalne vode pri Rimski čardi, ki zdravilno učinkuje na kožno bolezen luskavico ali psorizmo. To je neozdravljiva kožna bolezen, ki ni nalezljiva, a je neprijetnega videza. Ozdraviti se ne da, lahko pa se ublažijo njeni učinki in luskavost izgine. Priznani strokovnjaki-dermatologi so opravili svoje, Radenska pa se je začela pripravljati na izkoriščanje te naravne danosti in zbirati arhitekturne projekte za gradnjo. Takrat so veliko računali na tujega vlagatelja, ki bi za svoj večinski delež dobil protivrednost v zdravstvenih storitvah. Toda tujega vlagatelja ni bilo in ga še vedno ni.

Radenska sama pa je imela začetih precej velikih projektov (predvsem Banovci, Gornja Radgona), tako da za Rimsko čardo ni bilo ne časa ne denarja. Ostaja pa še naprej v ognju Radenske in so maja letos projekt predstavili v Frankfurtu na Centru za medna-

rodno sodelovanje. Prek gospodarske zbornice so nastopili še na Dunaju. Tujci se zanimajo, toda posamično, a konkretnega dogovora še nimajo. Sedaj veliko pričakujejo od odgovora iz Italije in Kuvajta.

Tudi Radenska bo vlagala v gradnjo hotela, vendar tolikšen delež, kolikšen bo v njenem interesu, drugo pa naj bi šlo po že znanem delniškem načelu. V Radenski so za gradnjo hotela z 250 posteljami ter seveda dobrim zdraviliškim delom, morda pa bi uredili še kamp za manj zahtevne goste. Izbira idejnega načrta za gradnjo bo seveda najbolj odvisna od tega, kakšne goste bodo lahko pripeljali iz tujine.

Radenska misli tudi na zdravstvene delavce, ker vedo, da dober zdravstveni delavec pritegne goste.

Na pripombo, da se podobni centri za zdravljenje luskavice odpirajo tudi na soslednem Hrvaškem, je pomočnik direktorja Franc Huber dejal, da se ne bojijo konkurence, saj je uspešen vedno tisti, ki je boljši, čeprav je nekoliko dražji.

Rimska čarda naj bi bila projekt Radenske naslednjega srednjeročnega obdobja, kako hitro pa bo vse skupaj šlo, je odvisno od tega, kakšno mesto si bo pridobila med številnimi načrtovanimi projekti gradenj in obnov s svojo tržno dobičkonosnostjo in kdo bo stal za njo. Odgovorni vedo, da so Rimsko čardo nekoliko potisnili na stran, pravijo pa, da delno tudi zato, ker od družbenopolitične skupnosti niso dobili odgovora, ali sprejemajo tak projekt in seveda bolnike v svoje okolje. Prav zaradi neprijetnega videza bolniki so pogosto ti bolniki izolirani iz okolja.

Če bodo vse silnice, ki spodbujajo razvoj turizma, tudi tiste znotraj občine, ugodne, če bodo zbrali potrebni denar in pridobili goste — bolnike iz tujine — potem bo Rimsko čardo projekt Radenske prihodnjega obdobja.

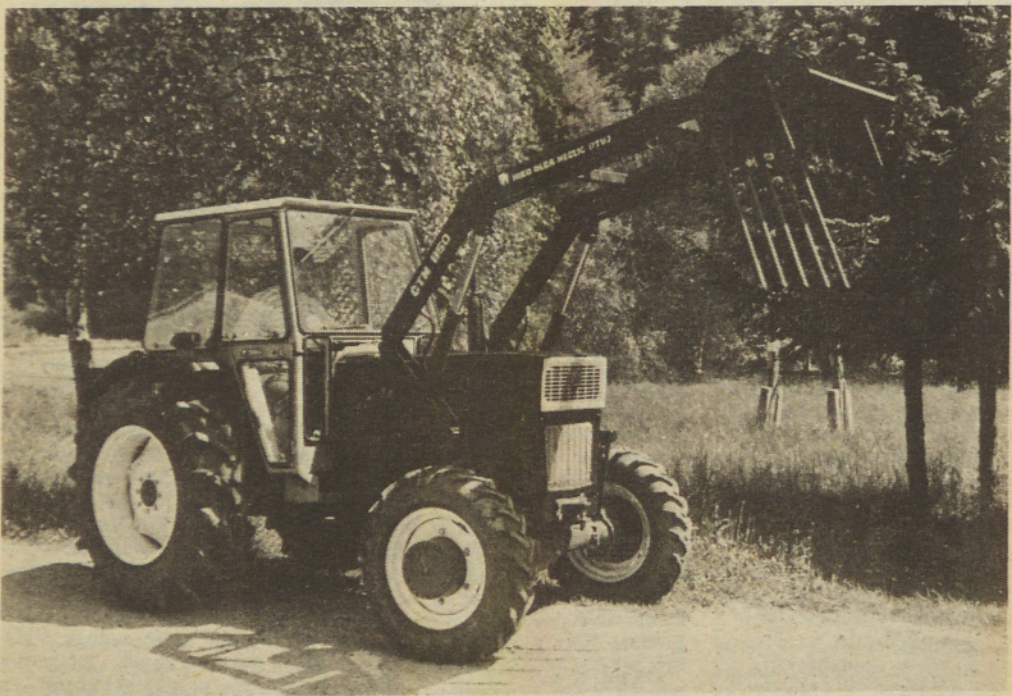
Majda Horvat

TRAKTORSKI NAKLADALNIK

za vašo kmetijo

30 % popusta

ob takojšnjem plačilu!

PROIZVODNI PROGRAM: puhalniki na elektromotor in kardan, siloreznice, čelni traktorski nakladalniki

INDUSTRIJA HIDRAVLICNE IN KMETIJSKE OPREME
HIKO »olga meglič« PTUJ, p.o.
62250 PTUJ, Vošnjakova ul. 6
Telefon (062) 771 281, Telex: 33387 YU POLME

DO 30 % NOVOLETNI POPUST
za gotovinska plačila
JELOVICA Škofja Loka

Predstavništvo Murska Sobota, Cankarjeva 25, telefon 069 22-921

SPET DRAŽJA ŽIVINA

Tržišče tudi na področju kmetijstva odigra svojo vlogo in razmeram na tržišču se prilagajajo cene kmetijskih pridelkov in živine. O novih višjih odkupnih cenah živine smo poročali v prejšnji številki Vestnika, vendar je tudi ta cenik vzdržal komaj slaba dva tedna. Od 1. decembra namreč v soboški Mesni industriji spet veljajo nove odkupne cene živine, ki so jih prilagodili razmeram na tržišču, istočasno pa so jih želeli vskladiti tudi z novimi zaščitnimi cenami. Slednje ob oblikovanju najnovejšega cenika sicer še niso bile dokončno znane, vendar v Mesni industriji pravijo, da do bistvenih odstopanj ne bi smelo prihajati.

Od 1. decembra tako v soboški Mesni industriji odkupujejo živino po naslednjih cenah. Za mlado pitano govedo, bikli in telice A vrste, dobijo rejci 250.000 dinarjev za kilogram tople polovice, kilogram žive teže pa je po 145.000 dinarjev. Mlado pitano govedo ekstra vrste je po 230.000 dinarjev (živa teža 130.000 dinarjev), kilogram tople polovice mladega pitane goveda prve vrste je po 220.000 dinarjev (živa teža 120.000 dinarjev), druge vrste po 190.000 dinarjev (živa teža 100.000 dinarjev) in zunaj vrste po 160.000 dinarjev (živa teža 83.000 dinarjev). Dražje so tudi krave, kate-

rih kilogram tople polovice prve vrste je po 180.000 dinarjev (živa teža 100.000 dinarjev), druge vrste po 160.000 dinarjev (živa teža 85.000 dinarjev) in izven vrste po 140.000 dinarjev (živa teža 70.000 dinarjev). Teleta za zakol, ki niso sposobna za nadaljnje pitanje, plačujejo po 140.000 dinarjev kilogram žive teže. Prašiče do teže 150 kilogramov odkupujejo v Mesni industriji po 135.000 dinarjev kilogram, težje po 120.000 dinarjev, izločene plemenske svinje po 110.000 dinarjev in izločene plemenske merjasce po 50.000 dinarjev kilogram žive teže.

L. K.

Nove vrste obarjenih klobas

Da bi popestrili program klobasičarskih izdelkov, so se v razvojno-tehničnem sektorju odločili, da obnovijo v klobasičarski proizvodnji izdelavo obarjenih klobas. Eden glavnih vzrokov za takšno odločitev je bil, da v zadnjem času zaznavajo precejšen padec pri prodaji teh izdelkov.

Tako želijo v naslednjih mesecih tržišču ponuditi pet novih vrst klobas iz skupine obarjenih izdelkov, ki jim bo skupno ime pari.

Osnova vsem izdelkom je naveden mladega junčjega in prašičjega mesa, ki mu je dodana grobo oziroma fino mleta zelena

ali rdeča papirka v različnih kombinacijah. Iz omenjenega programa je še posebej zanimiva klobasa z dodatkom semen različnih žit, pa tudi nekaterih vrtnin.

Vsi omenjeni izdelki so bili, kot je povedala diplomirana tehnologinja Vlada Hradil-Barburič, analizirani na prehranbeno-biotehniški fakulteti v Zagrebu. V primerjavi z obstoječo klobaso ekstra pomurka za zelenjavo se novi program razlikuje po vsebnosti maščob, ki jih je za 20 odstotkov manj, kot v že obstoječi klobasi, in bistveno večjih količinah beljakovin in mineralnih snovi. Kot zanimivost omenjajo še, da vsebuje nekatere vitamine. Izdelki so lahko opremljeni s potrebno deklaracijo.

Upati je, da bo ta program izpolnil vsa pričakovanja in da bo popestril marsikateri jedilnik kupcev ter pridobil številne nove.

Boris Hegeduš

SKŠ in poskusništvo

Srednja kmetijska šola se že dalj časa uspešno ukvarja tudi s poskusništvom. Tako v sodelovanju s Kmetijskim inštitutom Slovenije izvajajo ekološke sorte poskuse s pšenico, ječmenom, krompirjem, koruzo, bobom, travami in deteljami ter dosevki, opravljajo ekološki sortni poskus z bučami in sončnicami ter ekološke zvezne poskuse s koruzo in krompirjem. Predizbirni sortni poskus izvajajo za koruzo sorte pionner, sorte poskuse pa za hibride BC, ZP, OS in NS. Skupaj z Ino opravljajo gnojilne poskuse na osnovi dušika, v sodelovanju s tovarno sladkorja v Ormožu ekološki sortni poskus s sladkorno peso, prav tako pa tudi demonstracijski poskus z zdravilnimi zelišči. Na področju sadjarstva skupaj s Kmetijskim zavodom Maribor in Kmetijsko zadrugo Panonka preizkušajo različne sorte ter uvajajo nove.

L. K.

ABC Pomurka osvaja zagrebško tržišče

Zagreb je bil za Mesno industrijo iz Murske Sobotice že od nekdaj izziv za trženje. Bil je namreč največje jugoslovansko mesto, glede na širše zaledje z razvito industrijo in prebivalci na visoki civilizacijski ravni, ki zahtevajo dobro in stalno oskrbo. Potemtakem je tržišče z velikimi možnostmi na eni in z veliko odgovornostjo oskrbe na drugi strani. Če k temu prištejemo še prevozne stroške med Mursko Sobotico in Zagrebom, velja ugotoviti, da so vse možnosti za veliko navzočnost ABC Pomurke na tem tržišču. Kot je povedal vodja komercialne službe in pomočnik generalnega direktorja Mesne industrije Milan Koren, resnost te odločitve med drugim dokazuje tudi nakup zemljišča in objektov v Veliki Gorici pri Zagrebu.

V Veliki Gorici sta danes dve hladilnici, v katerih so prostori za sprejem in izdajanje mesa in mesnin. V zadnjih letih se je promet povečal tako, da sedanje hladilnice in drugi skladišni prostori niso več primerni. Največje težave nastajajo pri nakladanju in razkladanju mesa, saj v času, ko se meso razklada iz hladilnic, praktično nimajo dostopa do skladišča. Tudi notranji skladišni transport je pri sedanjih razvratih prostorov neprimeren in drag. Strokovne službe pripravljajo predlog za obnovo skladišča in drugih prostorov v Veliki Gorici in predvideno je, da bodo ta dela opravili v letu 1990. Direktor komercialnega oddelka Milan Koren ugotavlja, da so vlaganja v skladišča utemeljena. Iz te poslovne enote namreč soboska Mesna industrija obvladuje tržišče Zagreba z okolico, območje Karlovca, Banjaluke in Šabca.

V tem času imajo dobre poslovne odnose tudi z vodilnimi trgovskimi hišami v Zagrebu (Unikonsum Nama, Slavija promet, Sloboda Velika Gorica, Zagrebačka mlekar, Union Zagreb). Med tem ko na širšem območju na tem delu Hrvaške niso dovolj navzoči.

Prodor ABC Pomurke na pomembno tržišče na območju Za-

greb bo po oceni Milana Korena zahteval posebne napore in izdelano strategijo, zato z odločitvijo ne bodo odlašali. Po oceni vodilnih v soboški Mesni industriji se bo v poslovno enoto oziroma profitni center, kot se bodo poslovne enote v prihodnje po vsej verjetnosti imenovali, v Veliki Gorici splačalo vlagati in jo tudi usposobiti za veliko večjo prodajo. Možnosti za to obstajajo. ABC Pomurka oziroma njena Mesna industrija iz Murske Sobotice ima v Veliki Gorici že kupljena zemljišča in objekte, izkušnje in poslovni ugled, sedanje in prihodnje kupce. In kar je najpomembnejše, v Veliki Gorici ima ljudi (16) ki znajo delati.

Boris Hegeduš

Gnojenje vinske trte

(nadaljevanje)

VRSTE IN OBLIKE GNOJIL

Gnojila lahko glede na vrsto razdelimo v mineralna in organska. Večina vinogradnikov prisega, da so organska gnojila boljše in nepogrešljiva v vinogradu. Lahko rečemo, da sta za gnojenje vinograda primerni obe vrsti, najboljši rezultate pa daje občasno gnojenje (na vsakih 4–5 let) s hlevskim gnojem z dopolnilnim gnojenjem z mineralnimi gnojili. Tako so s poskusi dobili take rezultate:

Če pridelek v negojenih vinogradih označimo s 100%, je bil pridelek v vinogradih, gnojeni samo z mineralnimi gnojili, 143 %, pridelek v vinogradih, ki so bili gnojeni z organskimi in mineralnimi gnojili, pa 173 %.

MINERALNA GNOJILA

Velikokrat slišimo za mineralna gnojila izraz umetna gnojila, kar pa ni pravilno, saj umetnih gnojil ni. Tovarne gnojil izdelujejo mineralna gnojila iz naravnih surovin, le da te sestavine, ki bi bile v večini primerov nedostopne oziroma težko dostopne rastlinam, spremenijo v obliko, ki je rastlinam lahko dostopna. Hranila iz mineralnih gnojil se ne razlikujejo od dostopnih hranil, ki so že v tleh in jih rastline sprejemajo na enak način. Glede na sebnost hranilnih snovi v mineralnih gnojilih delimo ta v enostavna in sestavljena. Enostavna gnojila so na primer dušična, fosforna, kalijeva, magnezijeva in druga, uporabljamo pa jih za gnojenje trte v času vegetacije (dušična gnojila), druga pa za založno gnojenje in gnojenje v primerih, ko imamo veliko pomanjkanje določenega hranila (fosforja, kalija, magnezija). V glavnem pa so danes v uporabi sestavljena (kompleksna) gnojila, v katerih so glavna hranila (N, P, K) v določenem razmerju. Poglejmo si najprej oblike enostavnih gnojil in kdaj jih uporabljamo:

DUŠIČNA GNOJILA

KAN je najbolj pogosto dušično gnojilo. Vsebuje 27 % dušika, in sicer je polovica dušika v obliki nitrata, ki je lahko topljiv in hitro delujoč. Druga polovica pa je v amonijski obliki, ki deluje nekoliko počasneje. Rastline lahko sprejemajo dušik le v obliki nitrata in amonijskega iona. Veliko dušika iz atmosfere pa je zanje nedostopnega. Izjema so leguminoze in nekatere druge rastline, ki žive v simbiozi (symbiozi) z bakterijami, ki lahko vežejo dušik iz zraka. Male količine amonijskega (okoli 4 kg/ha) in nitrata (3 kg/ha) pridejo letno na tla tudi s padavinami iz zraka. KAN je primerno gnojilo za gnojenje vinograda pred odganjanjem trte spomladi in pred cvetenjem ali tik po njem. Zaradi apnenca ali dolomitit, ki ga je v sestavi KAN-a 10–20 %, je gnojenje s tem dušičnim gnojilom manj primerno na tleh, kjer je presežek kalcija, vzrok za klorozo na vinski trti.

UREA se prav tako izdeluje v obliki zrnc (granul) in vsebuje 46 % dušika, ki je v amidi obliki: preden ga rastlina lahko osvoji, se mora ob pomoči encimov pretvoriti iz amonijskega do nitrata. Ta proces traja dlje časa, zato je tudi delovanje uree počasnejše in dolgotrajnejše. Urea je prav tako kot KAN primerna za gnojenje vinske trte pred odganjanjem in do cvetenja vinske trte. Zaradi njenega počasnega delovanja se ne priporoča gnojenje po cvetenju, ker se nam lahko podaljša vegetacija vinske trte in les slabše dozori. Urea se lahko uporablja tudi kot foliarno gnojilo (gnojenje skozi list); pred cvetenjem z 0,4 % koncentracijo uree (40 dag na 100 litrov vode), po cvetenju pa se lahko koncentracija poveča do 1 %. Seveda, pa s foliarnim gnojenjem ne moremo zadostiti celoletne potrebe trte za dušikom. Poznamo še druge oblike dušičnih gnojil, kot so: čilski soliter, amoniak, apneni dušik in druge, vendar jih pri nas tovarne ne izdelujejo. Izkoristek dušika iz mineralnih gnojil je 60–70 %. Popoln uspeh gnojenja z dušikom dosežemo le, če hkrati upoštevamo potrebo po fosforju in kaliju, kajti enostranska prehrana trte z dušikom ima za posledico pojav prebujnih vinogradov, osipanje, močnejši pojav grozdne gnitobe. Različne sorte vinske trte imajo tudi različne potrebe po dušikom, tako imajo največjo potrebo po dušiku naslednje sorte: MUŠKAT OTONEL, RADGONSKA RANINA, VELTLINEC, RIZVANEK. Srednji oziroma zmerni potrebniki dušika so sorte: LAŠKI RIZLING, BELI PINOT, MODRI PINOT, RULANEC, ZLAHTNINA, CHARDONNAY, ZELENI SILVANEK. Majhni potrebniki pa TRAMINEC, RENSKI RIZLING, SAUVIGNON, MODRA FRANKINJA, ŠIPON.

FOSFORNA GNOJILA

Izdelujejo predvsem v dveh oblikah. V gnojilih superfosfat, dvojni superfosfat, trojni superfosfat (tripleks) je fosfor v vodotopni obliki. Fosfor, topljiv v 2 % raztopini citronske kisline, pa je v gnojilu surovi fosfat in tomaževa žlindra. Pri nas je v prodaji le slednja. Fosfor na gnojila se predvsem priporoča pri založnem gnojenju in v primerih, ko s kompleksnimi gnojili NPK ni mogoče doseči zelenega razmerja med hranili v tleh. Tomaževa žlindra je stranski produkt pri proizvodnji železove rde in vsebuje 7–16 % fosforja (P₂O₅) in še druga hranila (železo, mangan, magnezij, cink, baker, žveplo, bor, Molibden), vendar v majhnih količinah. V žlindri je tudi 47 % kalcijevega oksida, zaradi tega je priporočljivo gnojenje z njo predvsem na kislih tleh. Gnojilo je v obliki prahu temnosive barve. V gnojilu superfosfat, ki ga je dosti vinogradnikov pripeljalo iz Madžarske, pa je 16–18 % fosforja, ki je topljiv v vodi, ostalo pa je apnenec (25–30 %). Da ustvarimo zadostne količine dostopnega fosforja v tleh, je potrebno vzdrževati pH vrednost tal med 6 in 7. Skrbimo tudi za stalno obnavljanje organskih snovi v zemlji. Rastlina izkoristi fosfor v mineralnih gnojilih 15–30 %.

KALJEVA GNOJILA

Vsa kalijeva gnojila vsebujejo kalij v obliki, lahko dostopni rastlinam, vendar na žalost enostavnih kalijevih gnojil pri nas ni mogoče kupiti. Kalij imamo samo v kompleksnih gnojilih (PK in NPK). Kalij je v teh gnojilih v obliki kalijevega sulfata ali pa kalijevega klorida (kalijeve soli). V vinogradništvu priporočamo predvsem gnojila, kjer je kalij v obliki sulfata, to pa zato, ker je vinska trta občutljiva na klor. Če gnojimo z gnojilom, kjer je kalij v obliki kalijevega klorida, jeseni, se nam klor čez zimo speri iz tal in za vinski trto ni negativnih učinkov. Enostavno gnojilo kalijev sulfat, ki se ga je dalo kupiti na Madžarskem, vsebuje 40–50 % kalija, vezanega na sulfatni ion, trta dobi s tem gnojilom tudi žveplo. Kalijeva sol pa vsebuje 60 % kalijevega klorida, vendar je, kot sem že omenil, obvezna uporaba tega gnojila jeseni. Žal pa nam je lahko, da pri nas več ni mogoče kupiti patent kalija, ki je vseboval 30 % K₂O in 10 % MgO. Tudi pepel je dobro kalijevo gnojilo, saj vsebuje 8–16 % kalija, zato je škoda, da ga nosimo na smetišča.

(nadaljevanje prihodnjic)
inž. E. Novak

Med gradiščanskimi vinogradniki in kletarji

Ludvik Kovač

3

IVANJSKO VINO ZA SLADOKUSCE

Vinski škandal je pred leti povzročil ogromno škodo avstrijskim vinogradnikom in posledice so ti še dolgo čutili. Še danes so v nekaterih zadrugah kletih velike količine vina, ki ne najdejo poti do kupcev. Seveda so to še vina iz časov vinskoga škandala, iz časov, ko so pogoje vinogradnikom narekovali vinski trgovci. Seveda pa so vinogradniki iz tega škandala potegnili tudi določene koristi. Avstrijci so po škandalu

Da ima vinogradništvo na Gradiščanskem bogato in dolgo tradicijo, pričajo številni pisani viri, pa tudi izkopanine, ki so jih našli v teh krajih. Stiskalnica za grozdje iz rimskih časov, ki so jo izkopali na Gradiščanskem, potrjuje, da so tu že takrat iz grozdja pridelovali vino. Na vinogradniško tradicijo pa so najbolj ponosni v vasi Zagersdorf, za katero pravijo, da je najstarejša vinogradniška vas v Avstriji. Tu so pred dvema letoma v gomili, v kateri je bila pokopana neka žena, našli tudi koščice grozdnih jagod, za katere so ugotovili, da so stare 2700 let. Takšno starost so potrdile tudi druge izkopanine iz te gomile in vaščani Zagersdorfa, kjer živijo v glavnem gradiščanski Hrvati, ki vas imenujejo Cogerštof, so znali to prav spetno izkoristiti tudi v reklamne namene. Kakšnih sto vinogradnikov je v tej vasi, posamezniki pa obdelujejo okrog 3,5 hektarja vinograda. Mate Kliković, ki je bil naš gostitelj, se je v glavnem posvetil vinogradništvu, vse grozdje predela v svoji kleti, ga dobršen del vstekljenči in tako prodaja različnim kupcem, ki prihajajo v glavnem na dom. Na treh in pol hektarjih je letos pridelal 300 hektolitrov vina, med sortami pa prevladuje modra frankinja. Pravi, da je zemlja tod idealna za modro frankinjo, z njo pa nima tudi nobenih težav pri prodaji. K temu je v veliki meri pripomogla kakovost, saj Mate prav kakovosti namenja posebno pozornost. Je eden redkih vinogradnikov oz. kletarjev, ki je ostal pri stari kletarski tradiciji. V njegovi kleti ni plastičnih ali kovinskih cistern, pač pa vino hrani v lesenih hrastovih in akacijevih so-

dih. Hrastovino kupuje celo v Sloveniji, sode pa mu izdeluje nek štajerski sodar. Vsako leto vsaj dvakrat povabi v svojo klet priznane avstrijske in tuje strokovnjake in enologe, ki poskusijo njegovo vino, ga ocenijo in mu dajo nasvete, kako naprej ravnati z njim. In rezultati seveda ne izostajajo, kar potrjujejo tudi priznanja, ki jih je Mate že prejel za svoje vino. Z modro frankinjo je že dvakrat sodeloval na avstrijskem salonu vina in obakrat osvojil zlato

nom ga poznajo vsi kupci. Seveda pa se s tem, kar je dosegel, ne zadovolji, saj vedno išče in snuje nekaj novega. Pri njem je moč dobiti celo belo modro frankinjo, v sodelovanju s šestimi vinogradniki iz Cogerštofa pa se je odločil, da bo prideloval posebno vrsto vina modre frankinje. Spomladi ob rezi pustijo na trsu le največ 10 oces, jeseni na teh trsih opravi- jo pozno trgatve, mošt pa pustijo 14 dni na tropinah. Vino devet mesecev zori v lesenih

V Cogerštofu živijo gradiščanski Hrvati in ti so v vasi uredili tudi prvo dvojezično vinsko cesto. Ob njej so postavili številne dvojezične table, ki obiskovalce seznanjajo z vinogradniško tradicijo v tem kraju.

medaljo. Zanimanje za njegovo vino se je med kupci tako še povečalo in tudi iztržek je temu primeren. Ugotavlja, da kupci raje posegajo po kakovostnem vinu, čeprav je dražje. Če je še pred leti vino prodajal iz sode, ga zdaj vstekljenči, za steklenico kakovostne frankinje, ki se ponaša z zlato medaljo, pa kupcem ni težko odšteti 70 šilingov.

»Mate« je zaščitna znamka njegovih vin in pod tem ime-

sodi in nato še tri mesece v steklenicah in to vino so poimenovali »ivanjsko vino«, ki ima zaradi svoje kakovosti tudi dvakrat višjo ceno.

Kot smo že zapisali, živijo v Cogerštofu gradiščanski Hrvati in ti so v vasi uredili tudi prvo dvojezično vinsko cesto. Ob njej so postavili številne reklamne table v hrvaškem in nemškem jeziku, ki obiskovalce seznanjajo z bogato vinogradniško tradicijo v tem kraju.

Mate Kliković iz Cogerštofa je eden od tistih gradiščanskih vinogradnikov, ki želijo pridelati čim bolj kakovostno vino.

močno poostriili vinsko zakonodajo, zlasti pri prometu z vini in vedno več vinogradnikov se zdaj že odloča za vstekljenčije svojih vin, ki tako lažje najdejo pot do kupcev, pa tudi iztržki so večji. Če so prej za liter vina iz sode dobili šest ali sedem šilingov, zdaj večino vina vstekljenčijo, prodajo po najrazličnejših poteh in tako zanj dobijo tudi šest ali sedemkrat več.

Kdaj nas bo postalo sram?!

Ko človek le najde nekaj časa zase v tem hitrem življenju, se ponavadi odloči za počitek, razvedrilo, klet-pet s prijatelji in nemalokrat tudi za izlet v naravo. Čeprav je danes morda še resnično zelo malo neoskrunjene narave, človek skuša najti nekaj zase, za svoj hobi in sprostitve.

Sončno sobotno novembrsko jutro me je premamilo in s prijateljem Jožetom sem se odpravil na avanturistično-lovski ogled starih rokavov Mure v okrilju Gornje in Dolnje Bistrice — hkrati pa na lov za ščukami. Pot naju je vodila iz Apaške doline mimo Ljutomera proti Bistrici — med drugim tudi rojstnega kraja znanega slovenskega pisatelja Ferda Godine (od domačinov sva izvedela, da zdaj v domačem kraju v miru piše nov roman, ki ga posveča svojemu sinu). Mura je po svoji lepoti in ribiških dobrinah »neskončna«, njeni rokavi in nekdanji tokovi pa toliko bolj samotni, mračni in tudi zapuščeni. Kam se torej odpraviti na tej dolgi poti? Kje poskušati srečo s ščukami, za katere pravijo, da so v teh predelih gro-mozanske. Odločitev je težka, a Jože pravi, da bi lahko začela pri »nekoč« znamenitih Bobrih,

propadlem gostišču in območju, kjer je to gostišče na rokavu Mure ponujalo zavetje marsikateremu mlademu paru ob sobotnih večerih. Tukaj pa se začena tudi moja današnja zgodba, ki je resnično vredna zgražanja nad tem, v kar smo nekoč vlagali in kar nismo uspeli pustiti današnjim rodovom. Slika Bobrov (prepričan sem, da veste, kakšne živali so bobri in da poznate tudi Jalenov roman Bobri) je vse prej kot razveseljava, ko se pripelješ v njihovo bližino. Nekdanje gostišče na kolih je danes le kup razbitega lesa na vodi, ki čaka neurje, da ga poruši. Voda, v kateri, pravi Jože, je bilo nekoč rib, da je bilo veselje, je danes polna lesenih odpadkov, steklenic, jedilnega pribora in še marsikaj bi se lahko našlo, skratka: zgražanja vredno okolje. Slika je porazna, spomini na preteklost pa kljub temu ostajajo. Kje so ljudje, kje so tisti, ki jih pred leti ni zbolela »bodeča neža« RTV Ljubljana, in kje so vsi tisti, ki skrbijo, da bo naše okolje čisto, da bo privabljalo v svoje okrilje goste, ne samo naše, temveč tudi tiste, ki nam prinašajo devize. Človek se lahko samo vpraša, zakaj toliko tarnamo o

razmerah, v katerih smo. Tu je eden odgovorov. Prepričan sem, da je takšnih Bobrov v Sloveniji še veliko. Za nekatere smo že poskrbeli, nekatere bi radi celo tujci popravili in spravili v uporabo, pa se bojimo »gnilega kapitalizma«, nekateri pa, kot npr. Bobri, še vedno trohijo na starem rokavu Mure, ki ga zaradi nepravilnega odnosa do narave, razen »vikendašev«, še ščuke ne marajo.

Prepričan sem, da se bo marsikdo strinjal z mojo mislijo, da je treba našemu uničevanju samega sebe enkrat narediti konec, kajti ne verjamem, da nam bo pomagala kdo drug, če si ne bomo sami.

Dan se je prevesil v drugo polovico, ko sva s prijateljem Jožetom počasi »praznih rok«, polna slabih misli zapuščala rokave Mure in hkrati tudi razpadajoče Bobre, a vendar nisva odšla popolnoma prazna. V naju so ostale slike Mure, neprehodnih in močvirnih predelov njene okolice, mirnih predelov Dolnje in Gornje Bistrice, kjer sem prepričan, da lahko pisatelj Ferdo Godina resnično kakovostno ustvarja.

Bojan Macuh

Pobitim v spomin in živim v svarilo

Človek se res počuti malo nedodno, ko prebira prispevek pod zgornjim naslovom, kot ga je v Vestniku 23/11—1989 priobčil Jože Ternar.

Težko je namreč razumeti, kaj je avtorja pripeljalo do tega, da na takšen način izrazi svoje nestrinjanje s počastitvijo spomina pokojnim rojakom, kot so to ob dnevu mrtvih v Teherjani storili ljutomerski mladinci.

Tudi morebitnemu borčevskemu zanosu navkljub bi se avtor le moral zavedati; če ni že ravno prepričan, da se v naši deželi na dan mrtvih poklonimo ob grobovih mrtvim iz pietete do mrtvih.

Iz spoštovanja do takšne kulturne vrednote pa je primerjanje dneva — dejanja omike z dnevom za zbijanje šal — prvim aprilom, kot je to storil avtor, vse prej kot primerno in okusno.

Ali pa bi morda lahko imeli nekateri res prav, ko nam takšno stopnjo kulture oporekajo?!

Rajh Jože, Ljutomer

Miting »solidarnosti« v Ljubljani!

Vse kaže, da je vse takšno počenjanje nekaterim kar pri srcu. Kako drugače bi si sicer lahko razlagali prispevek pod zgornjim naslovom, ki ga je v Vestniku 23/11—1989 za predsedstvo SDZS Murska Sobota podpisal Stanislav Gerič.

Po tem kar je v prispevku napisanega kot »... da bo prišla Militantna drba brate Slovence seznanjat z resnicami Kosova ... da se SAP Kosovu prizna avtonomija po Ustavi iz leta 1974 ... da predsedstvo Slovenije sproži postopek in pripravo referendumov prebivalcev Kosova ... Če se bo miting zgodil, predlagamo na torek 28. novembra protestno prekinitev dela ...« si težko predstavljam kaj drugega, kot vsem znane bolj ali manj potvorbene in okusne očitke o naši pravni urejenosti, pravičnosti, demokraciji, gospodarski premišljenosti in podobno, s čimer se ponasamo, od tistih, pred katerimi se s tem ponasamo.

Politika, tudi politika stranke, je namreč razumno, preračunljivo ravnanje, je nauk, je spretnost o upravljanju, tudi države. Demokracija pa enakost pravic, kjer je spoštovati pravila omike, ne pa kaj drugega.

Jože Rajh

KDOR PTICE LJUBI, ZLO NE MISLI!

Te besede, ki jih je na otvoritvi 14. republiškega prvenstva ptic in razstave v telovadnici srednješolskega centra v Murski Soboti izrekel v imenu pokrovitelja Kartonaže Pomurskega tiska njen direktor Jože Kolar, najbolj ponazarjajo značaj te prireditve, ki ima gotovo širši pomen. Gre za zblizanje ljudi z vseh koncev Slovenije, predvsem pa ljubiteljev ptic, ki sklepajo nova prijateljstva, ki se poudaril predsednik Zveze društev za varstvo in vzgojo ptic Slovenije Drago Kovačič. Resnično je treba obudovati delo rejcev ptic, ki je sad ljubezni do pernatih živali, zato jim je treba v prihodnje nameniti precej več pozornosti kot doslej — je pripomnil direktor KZ Panonka Franc Vratarič, ki je kot predstavnik pokrovitelja odprl omenjeno razstavo.

Na razstavi je bilo okrog 1300 ptic, 55 različnih vrst. Tako smo videli kanarčke (pevce in postavne), papige (standardne, velike in male), eksote z skoraj vseh celin sveta ter razne kraljeve. To smo zvedeli od predsednika zboru sodnikov republiške zveze Marka Prašnikarja, ki je opravil tudi pomembno strokovno delo ob posameznem posameznih primerkov.

PAPIGA VELIKANKA — V telovadnici srednješolskega centra v Murski Soboti je bila ves teden na ogled zanimiva razstava ptic, ki so jo pripravili ob 14. republiškem prvenstvu. Enkratni primerki pernatih živali so pritegnili veliko pozornost obiskovalcev. Foto: N. Juhaov.

Zadovoljen pa je bil tudi predsednik organizacijskega odbora in predsednik društva za varstvo in vzgojo ptic Karel Gjergjek: »Moštveno smo zasedli drugo mesto med 26 slovenskimi društvi, kar štejem za velik uspeh. Skupno smo osvojili 31 medalj (prvo je Celje). Zelo zadovoljni pa smo tudi z obiskom, saj si je razstavo na organiziran način ogledalo okrog 2 tisoč otrok, veliko pa je bilo tudi drugih obiskovalcev.« In še nekaj rezultatov: najuspešnejši gojitelj je Pe-

ter Grošelj iz Idrije z 11 medaljami, šampion razstave pa je papiga Ivana Prekorška iz Celja. Znova so se izkazali pomurski gojitelji ptic, zlasti pri kanarčkih, kjer so osvojili največ medalj. Karel Gjergjek jih je prejel 6, od tega 3 zlate, 2 srebrni in 1 bronasto, Janez Vučkic in Jože Šantavec po 5, Koloman Kerčmar 3 — vsi iz soboškega društva, in Stefan Černjavič iz beltskega Slavčka 6 medalj (po 2 zlati, srebrni in bronasti).

Milan Jerše

Bogatejši, udobnejši, sodobnejši

bo prostor, opremljen z izdelki iz medenine po vaši ali naši zamisli.

Zato vam ponujamo veliko izbiro opreme: mize, stole, luči, karnise, obešalnike, ogledala, postelje, profile za dekoracijo in druge izdelke, vse to kakovostno, hitro in po solidnih cenah.

TEKORS, inž. Josip KELEMEN, dipl. oec., M. Sobota, Lendavska 5, tel.: 25-157.

Ustanovitev okrožja KPS leta 1939

USTANOVITEV PREKMURSKEGA OKROŽJA

Tako je prišlo leto 1939 in z njim ustanovitev okrožnega vodstva gibanja. Njegov vpliv je bil očiten v vsej pokrajini. Dogajanja po svetu, doma in v gibanju v Prekmurju niso povzročili nikakršnih notranjih trenj ali razlik v stališčih, še manj pojav frakcij. Vsi so se zavedali velike zaostalosti pokrajine in potrebe, da jo gospodarsko vsaj nekoliko približajo preostali Sloveniji. Klerikalne oblasti in pritiski so inteli-genco, predvsem učitelje, približali gibanju oziroma različnim zakonitim oblikam delovanja.

V deželi, kjer si o cerkvenega zvonika videl nejo Hitlerjevega rajha in revizionistične Madžarske, je bil tak razvoj mogoče pričakovati. Ustanovitev okrožnega vodstva se je udeležil najvidnejši predsednik organizacije. Lacko ga je poznal že leta, drugi pa so poznali njegov spis o slovenskem narodnem vprašanju, ki je bil v tistih letih kazipot za slovensko delavsko gibanje in temelj za ljudsko fronto zbiranje. Sešli so se pri Mihaelovi zidanci v Lendavskih goricah. Voditelja je pripeljal Mirko, ki je bil takrat visoki mladinski funkcionar. Na sestanku niso govorili ne o bojih na levičarstvu ne o frakcijah ali mednarodnem gibanju. Pohvalili so množično sodelovanje članov v različnih zakonitih organizacijah in forumih ter opozorili na potrebo po formalnem včlanjenju ljudi, ki so se izkazali pri legalnem in pollegalnem delu. Ugotovili so, da se je svet znašel pred novo vojno nevarnostjo, ki se ji tudi Jugoslavija ne bo mogla izogniti. Zato je posebno narodnoobrambno delo, to pa je bilo v Prekmurju zastavljeno že organizacijsko. Največji pomen je vrhovni predstavnik pripisoval popolni enotnosti in disciplini v organizaciji. Lacku se je zdelo, da gre za nekakšno mobilizacijske priprave in da je treba bolj poslušati kot spraševati.

Vlado* in Lacko sta predlagala za sekretarja Martina. Predlog je bil soglasno sprejet. Martin je bil plačan odvetniški pripravnik, politično najmanj kompromitiran in znan kot sekretar okrožja kmečke mladine. Imel je največ možnosti, da bo lahko obranjal organizacijske stike brez neposrednega nadzorstva policije in žandarmerije.

Voditelj se je z Mirkom vrnil v Ljubljano, drugi pa so se razkropili. Vlado in Lacko sta se s kolesi vrnila v Soboto.

Ustanovitev okrožnega vodstva je bila za Lacka ne le organizacijski, temveč tudi simboličen mejnik. Za njim je bilo obdobje, ko je moral opustiti delo v organizaciji, obdobje SNR* in pollegalno delo, ki mu je sledilo. Končno se bo spet lahko posvetil gibanju.

Lacko je razmišljal o spremembah, ki so se dogajale v njem. Že med kolesarjenjem proti domu je Vlado omenil, da se mu zdi najpomembnejši poudarek ustanovnega sestanka zahteva po popolni enotnosti in disciplini. Vlado mu na to ni odgovoril. Lacko je bil prepričan, da razmišlja enako kot on.

V prvih letih članstva je bil Lacko skoraj religiozno predan gibanju. To je bilo posledica misticizma, ki ga je kot mladeniča približal krščanstvu. Vendar pa njegova predanost le ni bila popolnoma nenadzorovana. Kmalu je podvomil o nezmogljivosti katoliškega papeža. Medtem se je nabralo že dovolj dokazov, da noben papež ni nezmožljiv, hkrati pa je spoznal, da so nekatere resnice, ki jih razglajajo kot ideološke, zelo praktičniškimi dnevi, mučence iz rimskih aren, pa je pozneje ugotovil, da so za svoje nestvarne sanje plačali nesorazmerno visoko

kazen. Znanci so mu pripovedovali, da se celo v ječi pričajo o Klasičnih spisih marksizma, tako kot nekoč krščanski pismouki. Obtožujejo se z besedami, kakršne je zasledil v steno-grafskih zapiskih s sojenja Buharinu. Lacko je sanjal o vključitvi v družbo pravičnih in enakih ljudi, to pa bi morala biti družba svobodnih in mislečih posameznikov. Po Marxu je za socialistično družbo najpomembnejše, da je človek človeku najvišja vrednota.

Boj proti fašizmu naj bi bil boj za svobodo in demokracijo. Ali ljudje v tem boju ne morejo ostati različni.

enotni samo v odnosu do cilja: svobode in demokracije? Pripis 1989: Na ustanovnem sestanku okrožja so bili: Edvard Kardelj, Stefan Kovač, Miško Kranjec, Ali Kardoš, Mirko Bagar in Rudi Gačinovič.

(se nadaljuje)

* Edvard Kardelj

* Ali Kardoš

* Delo v vodstvu Slovenski narodni revolucionarji, ki je bilo organizirano paralelno kot samostojno, čeprav povezano s KPJ.

LETO 1974 — S 17. januarjem je uvedena stalna rubrika Delavec — iz naših delovnih skupnosti; kot nadomestek leta 1973 uvedenega glasila pomurskih delovnih skupnosti Delavec. Preberemo lahko Uredniško pismo uredniku, namreč prvi urednik Ljudskega glasa piše ob Vestnikovi 25-letnici. Objavljena je fotoreportaža Kako danes »rojevamo« Vestnik. 16. maja se z 51. reportažo izteče serija prispevkov, nekakšen podlistek Stefana Sobočana Mlini — Mlinarji — Mlinarice. V aprilu in maju se vna-mejo polemike o(b) filmu Let mrtve ptice. Poleti izhaja podlistek Jožeta Janeža Bili in ostali so Slovenci (Prekmurske šole med madžarsko okupacijo) ter odlomek iz romana Miška Kranjca Strici se pripravljajo na smrt. S Kranjem je tudi septembra objavljen daljši pogovor — Lahko trdim, da se ideje Ljudske pravice uresničujejo (Pogovor s pisateljem in akademikom Miškom Kranjem, prvim urednikom Ljudske pravice) — ki sta ga opravila Juš Makovec in Ludvik Kovač. Ta mesec »Štarta« nova rubrika Vprašanje terja odgovor. Zanimiv je podlistek Ludvika Olasa Vpliv migracij na socialni in prostorski razvoj Prekmurja. Ob devetem kongresu ZSMS v Moravskih Toplicah izide posebna izdaja Vestnika (27. septembra). S 14. novembrom 1974 postane odgovorni urednik Ludvik Kovač.

V LETIH 1975, 1976 IN 1977 — To je obdobje, ko naši stanovski sotrudniki veliko potujejo po svetu (Egipt, Sovjetska zveza, ZDA in drugih državah) in Jugoslaviji (Vojvodina, Črna Gora). Nastajajo reportaže, portreti, članki, potopisi, podlistki. Dokaj okrepljen uredniški tim podolgem in počez prečese deželo ob Muri. Omenimo le nekaj ljudskih tem:

Kar ne more srce, to harmonika pove (Vaški godci iz Lemerja, Brezovec, Rankovec, Tišine in Cankove obujajo spomine na dobre stare čase, ko so s svojimi instrumenti razveseljevali staro in mlado).

Vestnikov novinar odkril lek za dolgo življenje (obisk pri 90- in več-letnicah);

Središče in štiri »naj« točke Pomurja (Lastni najbolj severne točke Pomurja, Slovenije in Jugoslavije je Janez Ti-bola iz Budincev;

Kar ne more srce, to harmonika pove (Vaški godci iz Lemerja, Brezovec, Rankovec, Tišine in Cankove obujajo spomine na dobre stare čase, ko so s svojimi instrumenti razveseljevali staro in mlado).

Vestnikov novinar odkril lek za dolgo življenje (obisk pri 90- in več-letnicah);

Središče in štiri »naj« točke Pomurja (Lastni najbolj severne točke Pomurja, Slovenije in Jugoslavije je Janez Ti-bola iz Budincev;

Kar ne more srce, to harmonika pove (Vaški godci iz Lemerja, Brezovec, Rankovec, Tišine in Cankove obujajo spomine na dobre stare čase, ko so s svojimi instrumenti razveseljevali staro in mlado).

Vestnikov novinar odkril lek za dolgo življenje (obisk pri 90- in več-letnicah);

Središče in štiri »naj« točke Pomurja (Lastni najbolj severne točke Pomurja, Slovenije in Jugoslavije je Janez Ti-bola iz Budincev;

Kar ne more srce, to harmonika pove (Vaški godci iz Lemerja, Brezovec, Rankovec, Tišine in Cankove obujajo spomine na dobre stare čase, ko so s svojimi instrumenti razveseljevali staro in mlado).

Vestnikov novinar odkril lek za dolgo življenje (obisk pri 90- in več-letnicah);

Središče in štiri »naj« točke Pomurja (Lastni najbolj severne točke Pomurja, Slovenije in Jugoslavije je Janez Ti-bola iz Budincev;

Kar ne more srce, to harmonika pove (Vaški godci iz Lemerja, Brezovec, Rankovec, Tišine in Cankove obujajo spomine na dobre stare čase, ko so s svojimi instrumenti razveseljevali staro in mlado).

Vestnikov novinar odkril lek za dolgo življenje (obisk pri 90- in več-letnicah);

Središče in štiri »naj« točke Pomurja (Lastni najbolj severne točke Pomurja, Slovenije in Jugoslavije je Janez Ti-bola iz Budincev;

Kar ne more srce, to harmonika pove (Vaški godci iz Lemerja, Brezovec, Rankovec, Tišine in Cankove obujajo spomine na dobre stare čase, ko so s svojimi instrumenti razveseljevali staro in mlado).

Vestnikov novinar odkril lek za dolgo življenje (obisk pri 90- in več-letnicah);

Novoletni »inventurni« zapis o »Francozu« v Bratoncih — Mož s štirimi delovnimi medaljami, Izidor Krampač iz Bratonec;

Doživljaji nekaterih pomurskih trizerjev (Človek in njegov poklic);

Razgled po Londonu in Parizu; Sibirija — ali si res skrivnostna?

Vestnikova prednovoletna akcija: Pariški sendvič za novinarja (V katerih trgovinah skoparijo in v katerih ne z narezki);

Ob otvoritvi radijskega oddajnika v Nemčavcih pri So-

VESTNIK

boti (objavljeno v Vestniku, 25. novembra 1976).

Večji del zanimivosti, ljudskih, prihodnjih sestavkov je pripravil Stefan Sobočan s sodelavci, ki je bil z Jožetom Gra-jem podoben tandem kot prej Franček in Tone Štefanec.

Rogašova pobuda širših razsežnosti (o ustanovitvi Medkrajevnega sveta krajevnih skupnosti Zahodno Goričko);

Pogovor za okroglo mizo: Varstvo človekovega naravnega in delovnega okolja zahteva korenite posege;

Jože Kotnjek iz Velike Polane — Spomini na Otona Župančiča;

Izkušnje kmetijcev v Slavoniji in Baranji;

Globoko so korenine (Načrt nekdanje katastrske občine Grlava pod drobnogledom — Kmet današnjih dni se je »rodil« v drugi polovici 18. stoletja. . .);

Odpirajo se vrata kitajskega zidu; (celo na Kitajskem smo bili, je bil Ludvik Kovač!)

Življenje na valovih Mure (Poslednji murski brodarji o svojem poklicu — Bodo mostovi povsem izpodrinili brode?);

Na Cvenu je stal prvi (Letos mineva 30 let izgradnje prvega združnega doma v Sloveniji);

V Vestnikih, ki so izhajali v letih 1975, 1976 in 1977 je najti še več drugih, raznorodnih prispevkov različnih vsebin, ki so se jih kolegi lotevali z vsakršnimi pristopi in prijemi. Pri nekaterih zanimivejših se bomo ustavili prihodnjič.

B. Ž.

NOVO FORMULA 1-90 NOVO

KOLENDAR FORMULE 1-90/PREDSTAVITEV

DIRKALIŠČ/VSI REKORDI/NASLOVI 8 EKIP/LEGENDE

F-1/VSE O A. PROSTU/IN.....COLOR NASLOVNICA, ŽEPNI NAROČILA NA NASLOV "HIGH SPEED" FORMAT, 32 str. CENA: 330.000,-

POŠT. 75

69000 M. SOBOTA/plaćilo, po DOLŽNOSTI

Bogatejši, udobnejši, sodobnejši

bo prostor, opremljen z izdelki iz medenine po vaši ali naši zamisli.

Zato vam ponujamo veliko izbiro opreme: mize, stole, luči, karnise, obešalnike, ogledala, postelje, profile za dekoracijo in druge izdelke, vse to kakovostno, hitro in po solidnih cenah.

TEKORS, inž. Josip KELEMEN, dipl. oec., M. Sobota, Lendavska 5, tel.: 25-157.

POMURSKI VESTNIK

VESTNIK

1989. leto — Sept. 1

izdava M. SOBOTA, 5. Lendavska 1989

1989. leto — Sept. 1

Sozvočja poezije

Pravzaprav še niti danes ne vem, če se nas je res polotila hessejska panonska nostalgija, ali so le slavnati kolobarji, kilometri borovih gozdov in valovitih rjavozelenih naplavin je odteklega morja minevali mimo nas kot podobe, ki ostanejo zareze v zavesti kot galejski lesorezi. Kajti čim bolj smo se bližali enemu izmed posejanih otokov na dnu izginulega morja — Zalaerszegu — tem bolj smo bili prepričani, da naša kri polje z enako hito in tišino po žilah kot madžarska, čeprav je le-ta privrela iz daljnih azijskih prostranstev.

V Zalaerszegu smo namreč v petek, 24. 11. 1989, predstavili letošnjo dvoježno pesniško antologijo *Sozvočje-Osszhang*, ki so jo člani tamkajšnjega literarnega odbora sprejeli z veseljem in zanimanjem. Zati so se predstavilve udeležili le Sandor Szanyogh, Lajos Blenc, Feri Laincsék in spodaj podpisani, vendar predstavitev še zdaleč ni spodbudila: poleg osrednjih stvari — literature — je nakazala tudi nekaj smernic za boljši pretok slovensko-madžarskih umetniških hotelj. Se več, izklesalo se je precej mnenj in vprašanj, ki so se zavlekla pozno v noč.

Ugotovili smo, da jezik ni in ne sme biti bariera, da nas veže nekaj več: skupni sentiment, usledina neke otonosti, kakršno zasledimo v pesmih M. Radnotija ali romanopisca M. Lakatos.

Seveda so se predstavili tudi pisci njihovega literarnega kluba in med drugim izrazili željo, da bi podobno predstavitev njihovih literarnih zvezkov — nekaj podobnega kot Lendavski prenos — prinesli na naša tla.

Po sprostnem pogovoru in literarnem večeru se je madžarska krajina, ki me stoma spominja na pogašeno žerjavico — predvsem ob večeru — zadržala v nas, ki smo jo zapuščali z novo in prijetno izkušnjo.

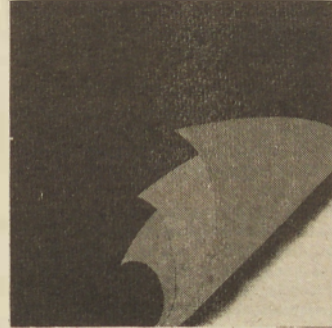
Milan Vicietić

LIKOVNI TRIENALE IN JEZIKOVNA POVEZANOST

Otvoritev mednarodne likovne razstave Pannonia 89 v sobotni galeriji (o kateri smo nekaj male-

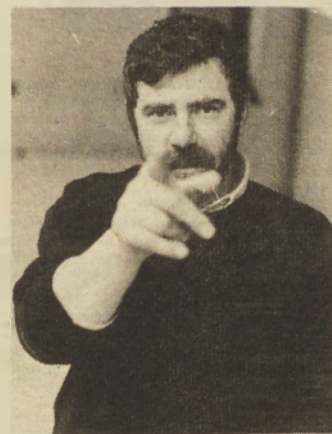
ga zapisali in jo s fotografijo napovedali na naslovnici prejšnje številke Vestnika) je bila v sozvočju treh jezikov in likovnih umetnikov iz Avstrije, Madžarske in Jugoslavije. Dopolnil jo je nastop mešanega pevskega zbora Božidar Kolarič iz Hrvatinov pri Kopru, ki ga vodi dirigent Vladimir Kobler. Pevci s stičišča meja z Italijo so zapeli tudi v italijanski in tako k jezikovnemu poliglotizmu večera dodali še dodatni kamenček mozaika, ki ga je nadgradil tako Jože Vild z napovedjo kot Rudi Čačinovič z osrednjim nagovorom na slovesnosti. Bil je aktualen in svetovljanski, ko je bolj kot o jugoslovanskih počasnih in velikokrat nepravilnih postavil v ospredje korake v Evropi.

PANNONIA '89

—RUDI ČAČINOVIČ—

»Vse kaže, da zgodovina te dni v Evropi ne le hiti, temveč prehiteva samo sebe. Evropa danes ni nič več to, kar je bila še včeraj. Zbližujejo se deli Evrope, ki so bili doslej ločeni z različnimi pregradami in betonskimi zidovi, morebiti se bodo navsezadnje le uredile sanje ljudskih množic, da se po dveh svetovnih vojnah, raznih pogromih in plinskih pečeh, po različno obarvanih diktaturah in kljub atomskemu orožju vendarle končno prične obdobje odprtih meja in odprtih družb, obdobje o katerem sedaj poje slovenska himna, »da ne vrag, le sosed bo mejak«. Prav zategadelj ne smemo spregledati razveseljivega dejstva, da Pannonia ni le pomemben umetniški dogodek treh sosednjih regij, temveč jih vključuje v uspešna prizadevanja za sodelovanje srednje Evrope, mimo katerega danes ni več pričakovati nobenega razvoja.

»Beerovo slikarstvo zadnjih let je vezano na intuitivno občutenje z realno domišljijско skušnjo občutenega gorkega sveta,« označuje Nikolajev ustvarjalnost Franc Obal. Umetnik pa je usmeril prst v objektiv in raje kot govori o svojih delih, slika. Očitno uspešno, saj je nagradenec Pannonie 89, zdaj trienalne prireditve, ki ima že dvaindvajsetletno tradicijo.

Odprtje razstave so se poleg stalnih obiskovalcev kulturnih prireditev in med njimi predvsem likovnih manifestacij udeležili tudi številni gostje ter avtorji del. Sedemnajst jih je, predstavljajo se z okoli osemdesetimi deli. Po Sombotelu na Madžarskem in Železnem v Avstriji si bomo v Murski Soboti razstavljene slike in skulpture lahko ogledovali do 17. decembra.

Brigita Bavčar
Foto: Nataša Juhnov

PET OKTETOV LOTMERKI

V Ljutomeru je bil prejšnji teden zanimiv in potreben glasbeni dogodek. Zapelo je pet moških oktetov: Saleški oktet — Šostanj (umetniški vodja Danica Pircnik), Oktet Studenec — Ostržno pri Celju (Ivo Knez), Zagorski oktet — Zagorje ob Savi (Emil Krečan), Rudarski oktet — Velenje (Ciril Vernačnik), Ljutomerski oktet — Ljutomer (Mirko Prelog). Okteti so se predstavili z zanimivimi in zahtevnimi programi, kar je dalo čar dobro zapetim melodijam. Poslušali smo lep zvok, natančno izvajanje skladb, bogato interpretativno znanje pevcev, od pianissimo do fortissimo, zanimivo agogiko. Okteti so se v drugem delu programa združili v moški zbor. Je že tako, da uspešno dobro dene bogat zvok moškega zbora, predvsem če je sleherni v zboru lahko tudi solist. Program skupnih pesmi je obsegal Miheličovo Zdravico, Gallusov Ecce quomodo Moritur Iustus, Ipavčovo Slovenec sem, Liparjevo Partizansko slovo, Hajdrihovo Jadransko slovo, Svirskičovo N'mau če izaro, Miheličovo Dili di dudu, Krpačovo Smoj pa dav in Paučičev Potkan ples in ga je sestavil profesor Ciril Vernačnik. Zboru je dirigiral Mirko Prelog.

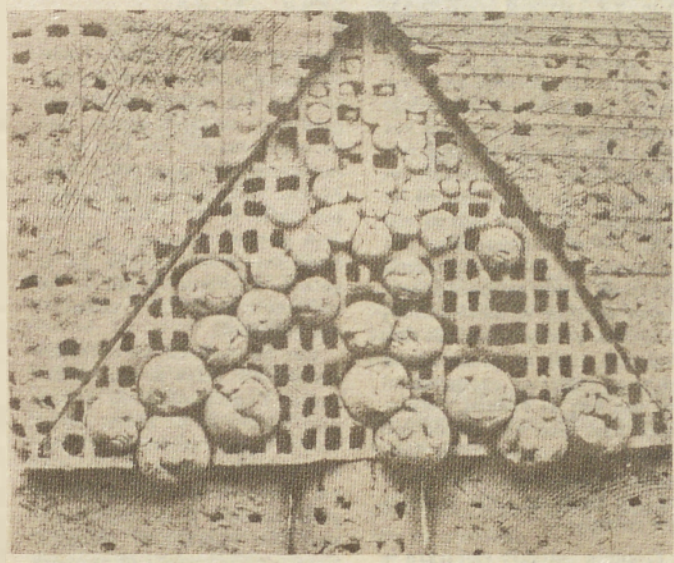
Golovo si želimo še več takih »merjenj moči« v republiškem merilu. Ljutomerski oktet se je tako že dokazal in izkazal.

Smilja Graber

OB 17. RAZSTAVI LENDAVSKE KOLONIJE

»Avtorja duhovnih sestavljanj in glinenih silačenk ter stiliziranih krošenj s plodovi in sadovi je v Lendavi navdihnila stara legenda. Hadiku — mumiji, ki počiva vrh lendavskega griča — je ustvaril pravično nevesto.« je v katalog zapisala in na predpraznično otvoritvi razstave v lendavski galeriji dejala Breda Illich-Klančnik. Označila pa je tudi ves sedemčlanski likovni orkester, ki je v polnih dneh v duru in molu, »zdaj melanholično pa vendar ubrano, zdaj v rezki atoniji abstrakcije, pa spet pritaženo in razgibano ubiral barvne in oblikovne strune«.

TOŠE DEMŠAR: KROŠNJA, žganja glina

Pogovor z literarno ustvarjalko, kulturno delavko in profesorico Valerijo Perger iz Lendave

Kamenčki iz življenjskega mozaika neke ženske

Valerija Perger je doma na Štajerskem, kar pa ne pomeni, da ji ni mar za dogajanje v kraju službovanja — Lendavi; deluje predvsem na kulturnem področju. Znana je tudi po svojih pesmih, zdaj pa že nekaj časa piše roman.

Od kod ste doma in kdaj ste odšli v sebi pisateljsko žilico?

Lahko že na prvo vprašanje odgovorim poetično? (Po naravi sem namreč romantik.) Doma sem iz čudovitih štajerskih Kapelskih gor, dedno neznanomovana in neobremenjena. Moj oče sadi trte na sončnem okoslavskem gričku, obdeluje njivice, mama pa mu pomaga. Ob nedeljah zapojeta skupaj na koru domače jurjevske cerkve (oče seveda zaigra na orgle), skuhata nedeljsko kosilo, se malo spočijeta, v ponedeljek pa se vse začne znova. Povest o dobrih ljudeh... In povest o dobri hčerki, ki je bila spočeta in rojena brez zaznamovanosti velikega sveta; le ljubezen, največkratnejša od vseh veličastnih ljubezni, jo je zaznamovala, ji vtisnila pečat svobode... Oh, res sem nepopravljiv romantik! In nekega dne, morda v srednji šoli, sem napisala prvo pesem. O nesrečni ljubezni seveda. In potem je bilo takih pesmi (in nesrečnih ljubezni) še brez števila. To so bili moji pesniški začetki.

Kje ste objavili svoje prve pesmi oziroma zgodbe?

Sprva sem svoje pesmi sramežljivo skrivala, ker sem bila do svojih pesniških poskusov silno kritična. Potem sem zaupala droben zvezek svojih pesmi pokojni profesorici Korošakovi. Bila je navdušena. To mi je pomenilo zelo veliko; nagovorila me je, naj svoje pesmi objavim v šolskem gimnazijskem glasilu. Storila sem to. Vsi so bili navdušeni in Valika je postala pesnica...

Vas je literarno ustvarjanje oviralo ali spodbujalo pri študiju?

Po gimnaziju sem se vpisala na Filozofsko fakulteto v Ljubljano, smer slovenski jezik s književnostjo ter primerjalna književnost. Moje pesmi so bile z mano. Dajale so mi moč narediti iz sebe nekaj, pač to, kar želim in hočem, nikoli me niso ovirale. Vedno sem gledala na svoje ustvarjanje kritično in nikoli nisem zavdala pesnikom, ki sem jih imela priložnost spoznati ob študiju. Sem, kakršna sem, je bilo moje vodilo. Moje srce piše pesmi in moje duša jih piše; zato nisem ne Prešeren, ne Goethe, ne Byron; sem Valerija Perger!

S pisanjem ste nadaljevali in nadaljujete tudi zdaj. Kje vse in kaj ste objavili?

Objavila sem ogromno svojih pesmi; veliko jih je tudi še neobjavljenih, ker jih imam zapisane v zvezku in jih nisem poslala nikamor. Tiste, ki pa so zagledale luč sveta, pa so se pojavile v vseh mogočih revijah in glasilih, od šolskih do tovarniških in vse do Dialogov, Samorastniške besede, do literarnih oddaj mariborskega in ljubljanskega radia. Seveda pa sem sodelovala na številnih literarnih večerih po vsej Jugoslaviji. Najdražje priznanje za moje ustvarjanje pa mi je še vedno zbirka pesmi Kot slutnja radevedno, kjer smo skupaj nastopili Milan Vicietić, Feri Laincsék in jaz.

Kako daleč ste s svojim romanom in za kakšno zgodbo gre?

Oh, moj roman! Vsi že govorijo o njem, napovedujem ga v velikem stilu, moram ga že enkrat dokončati! Upam, da bo to kmalu. Upam. Zgodba? Preprosta in zapletena obenem, tako kot vsaka ženska tega sveta. Kamenčki iz življenjskega mozaika neke ženske, ženske, ki bi lahko bila tudi Valerija. Ženska, ki to ostaja do konca, čeprav ji včasih moški grenijo njeno ženskost; tu in tam ji je breme ženskosti odveč. Toda trdna je in neizprosna in zato zmaga; kot Antigona ali Bogomila...

jo o njem, napovedujem ga v velikem stilu, moram ga že enkrat dokončati! Upam, da bo to kmalu. Upam. Zgodba? Preprosta in zapletena obenem, tako kot vsaka ženska tega sveta. Kamenčki iz življenjskega mozaika neke ženske, ženske, ki bi lahko bila tudi Valerija. Ženska, ki to ostaja do konca, čeprav ji včasih moški grenijo njeno ženskost; tu in tam ji je breme ženskosti odveč. Toda trdna je in neizprosna in zato zmaga; kot Antigona ali Bogomila...

Napišite nekaj kritic svoje pesmi, za katero menite, da je najboljša?

Vse svoje pesmi imam rada, a trenutno sem se spomnila te: Prvi biser tvoje školjke bil je darilo mojim nemirom mirnim na robu popoldneva čistega.

Vsaka zemeljska kretnja je zadržljivo odjeknila v vsemirje obmorovala sva s svojo neskončnostjo.

A vzela sem te z bolečino najslajšo z zanosom divje narcise...

To je ena novjših pesmi iz serije neobjavljenih; tu in tam si jo recitiram pred spanjem v svoji beli spalnici...

Prenašate svoje literarno nagnjenje tudi na dijake? Sodelujete (kot mentor) pri šolskem glasilu?

Velikokrat sem usmerjala dijake v njihovih literarnih poskusih, jim svetovala in kritično ocenjevala njihovo ustvarjanje; pri šolskem glasilu pa sodelujem zelo malo; moja »specialnost« so proslave: šolske, občinske, pač vse, kar je potrebno proslaviti.

Menda ste aktivni tudi v lendavskem kulturnem društvu. V katerih sekcijah?

Da, že nekaj let delujem v lendavskem kulturnem društvu; tam sem vse po malem: nekakšen mentor literarne sekcije, pa vodja gledališke sekcije, ki je lansko leto popolnoma zaspala. Mogoče po moji zaslugi. Tu in tam sem pač lena in naveličana vsega. No, letos bom sodelovala v bodočem gledališkem projektu, seveda vsestransko; malo bom igrala, malo tehnični kader. Upam, da se me spet ne poloti kakšna kronična lenoba ali nihilizem...

Kako bi ocenili razna področja kulture v lendavski občini?

Kultura lendavska — krizante ma v gumbnici siromaka, prosto po Cankarju. Lendava je tako eksotična mešanica ljudi, da clovek pravzaprav nikoli ne ve, kaj vsi ti ljudje v kulturnem smislu hočejo. Večina nič. In to je žalostno. Po vaseh, kjer so kulturni domovi in so si ljudje vsekakor

bolj domači, je seveda drugače. Toda Lendava še kulturnega doma nima. Obstaja le peščica ljubiteljev, ki še vztrajamo. Samotna oaza sredi puščave.

Kateri predmet poučujete na šoli?

Na Srednji šoli kovinarske, pedagoške in ekonomske usmeritve v Lendavi poučujem seveda slovenski jezik in književnost.

Ste se hitro zživeli v delo in življenje na narodnostno mešanem območju in v narodnostno mešanem kolektivu?

No, na začetku so bile majhne težave. Motilo me je, če so se kolegi vpričo mene pogovarjali madžarsko, imela sem občutek, da me obrekujejo. Sedaj je vse drugače; ker sem silno prilagodljiva, sem igranje obvladala te bariere. Naš kolektiv je pač kot vsak: malo se kregamo, malo se ljubimo. A lahko mirno rečem, da smo v bistvu složni. Vsak se trudi po svojih močeh.

Menda ni bilo lahko obdržati delovnega mesta zaradi (prvotnega) neznanja madžarskega jezika? Je bilo treba zaradi tega na tečaj?

Ko sem prišla v Lendavo, res nisem znala niti ene madžarske besede. Nemogoče se mi je tudi zdelo, da bi se ta jezik kdaj naučila. Toda spoznala sem, da se z delovnimi mesti ne da kar tako igrati, zato bo najverjetneje Lendava moja usoda. To pa bo povezano z učenjem madžarskega jezika. Na ravnanjevo priporočilo sem šla na intenzivni tečaj v Debreccen na Madžarsko, in to kar dvakrat. Jasno, da je še daleč od tega, da bi spregovorila madžarsko, toda na svoj način sem vzljubila ta jezik in trudila se bom po svojih močeh, da se ga naučim čim več.

Mladi vas imajo radi, saj ste tudi sami mladi, pa se jim tako lahko približate, prisluhnete. Menda imate zaradi tega težave.

Pedagoški poklic je vse moje življenje, zato ga poskušam opravljati čim bolj kakovostno in korektno. Predvsem se trudim svojim dijakom dati čimveč šolskega znanja, pa tudi tiste, ki jih zanimajo, do njih sem vedno clovek in tudi v njih gledam ljudi, ne le številke v redovalnici. Čutim, da me imajo radi in mi zaupajo celo tako zelo, da sem včasih tudi priložnostni servis za nasvete v srčnih težavah, da priročne knjižnice sploh ne omenjam. Mogoče je to za lendavsko malomeščansko okolje včasih res preveč drzno, a zadnje čase čutim, da so me tudi najostrejši kritiki že začeli sprejemati prizanesljiveje.

Kako dolgo ste pravzaprav Lendavčanka in ali vam je življenje na tem območju všeč? Ste dosegli svoj življenjski cilj na področju poklicnega in ljubiteljskega udejstvovanja?

Lendavčanka sem že celih pet let in življenje tu sem sprejela tako, kakršno je. Živela sem se, moji znanci celo trdijo, da se mi že v govoru pozna tipična lendavščina. Tega seveda ne priznam. Čeprav imam Lendavo rada, čutim v svojih žilah štajersko kri... Zdi se mi, da vseh življenjskih ciljev nikoli ne bom v popolnosti dosegla; tako mnogo vsega je še pred mano, toliko mostov neznanih rek še hočem prestopiti; tam na oni strani pa čaka neznan breg... V poklicnem življenju sem načelno zadovoljna, a mogoče si po tem želim še več; tako za svojo dušo... Pisanje, potovanja, poznavanje z očarljivimi ljudmi, glasba, nenehna romanja na štajersko in še kaj... vse to do zadnjega izpolnjuje moje življenje. Lepo mi je... Moje življenje je moja največja sreča... In moje sonce je v zenitu...

Pogovarjal se je ŠTEFAN SOBOČAN

kulturni koledar

GORNJA BISTRICA — V našem domu bo ob 19.00 Večer v obzorju žumenja reke, ki ga organizirajo gornjebistriški gasilci in kulturni alternativi, nanj pa so povabljeni Ferdo Godina, Vlado Kreslin in banda Kociper-Baranja ter Rajko Stupar. »Mogoče je vsopiti med ljudi in se srečati z dušo,« so zapisali prireditelji literarnega večera, ki naj bi bil nekakšna boja k — tokrat — vedrejšemu delu prekmurske duše. Za prireditev so oblikovali tudi plakat.

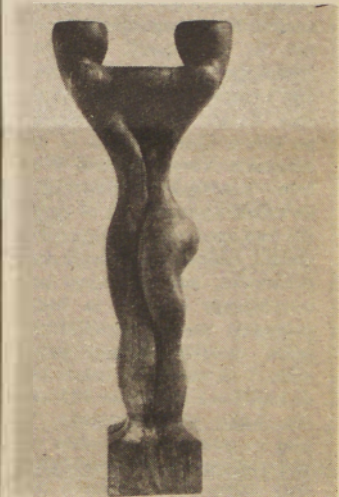
razstave

MURSKA SOBOTA — V galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec je na ogled mednarodna likovna razstava Pannonia 89.

LENDAVA — V Galeriji Lendava je 17. razstava mednarodne likovne kolonije. S svojimi deli, nastalimi v Lendavi v avgustu, se predstavljajo Dare Birs, Tibor Budahazi, Tone Demšar, Marjan Gumilar, Jozsef Lakatos, Anna Nemeth in Dušan Premrl.

Prav tako sta na ogled stalna likovna in muzejska zbirka ter spominska soba Gorgya Zala.

LJUTOMER — V galeriji Anteja Trstenjaka si lahko do 9. decembra ogledate razstavo slik akademske slikarke Suzanne Kiraly-Mos in plastike akademskih kiparja Ferenc Kiralyja. Lendavski umetniški par se tokrat prvič predstavlja skupaj.

RADENCI — V razstavnem salonu hotela Radin so razstavljene risbe Marije Zidarič, akademske slikarke iz Čakovca. Izraža se v tušu.

knjige

USPEŠNICE TEGA TEDNA v knjigarni DOBRA KNJIGA v Murski Soboti so: Judith Cranz — DOKLER SE NE SNIDEVA SPET (založba Drava), Gerti Sengor — ZDAJ PA Z OBČUTKOM (Pomurska založba) in Richard Scary — OD JUTRA DO VEČERA (Pomurska založba).

Dnevi plesa 89

V Cankarjevem domu v Ljubljani bodo konec tega tedna Dnevi plesa 89. V petek ob 20.00 bo v srednji dvorani Vzhodni plesni projekt Ljubljana predstavil Rdeči alarm Matjaža Fariča. V soboto ob 15.00 bo v dvorani E! Video ples (dobitnika grand prija na festivalu Nimes 88) Jilja Kyliana Silent Cries, ob 18.00 bo v srednji dvorani Plesni večer slovenskih plesnih skupin ter gostov, ob 21.00 pa v srednji dvorani v šestih različnih koreografijah Danca Grupo iz Lizbone z Voos Domesticos. Nedeljsko popoldne bo prav tako v znamenju videoplesa ter Govorice telesa — študije pri predmetu umetnost giba študentov drugega letnika Akademije za gledališče, radio, film in televizijo pod vodstvom Lojze Žerdin. V režiji in koreografiji Ede Dvornik pa bo omenjena s plesalci iz Pariza zaplesala Zgodba neke krajin. Na plesnem večeru Show dance bo nastopilo dvanajst skupin.

bb

Jedrske elektrarne po sili

Po letu 2000 v Nemški demokratični republiki ne bo več termoelektrarn na premog. Njihovo število se bo vsako leto zmanjševalo in čez nekaj desetletij jih bodo zamenjale jedrske elektrarne, ki bodo po letu 2040 državo oskrbovale z električno energijo. Te podatke je objavila akademija znanosti NDR. Gradnja jedrskih elektrarn naj ne bi bila simbol napredka, ampak nujna. Vzhodnonemški znanstveniki trdijo, da so se odločili za manjše zlo, saj bi se država sicer znašla v hudi energetski krizi. Seveda državljani te odločitve prav gotovo niso sprejeli z veseljem, saj se še dobro spominjajo posledic črnbiljske nesreče, čeprav so jih oblasti skušale prikriti.

Nemška demokratična republika ima zelo malo naravnih energetskih virov in je popolnoma odvisna od uvoza. Ima sicer rezerve 20 milijon ton rjavega premoga, ki pa je slabe kakovosti, njegove zaloge se hitro manjšajo, izkopavanje pa je vse dražje. Vsako leto ga izkopljejo okoli 300 milijonov ton, več kot polovico od tega ga porabijo termoelektrarne. Strokovnjaki napovedujejo, da ga bo čez 60 let zmanjkalo. V NDR tudi ni niti nafte niti naravnega plina niti primernih rek za gradnjo vodnih elektrarn. Tudi za izkoriščanje sončne energije ni možnosti, saj je na leto premalo sončnih dni. Podnebje tudi ni primerno za mline na veter. »Z energetskimi viri nas bog ni obdaril. Naklonjene nam niso niti zvezde niti vetrovi,« se pritožujejo strokovnjaki. »Zavidamo tistim državam, ki imajo na voljo še druge vire energije.«

Gradnja jedrskih elektrarn je izredno draga, težave pa so tudi s skladiščenjem jedrskih odpadkov. Zato mnogi poznavalci ne-jeverno majoje z glavo in poudarjajo, da je med željami in

možnostmi velik prepad. Nemška demokratična republika ima za zdaj dve jedrski elektrarni, graditi pa so začeli še dve. Ena bo dograjena čez eno leto in bo imela moč 400 megavattov. Vsako leto NDR uvozi 17 milijonov ton nafte in 30 milijard kubičnih metrov naravnega plina iz Sovjetske zveze. Seveda pa je gotovo, da oboje kmalu ne bo več moglo pritekati v neomejenih količinah.

Ena od možnosti za ublažitev energetskih težav je tudi varčevanje. V gospodinjstvih s tem prav gotovo ne bo težav, saj so Nemci vajeni varčevanja. Po domovih gorijo zvečer žarnice samo v enem prostoru. Časopisi so polni navodil, kako najbolj gospodarno uporabljati energijo. Seveda pa je zgodba popolnoma drugačna, kadar Nemcem ni treba seči v lastni žep, zato so v podjetjih ustanovili posebne nadzorne skupine, ki skrbijo za varčevanje.

ALTERNATIVNE NOBELOVE NAGRADE

Svedsko ekološko združenje vsako leto podeljuje alternativne Nobelove nagrade za praktične in vzorne rešitve vsakdanjih težav današnjega sveta. Letošnjo nagrado bodo dobili trije etiopski znanstveniki, dobrodelna organizacija Survival International in japonsko združenje porabnikov.

Etiopska znanstvenika dr. Legasse Wolde Yohannes in Aklilu Lemma sta dobila nagrado za proučevanje bilharzije, bolezni, ki jo povzročajo paraziti in je lahko smrtno nevarna. Njunega rojaka dr. Malakuja Woredeja so nagradili za ustanovitev centra za genetski inženiring rastlin v Adis Abebi.

Organizacijo Survival International s sedežem v Londonu so nagradili za delo pri ohranjanju tradicionalnih plemenskih skupnosti, ki naj bi bile zgled prihodnjim rodovom.

Nagradeno japonsko združenje porabnikov Seikatsu ima pol milijona članov, pred 25 leti pa ga je ustanovila tokijska gospodinja. Organizacija skrbi, da njeni člani lahko kupujejo izdelke, ki ne škodujejo zdravju in okolju.

Alternativne Nobelove nagrade bodo podelili v stockholmski mestni hiši 9. decembra, dan pred podelitvijo pravih.

Vse od prvih odprav v himalajsko visokogorje se na pobočjih osemstisočakov in v težko dostopnih predelih, koder vodijo ekspedicijske poti, nabirajo odpadki vseh vrst. In več ko je bilo odprav, več smetja se je nabralo. Stanje je še posebno na poteh, ki vodijo do najvišjega vrha na svetu, prav sramotno in nikakor ni v čast osvajalcem strehe sveta.

Nad zasmetenostjo Himalaje

Ne bo več otroške paralize?

Skoraj 40 let je že tega, kar je po svetu nazadnje sejala strah in grozo epidemija otroške paralize, in ko so srečnejši otroci prihajali iz bolnišnic s kovinskimi opornicami za noge, manj srečni pa so ostajali v njih zaprti v naprave, ki so jim rekli železna pljuča. Otroške paralize v razvitem delu sveta skoraj ni več, saj medicinske statistike kažejo, da le še kakih 350 primerov letno. Žal pa to ne velja za ves svet. Otroška paraliza še vedno pobere vsako leto okrog četrtil milijona žrtev v tako imenovanem revnem oziroma tretjem svetu, čeprav ima sodobna medicina v svojih rokah zelo učinkovita cepiva.

Otroško paralizijo povzročajo trije virusi, ki napadajo hrbtnjačo in uničujejo živčne celice, pomembne za kontrolo gibljivosti mišic. Najučinkovitejše orodje zoper hudo bolezen sta injekcija z omrtničnimi virusi in oralna vakcina z živimi virusi, ki pa so tako omesposobljeni, da ne morejo povzročiti bolezni. Obe najbolj razširjeni zdravili preprečujeta bolezen tako, da spodbujata samozaščitni telesni sistem k izdelavi protiteles, ki učinkovito delujejo, če pride do resnične infekcije s katerim od treh virusov, povzročiteljev otroške paralize.

Cenejša in bolj dostopna je oralna vakcina. Vendar to zdravilo zahteva hranjenje v hladilniku, saj sicer izgubi svojo moč. Slednje je v tretjem svetu, predvsem v toplejših podnebnih razmerah, skrajno težko. Svetovna zdravstvena organizacija, ki je med svoje naloge vpisala tudi svetovno iztrebitvev otroške paralize do leta 2000, ima pred seboj težko nalogo.

Upanje utemeljuje na sodobnih genetskih postopkih, s katerimi je mogoče spreminjati gensko sestavo virusov tako, da se spreminjajo njihove lastnosti. Z rekombinacijo virusa otroške paralize bi lahko dobili cepiva, ki bodo dopernejša do vročine. Še več pa obljublja raziskave celičnih receptorjev, ki virusu ne bodo dovolili vstopa. Izdelava zdravila na taki osnovi je nadvse zahtevna in draga, vendar pa se ji niso odrekli. Morda bo človeštvo ob koncu tega stoletja rešeno tudi otroške paralize, kot je bilo pred leti rešeno črnih koz.

Lahko hujšanje

Iz ZDA je prišla zanimiva vest, ki ji bodo prisluhnili predvsem tisti, ki se bore s preveliko telesno težo in jim nikakor ne uspe premagati notranjega sovražnika — občutek lakote in stalen apetit. Strokovnjaki so sicer že prej izdelali nekatere preparate, ki so prevarali želodec in dajali občutek polnega želodca, vendar niso bili tisto pravo. Zdaj pa trdijo, da so odkrili preparat, ki občutek lakote predvsem prežene z delovanjem na možgane.

So namreč ljudje, ki imajo stalen občutek, da imajo v želodcu pajčevino, pa zato marljivo polnijo svoj prebavni trakt z vsemi mogočimi dobrotami tega sveta. In se seveda zaokrožajo s sedom podobne oblike. Tudi ko se jim okrogla resnica že zelo očitno kaže iz ogledala in se jim zgane misel, da biti preveč debel ni ne zdravo in ne prijetno, je tisti občutek lakote močnejši. Prej ali slej poskusijo s shujševalnimi dietami, sežejo po najrazličnejših preparatih, tudi takih, ki zdravju niso prijazni, vendar pa je zmagovalec med najboljšimi »lačniki« bolj malo.

Novi preparat naj bi vsem omogočil premagati občutek lakote. Čudodelna snov vpliva na možgane, da z impulzi »prepričajo« prebavila, da so polna, in jih tako prisili, da začno predelovati odvečne maščobe v telesu. Vse to naj bi potekalo nenevarno za zdravje.

NAJVIŠJI SMETARJI

Vse od prvih odprav v himalajsko visokogorje se na pobočjih osemstisočakov in v težko dostopnih predelih, koder vodijo ekspedicijske poti, nabirajo odpadki vseh vrst. In več ko je bilo odprav, več smetja se je nabralo. Stanje je še posebno na poteh, ki vodijo do najvišjega vrha na svetu, prav sramotno in nikakor ni v čast osvajalcem strehe sveta.

Strogo nadzorovani pitoni

Oskrbnik kač v sydneyanskem živalskem vrtu Taronga ne more opazovati, kaj se dogaja z njegovim varovancem pitonom, ki mu veterinar vbrizgava pod kožo majhen oddajnik. V ohišju iz kremenškega stekla sta shranjena mikročip in elektromagnetska spirala. Signali, ki jih bo naprava oddajala, bodo čuvajem omogočili, da bodo plazilca laže izsledili, če bi se izgubil.

Štirje dragoceni

Med ujedami, ki so kljub prizadevanjem naravovarstvenikov izginile iz divjine (pri nas je na samem »u« obstoja planinski orel), je kalifornijski kondor pač najbolj znan. Ko se je število teh ptic nevarno znižalo, so bili zamen vsi napori, da bi ujedo obdržali pri življenju v divjini. Kalifornijski kondor je izginil iz svojega naravnega okolja, nekaj ptic je preživel le v ujetništvu, a še tu je njihov obstoj vprašljiv.

Zato je razveseljiva vest, da se je njihovo število pred kratkim povečalo. Vsega skupaj je bilo na svetu 28 kalifornijskih kondorjev, vsi so v ujetništvu. Njihovo skromno število so dvignili na 32 štirje mladiči, ki so pričivali na svet v losangeleškem živalskem vrtu.

Strokovnjaki so namreč od ujetih kalifornijskih kondorjev zbrali sedem jajc in jih dali v umetno valjenje. Če bi jih prepustili pernatim staršem, bi se najbrž ne izlegel noben mladič. Že tako se je pokazalo, da je bilo dvoje jajc neoplojenih, eno pa poškodovano. Iz preostalih štirih pa so le pokukali kondorčki.

Ker so brez pravih staršev, skrbijo zanje ljudje. Pri hranjenju in negi uporabljajo posebne ročne lutke, ki so oblikovane kot kondorjeve glave.

ZGODILO SE JE ...

● Pri odstranjevanju ruševin avtocest po nedavnem kalifornijskem potresu so v železobetonskem »sedišču« našli 57-letnega Bucka Helmsa. Možakar je preživel celih 89 ur v zmečkanem avtomobilu, potem ko se je med potresom nanj zrušil del avtoceste.

● Skupina mladeničev iz sovhoza Progress na jugu Saratovske oblasti je, kot poroča Komsomolskaja pravda, ujela nenavadno bitje. Po opisu, ki so ga dali, gre za tako imenovanega snežnega človeka. Bitje so sicer zvezali, vendar jim je ušlo.

● Neprijetne novice prihajajo z Antarktike. Najnovejše meritve ozonskega plašča so pokazale, da se je ta za življenje tako pomembni sloj ozračja rekordno nevarno stanjšal.

SKRBNIRIBJI ATA

Raziskovalci življenja ob Kajmanskih otokih so odkrili, da je samec neke vrste ribe, ki živi v tamkajšnjih vodah, še posebno skrben oče, ki ima veliko opravka z bodočim potomstvom. Pridno uporablja svoj gobec, vendar ne z grdim namenom, da bi se pogostil z ikrami, marveč mu služi kot neke vrste inkubator.

Ko samica izleže ikre, samec oplojene ikre skrbno prestreže v svoje zatišje. Ko zbere vse ikre, ga čaka še naporno »valjenje«. Vsako uro zagrabijo z gobcem nekaj iker in jih drži v njem za nekaj minut, da jih voda spirajo. Včasih ikre tudi izpljune v vodni tok, nato pa jih naglo poskra nazaj, predno bi mu jih lahko odneslo.

Bolj ko se inkubacijska doba bliža koncu, pogostje samec opravlja svoj nenavaden posel. Zadnje obdobje tako večidel dneva preživi delovno in vsake tri do štiri minute »vali« ikre v morskem toku, dokler se ne zleže potomstvo in si neutrudi ribji oče lahko odpočije. Na koncu je, kot so zapisali raziskovalci, resnično izčrpan in utrujen.

Samica ne kaže za zarod nobenega zanimanja.

KAKO UBITI KRASTAČO?

Avstralskemu mestu Brisbane grozi huda nadloga: velikanke, grde in strupene krasčice (Buo marinus), ki se zelo hitro razmnožujejo. Samice odlagajo po 40.000 jajčec hkrati. Gmne dvoživke imajo žleze, ki izločajo bifoteni, strupeno snov, ki lahko usmrti psa, mačka, nekateri pa pravijo, da tudi dojenčka. Povzroča tudi halucinacije, zato so oblasti zagrožile s strogi kazni tistim, ki bi ta strup vdihavali.

Vse skupaj se je začelo leta 1932, ko so strokovnjaki predlagali, naj bi to vrsto krasčic uporabili za preganjanje hroščev, ki so napadli pridelke. Avstralijska je takrat uvozila 100 krasčic iz Latinske Amerike. Kmalu pa so se razširile po celotni Queenslandu in po severnem Novem Južnem Walesu. Kmetijski strokovnjaki so kmalu ugotovili, da so zgrešili hud spodrsilaj. Brisbanske mestne oblasti so pozvale vse prebivalce, naj sodelujejo pri iztrebljanju krasčic in bodo prihodnji mesec organizirale pravi morilski pohod proti njim. V ta namen so izdale tudi knjižico z naslovom 101 način, kako ubiti krasčico. V njej so podrobna navodila za »krasčičemore«. Oblasti najbolj priporočajo uporabo dezinfekcijskega sredstva dettol, najbolj neboleče pa naj bi poginile v zamrzovalnikih. Krasčice bi mislile, da je že nastopila zima, zato bi zaspane in se nikoli več ne bi zbudile. Prebivalci množično ubijajo krasčice s palicami za golf, vendar pisci knjižice tega ne priporočajo, saj je tak način preveč krut, povzroča pa so prebivalci Queenslanda najslabši igralci golfa na svetu.

5x PARI *Petkrat dobro - petkrat različno*

5 vrst obarjenih klobas, ki jih spoznate po številkah:

- 1 z grobo mleto rdečo in zeleno papriko
- 2 s fino mleto rdečo in zeleno papriko
- 3 s fino mleto zeleno papriko
- 4 z grobo mleto zeleno papriko
- 5 s sušeno mešanico zelenjave in semen

Manj maščob, večja beljakovinska vrednost

V vseh prodajalnah z živili.

MESNA INDUSTRIJA Murska Sobota
Bijedičeva 11, tel.: 069/22-440, telex: 35243, telefax: 069/22-007

Biološki poskusi v vesolju

Vodilni sovjetski strokovnjak za vesoljsko biologijo, Jevgenij Iljin z inštituta za medicinske in biološke raziskave, je novinarjem sporočil, da bodo poskusi, ki so jih opravili na satelitu Kozmos 2044, pomagali skrajšati čas prilagajanja človeške posadke na razmere v vesolju. Biološki po-

skusi na Kozmosu 2044 so potekali od 15. do 29. septembra, v vesoljskem vozilu pa so bile opice, žuželke, ribe in rastline. Sodelovali so znanstveniki iz dvajsetih držav, med drugim iz ZDA, Francije, Kanade in strokovnjaki Evropske agencije za vesoljske raziskave.

Mama v ringu

Britanski boksar Tony Wilson, ki je postal slaven po tem, da je med njegovim zadnjim bojem planila v ring njegova mama in s čevljem natokla nasprotnika, je rekel: »Od zdaj pa za vekomaj moja mati ne sme več v dvorano, kjer boksam jaz!«

Skrbna mama je vdrla v ring, ko se ji je zazdelo, da boksar, po imenu McCarthy, preveč obdeluje njenega Tonyja in bi ta celo utegnil izgubiti dvoboj. S peto na čevlju je tako udrihala po McCarthyju, da ta ni bil več sposoben boksat. Sodniku je dejal, da ga je ženska poškodovala in da se ne gre več. No, sodnik je odločil, da je nesrečni boksar borbo predal in mamin Tony je na veliko veselje svoje rodiljice zmagal. Publika je bila presenečena, Tony tudi, še bolj pa McCarthy. Ko so se stvari malce ohladile, je Tony svojo mamo namolmljenemu nasprotniku ponudil nov dvoboj, na katerem pa mame ne bo, to je obljubil.

NADLEŽNA FOTOGRAFIJA

Pravijo, da čas prinese svoje; ponekod se stvari obrnejo na bolje, drugod pa ... Pri Gradu na Goričkem poleg gradu, kjer vsak dan pade ena opeka, tako vsaj pravijo nekateri, stoji še stara šola. Stavba z veliko površino, kamor so nekoč zahajali naši dedje, ne misleč, kaj se bo z njo zgodilo čez 10 ali več let.

V sedemdesetih letih so začeli z gradnjo nove šole, stara pa je postala prepuščena dežju in soncu. Danes so v njej le redki stanovalci, tu in tam v motranosti pade kakšen strop, zunanost pa je že zdavnaj brez prave podobe.

Čas tako mineva, šola pa ...

foto: N. JUHNOV

PRIPRAVIMO SE NA ZIMSKO VOŽNJO

ZIMSKE NAPAKE VOZNIKOV

Zimske vožnje zahtevajo poleg tega, da je vozilo brez napak še, da je voznik kar najboljši ali da vsaj ne dela najhujših napak. Najpogostejši grehi voznikov so naslednji: Trpinčenje akumulatorja, neusmiljeno zaganjanje premraženega motorja »jemlje« sapo tudi že prav tako zimsko utrujenemu akumulatorju. Izdelovalci akumulatorjev pravijo, da vsakokratno

zaganjanje motorja ne sme trajati več kot deset sekund. Če motor ni vžgal, počakajte pol minute, preden spet poskusite vžgati. Med hitrim praznjenjem akumulatorja pri zaganjanju motorja se izrablja kislina, ki je neposredno ob svinčenih ploščah in koncentracija se naglo zmanjša. Med premorom se koncentracija kislina ob ploščah izenači z gostoto vse kislina. Var-

čevanje z elektriko tako, da v slabi vidljivosti vozite brez luči, je nevestno, nevarno in kaznivo. Varčujte pa lahko tako, da ob daljših postankih prižgete le parkirne luči, ne vklaplajte brisalnikov in ventilatorjev, ko za to ni nobene potrebe, predvsem pa varčujete s tem, če skrbite, da je vžgalna naprava brez vsake napake.

VZGAJAJMO BRSTIČNI OHROVT

Brstični ohrovt je zelo cenjena zimska zelenjava, dozoreva v času, ko druge zelenjave ni. Vzgoja resda traja dolgo, od spomladi do zime, a se trud splača. Sadike je potrebno večkrat zalivati, ko zrastejo do višine 50 cm, jih privežemo k količku, da imajo oporo. Ko brstični ohrovt dozori, ga beremo večkrat, vedno od zemlje proti vrhu. Za hitrejšo in debelejšo rast brstičev moramo nekaj spodnjih listov odstraniti.

PIVO RES ŠKODUJE?

Tisti, ki redno pijejo pivo, so v dvajsetkrat večji nevarnosti, da zbolijo za rakom na črevesu. To trditve dokazujejo izsledki raziskave, ki so jo opravili na Tokijskem inštitutu za preprečevanje raka, poročilo pa je objavila britanska medicinska revija Lancet. Ki dodaja, da je zdaj nedvoumno dokazana povezava med uživanjem alkohola in rakom na zgornjem delu debelega črevesa, tako imenovani sigmoid. Med alkoholnimi pijačami je najbolj nevarno pivo, ker povzroča motnje pri delovanju črevesja. Na Japonskem število obolalih za rakom na črevesju narašča, kar strokovnjaki povezujejo z naraščanjem količin papirnega piva.

NASVET

KAJ MORAMO IMETI V DOMAČI LEKARNI

Simola nas doleti, da še sami ne vemo kako. Urežemo se in rana močno krvavi, opečemo se in se kako drugače poškodujemo. Pomembno je, da imamo pregledno domačo lekarno, v kateri hitro najdemo odredilno sredstvo.

1. Obvezilna sredstva: levkoplast, povoji in obveze različne velikosti, elastični povoj, vata, sponke, škarpje, pinceta, varnostna zaponka, trikotna ruta.

2. Zdravila: tablete proti bolečinam, sredstva proti prehladnim obolenjem, pikom žuželk, puder za rane, razkužilo, mazilo za žulje, mazilo za opekline.

2. Sredstva za nego bolnika: razkužilo, toplomer, termofor.

4. Osebna zdravila

Omarica z zdravili naj bi bila v hladnem in suhem prostoru. Zavarovana mora biti pred otroki. V kopalnici je za mnoga zdravila pretoplo in prevlažno, zato se hitro pokvari. Vsa zdravila puščamo v njihovi embalaži in na vsa si zapišemo, čemu so namenjena in kako jih jemljemo oziroma uporabljamo. Če bomo skrbeli za red, bomo hitro našli zdravilo, ki ga bomo potrebovali.

Čebula — sedemkrat zavarovana devica

Tako ji pravijo zato, ker je sestavljena iz več plasti. Ni dobra samo za kuho in peko, ampak je cenjena tudi v domači lekarni. V njej je bogastvo vitaminov in rudninskih snovi (poleg drugega vitamin C in vitamini iz skupine B). V čebuli pa so nekatera eterična olja, ki uravnavajo krvni tlak in količino holesterola. Čebula tudi zavira vnetja. Ko boste prvič spet prehlajeni, si samo pripravite sirup proti kašlju in ga preskusite. Cisto preprosto: čebule zrečemo, rezine posujemo s sladkorjem, nato jih pokrijemo in pustimo, da se izloči sok. Čebula ima tudi neprijetno lastnost. Če pridejo eterična olja v stik s kisikom, dobi čebula neprijeten vonj in postane grenka. Zato čebulo narežemo šele tik pred uporabo.

Čebula je eden od stebrov prehrane v sredozemskih deželah. Ta sorodnica česna je doma iz Perzije, pri nas jo uporabljamo presno in kuhano. Zdravniki priporočajo čebulo — tako kot česen — za preprečevanje obolenj srca.

Butik Iris Nade Antolin obvešča cenjenje stranke, da bo do vselitve v nov lokal na Lendavski ulici nemoteno posloval na Lendavski 58 — na "stari" preko brizgalnice prave.

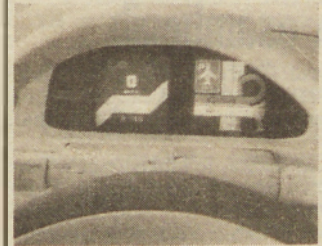
Za poroko in druge slavnostne večere, pa tudi za najdaljšo noč v letu: si očitajte večerno ali poročno oblačilo Butika Iris.

Butik Iris je odprt od 10. do 12. ure in od 16. do 18. ure, ob sobotah od 9. do 12. ure. V ponedeljek je zaprt.

Priporočila se Butik Iris Nade Antolin na Lendavski 58 v Murski Soboti.

Boutique Iris

Oprema prihodnosti

Verjeli ali ne, tako zgleda kontrolna plošča z instrumenti v modernih avtomobilih. V vsakem trenutku na ekranu LCD voznik prek računalnika zve vse podatke. Preden bo ta novost prišla, bo minilo še veliko časa.

KAJ JE VITAMIN E

Sodi v skupino rastlinskih olj, ki jim strokovnjaki pravijo tokoferoli. Vsebujejo ga mnoge rastline, zlasti žita, na primer koruza, pšenica, precej ga je v rižu in soji, pa v stročnicah, na primer orehih in lešnikih, v listnati zelenjavi in mleku. Domnevajo, da ta vitamin varuje predstrupi iz okolja, znižuje količino holesterola v krvi in pomaga organizmu

do več kisika. Navzlic vsem tem spoznanjem vitamina E še niso tako temeljito raziskali, da bi prodrl v skrivnost njegove učinkovitosti. Še danes znanstveniki niso enakih misli o tem, koliko vitamina E potrebuje organizem na dan. Zdi se, da človeku, ki se hrani uravnovešeno, vitamina E ni treba dodajati.

Kako se obvarujemo ognja in opeklin?

Plinskega štedilnika in prižganih sveč ne smemo pustiti izpred oči. Razume se, da mora biti plamen daleč od zaves in pohištva. Plamen pogasimo, preden se spravimo k delu z vnetljivimi nevarnimi snovmi, tudi cigareto moramo ugasniti.

Električni grelniki, ki sevajo, ne smejo biti v bližini zaves, tapet in pohištva. Pazimo tudi, na kakšnih pečeh sušimo perilo. Vžgalice in vžgalniki niso za otroške roke. Televizijski sprejemnik naj bo odmaknjen od stene, da okrog njega neovirano kroži zrak. Vključenega likalnika

ne odstavljamo na likalno desko. Če nas med likanjem kaj zmoti, izvelimo priključno vrvico. Nikar ne pozabimo na ponev, v kateri razgrevamo masčobo. Zlasti na plinskem štedilniku se hitro vname. Če začne goreti masčoba, je ne gasimo z vodo, ampak plamene zadušimo s pokrovko.

Kuhajte z nami

NADEVI ZA POTICE

Količine so potrebne za 2 srednje veliki potici. Testo je pripravljeno iz 50 dkg gladke moke in drugih sestavin.

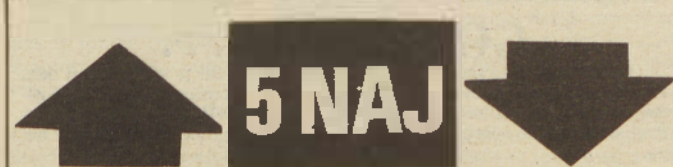
OREHOV NADEV: 25 dkg mletih orehov, 14 dkg sladkorja, približno 1 del vrele vode, 4 dkg masla ali margarine, žlica medu, 1 žlica ruma, 1 rumenjaki, sneg dveh beljakov, pest opranih in osušenih rozin.

Od mletih orehov odvajamo približno 1/4 jim primešamo 1 veliko žlico sladkorja ter odstavimo. K preostalim orehom dodamo preostali sladkor (približno 11 dag), maslo, med. Prelijemo z vrelo vodo in premešamo. Masa mora biti zelo gosta. Če je preredka, jo popravimo z žlico drobtin. Primešamo še rumenjaki, rum, sneg beljakov in rozine. Testo razvaljamo v 1/2 cm debelo ploščo in enakomerno namažemo. Čez namaženi nadev potresemo suhi orehi nadev (orehe pomešamo s sladkorjem). Tesno zvijemo in ponovno vzhajamo spečemo.

MAKOV NADEV: Pripravimo ga enako kot orehov nadev, le rum opustimo. Mak mora biti dobro zmlet. Cela zrna nadeva ne večje. Količine sestavin so iste kot pri orehovem nadevu.

● NASVET: Gospodinje pogosto tožijo, da med peko potici odstopi skorja. Razlogov je več: moka za pripravo testa naj bo suha, temperatura v pečici naj bo zgoraj in spodaj med peko enaka. Ko potico zvijamo, pazimo, da med plasti ne ujamemo preveč zraka. Dobro je, če potico pred peko 2-3 krat prehodimo z zoboblecem, preveč redki — mokri nadevi ustvarjajo paro, ki prav tako dviga plasti testa.

RADIO MURSKA SOBOTA

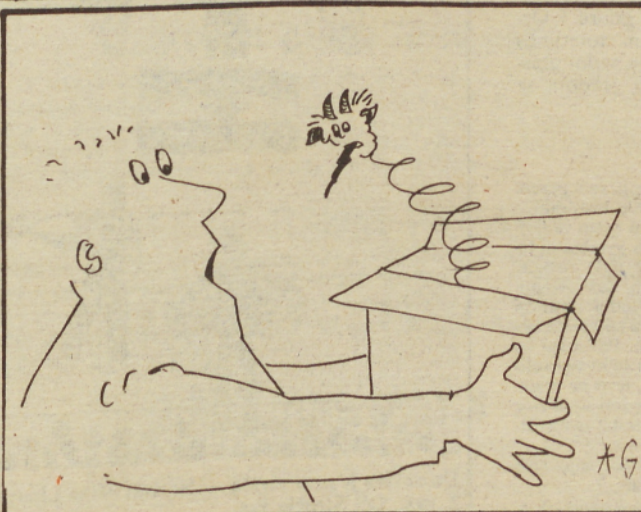
Glasbena lestvica Radia Murska Sobota. Slišite jo lahko ob petkih, v oddaji 21-232.

1. Lambada — Kaoma
2. Varovalke padajo — Lačni Franc
3. Cherish — Madonna
4. Liberian Girl — Michael Jackson
5. That's what I like — Jive Bunny and the Mastermix

Lestvica nastaja s sodelovanjem s hi-fi videostudijem na Kidričev 21 v Soboti.

Glasovnice — dopisnice — pošljite na naslov: Radio Murska Sobota, Titova 29/1, 69000 Murska Sobota. Oddaja 21-232 je na sporedu Radia Murska Sobota, UKV 87,6 MHz ali SV 648 KHz, ob petkih od 18.00 do 19.00.

NAŠA RISBA — VAŠ PRIPIS

Pripiše k novi risbi pošljite najkasneje do četrta, 14. decembra, na naslov: VESTNIK, Titova 29/1, 69000 MURSKA SOBOTA. Objavljane pripiše honoriramo.

- Še korak pa smo v »propadi«, oprostite, v prepadu. (Ilonka)
- Predolgo si, dragi Slovenec, nosil svoj zaslužek v nenasitno žrelo »nerazvitih«, obrni se in pojdi v Haloze! (Milica)
- Stop, spoznal sem te! Ti spadaš na Jug. (Mi Hi)
- Kontraš zelenih v akciji. (JaMa)
- Delo Slovincem — pasulj mitingašem! (Tinč)

SESTAVIL MARKO NARAST	ŽENSKA KU SE PONESREČI	ZIDAK	TRUP	POLETI GLAVNO MESTO KASIMIRJA	KORON KAJ DEPOVIRA	KOZAŠKI POGLAVAR	DEL SKOTSKIH PRIMKOV
MESTO V NOR PRI BERLINU							
SPEVOIGRA Z LAŽJO VSEBINO							
KNJINSKO FEVDALC V 14. STOL.							
GOSPODAR UPRAVNIK							UŽITNA GOBA ZGODAJ SPOMILADH
AVTOMO-BILSKA OZNAKA SARAJEVA				DEL VIETNAMA POVRŠINSKA MERA			
REALMUR		VESOLJSKA LADJA ZDA STAROKRŠČ SEXTA					
TELEVIZIJSKI ZASLON							ROMANILJA SLOVENSKI KIPAR (JOŽEF)
AVTOMO-BILSKA OZNAKA ČACKA			LUKOVAC				
FIGURA PRI ČETVORKI			ORZAVNA BLAGAJNA				
ZOBATI KOTI SEVERNIH MORIJ					VLADIMIR NAZOR	JAN MERUDA KIRKIN OTOK	
SLOVENSKI PRATELJ (MŠKO)							
GOROVJE V SAHARI (ASBEN)						SRSKO MOSKO RNE	

PIŠE: FRANČEK ŠTEFANEC

RIŠE: ŠTEFAN ČERVEK

Aktivist je pristavil piko ob primek tega volivca na volilnem seznamu, osorno je pogledal zmedenca pred seboj in si mislil:

»Aktivisti v vasi bomo sedaj točno vedeli, kdo vse je reakcija. Kdo je naš sovražnik. In to bo za naše delo zelo pomembno...«

In potem je prišla volit Pepika, priletna, odrezava ženska. Najprej je dala pest v črno skrinjico in zaropotalo je, da je ženska dala pest takoj še v drugo skrinjico in tudi takrat je zaropotalo, saj je

skrinjico nekoliko premaknila, z njo udarila po mizi in rekla je komisiji:

»Ti skrinjici nista dobro narejeni... Ne stojita pravilno na mizi... Ropotata... Ja, ja, kaj hočemo... Malo časa imamo za novo Jugoslavijo in ni bilo mogoče napraviti kaj boljšega...«

Pepika je ošinihla člane komisije z navihanim pogledom in nasmeškom in v tem je bila skrita misel:

»Pa sem vas zmedla... Ste me mislili ujeti, kaj?«

In potem so še nekateri volivci čudno ropotali s skrinjicami in vmes kašljali, kot da jih je zgrabila epidemija gripe. Pepika je namreč hitro povedala ljudem v soseščini, kaj je pogruntala.

Precej ljudi ni prišlo volit in popoldne so šli aktivisti v akcijo. Odšli so po hišah prepričevati državljane, naj vendarle storijo svojo dolžnost.

Aktivist Pepek je prišel na dom stare Budjovce.

»No, mamica, vi pa kar dobro zgledate, pa sem mislil, da ste bolni, ker vas ni na volišče...« jo je nagovoril.

»Pa sem vas zmedla...«

»Hvala Bogu, zdrava sem še, zdrava... Včasih me muči revmatizem... Pa slabo vidim... Po kaj ste prišli, gospod? Je dobil odgovor.

»Ne pravite mi gospod, jaz sem tovariš, od volilne komisije sem.

Mamica, volit niste prišli in prišel sem po vas, da vas povabim na volišče... Za našo novo domovino, za ljudsko oblast je sleherni državljani dolžan dati glas...« je dobila odgovor.

»Volit sem mislila iti, pa je prišel predvčerajšnjim neki to... to... vaniš in mi govoril, da naj ne hodim in da se moram bati nekega ko... ko... munizma ali kako se že reče...« je bila zgovorna ženica.

Aktivist Pepek jo je pozorno poslušal in hitro so letela vprašanja iz njega:

»Mamica, kdo pa je bil tisti? Kakšen je bil? Skušajte se spomniti... To je za novo oblast pomembno...«

»Ne bi mogla točno povedati, ali je bil Ludvik ali ne, ker ga že dolgo ni bilo videti v domačem kraju... Vseeno pa se mi zdi, da je bil on, da je bil tisti Ludvik iz Porčiča... Zelo dober človek je... Tako lepo zna govoriti...« je brskala po spominu ženska.

»Pa ga imam!... Pa ga imam! Gotovo je član sovražne skupine,« je bil zadovoljen Pepek.

»Kaj pravite? Niste nekaj rekli?« je bila zvedava sogovornica.

»Čimprej pridite na volišče, mamica! Dobra državljanka ste!« ji je prijazno odvrnil Pepek.

»Ja, ja, če vi zdaj tako pravite, potem bom pač šla volit...«

Kaj je zdaj mogoče spet nova oblast?... je spraševala in se začela pripravljati za odhod na volišče.

Stric je tiste dni hodil nervozen naokoli, z bolečino v ustih. Žganje je pil, ker mu je žena svetovala:

»Nagni si malo šnopsa na zob... To včasih pomaga...«

Nekajkrat je skril požirek žganja, ga držal na območju bolečega zoba, potem pa je tekočina stekla po grlu. Ko se mu je že skoraj začelo vrteti v glavi, je žganje raje izpljunil in jamral:

»Nič ne pomaga... Nič mi ni odleglo... Sveta mati božja... Katika, ti mi ne moreš verjeti, kako ta šment boli...«

»Najbolje bo, če odideš jutri zjutraj k tistemu Skorecu na Staro Goro... On zna puliti zobe,« mu je svetovala žena.

»Kam me pošiljaš? K tistemu šintarju naj bi šel?... Se zastrupil me bo s tisto zarjavelo napravo... O, Jezus nezerenski, kako boli... No, nazadnje bo to še edina rešitev... V Maribor v teh časih nima smisla hoditi... Pri Svetem Lenartu pa tako ali tako nimajo zdaj zobozdravnika... Krucinal... Kdo bi si mislil, da ta mala krota tako boli...« je stokal, razmišljal in sklepal stric.

Medtem so se odprla kuhinjska vrata, vstopila je Nežina Micka in vsa zasopla je povedala novico:

»Ubili so ju... Dva, nemška vojaka so ubili... Tam, pri Lisjanovem potoku... Tam v Brengovi... Ustrelili so ju... Skrivala sta se...«

»Umri se Micka in povej počasi, kdo je koga ubil?« je umiril sosedo stric.

»Tisti od ljudske oblasti so začeli streljati... Naleteli so na nemška vojaka, ki sta se skrivala po Brengovi... Tam ob potoku so ju ustrelili in domačini so ju morali kar tam zakopati...« je vedela povedati ženska.

Stric si je nagnil stekleničko z žganjem, vmes zastokal, se spačil, da ga je bila groza gledati, in pripomnil:

»Ni še dolgo, kar so ustrelili nemškega begunca v Žerjavcih, gori, v tistem gozdu... Ja, tudi tistega so pokopali kar tam... Bog ve, koliko je še teh beguncev...«

»Vojake patrolje stalno hodijo naokoli. Včeraj mi je pravila Kalistova Rozika, da iščejo četnike...« je povedala teta Katika.

»Nevarno je v teh časih hoditi naokoli. Nikoli ne veš, na koga naletiš... Fiks na hamoli... Kako me je zabolelo... Ja, ja, nič ne pomaga, jutri zjutraj grem k tistemu pčicu... O, laudan... Katika, daj mi še malo šnopsa...« je govoril stric, se pačil od bolečine in se držal za čeljust.

»Jezus, Marija, mene bo strah ponoči... Vedno me je strah, če kdo umre... In nikomur si ne bom upala iti zvečer ali ponoči... Ti vojaki so pokopani povsod...« je bila preplašena Micka.

»Ne boj se Micka! Bog jim daj večni mir! Ti vojaki zdaj v miru počivajo... Mogoče pa so bili dobri in pošteno ljudje... Vojna jih je pripeljala v naše kraje... Njihove matere, njihovi svojci zdaj pozvedujejo za njimi in jočejo... Zakaj so jih sploh ubili zdaj, ko je vojne konec... Zakaj Bog dovoli človeku vojskovanje, sovraštvo, zakaj?« je mirila Micko in se spraševala teta Katika.

In stric Tirzek je vstal drugo jutro navsezgodaj. Oblekel se je, si dal na zob malo žganja in se odpravil na Staro Goro. Po bližnjici je šel, tja proti Obradu, in stokal med potjo.

Pred s slamo krito in cimprano Skorečovo bajto je lajal pes, privezan na dolgo verigo. Vzpenjal se je na zadnji taci in renčal, da ga je bilo strašno gledati. In stric Tirzek nikakor ni mogel priti do hiše.

»Krucinal, zdaj pa še to ščene, je godrnjal, medtem pa se je pokazal na pragu hiše starejši možki, zanemarjeno oblečen, bolj umazan kot čist in neobrit, in nagovoril prišleka:

»Ne bojte se našega Hektorja! Ni tako hud, kot zleđa in kot se dela... V današnjih časih je pes pri hiši nujna... Stalno hodijo naokoli neki ljudje... Za njimi pa potem vohajo vojaki in tisti od nove ljudske oblasti in me sprašujejo, če sem koga videl in v katero smer je odšel... Jaz jim pa pravim:

»K meni nihče ne pride. Psi se bojijo... Ste prišli k meni ali pa tudi vi koga iščete?«

»Zob me boli... In slišal sem, da vi pulite zobe...« je povedal stric in najraje bi se obrnil proti domu, saj je bil Skorec na prvi pogled strašno neugleden in nezanesljiv zobozdravnik.

»Vas pa mora pošteno boleti, da ste prišli k meni... Kruci pa Turki, kdo bi si mislil, da tako mali zobek dela ljudem toliko težav... Pa ne bo dolgo... Izpulil vam bom to votlo reč, saj je gotovo črviv in trpljenja bo konec. V hišo stopite... je bil zgovoren ljudski zobozdravnik in zgrabil za verigo, da pes ne bi mogel doseči strica, medtem ko se je odpravil v priklet.

»Sam živim... Žena mi je umrla, sin je padel nekje na ruski fronti... Vsedite se, tu na klop ob mizi, tukaj je najbolj svetlo... Bova najprej pogledala, kako je s tem frdancim zobom,« je rekel Skorec.

In že je držal stric odprta usta, stavec je odprtno povečal s svojimi umazanimi prsti, da je strica spreletel srh od gnusa, a vendar je zmagala bolečina in pripravljen je bil storiti vse, samo da se je reši.

»Črviv je, črviv... Kruci pa Turki, ne bo več dolgo bolelo... Malo počakajte, razkužil bom pripor... Hitro bo, saj v štedilniku že gori...«

Ob peči v prednji hiši, kjer sta bila, je stal železen štedilnik. Skorec je naložil nekaj dračja na žerjavico, da je zaprasketalo, in govoril bolj sam s seboj kot s prišlekom:

»Malo šnopsčka bomo vili v tale piskerček in v njem bomo prekuhali klešče... Hitro bo pripravljeno... Čisto mora biti, razkuženo, higiensko, da ne bi prišlo do zastrupitve... Če nismo umrli v vojni od krogel ali bomb, bi bilo smešno umreti zaradi tega zobeka... Hitro bo, hitro bo pripravljeno, skoraj bo zavrelo...«

Potem je vzel vinski kozarec, ga obrisal v cunj in vanj nalil žganje. Odnese ga je stricu in mu naročil:

»To morate spiti... Ni malo, ampak je potrebno zaradi razkužitve po ustih in manj vas bo bolelo... Kar pohitite... Pripor je že razkužen... Najbolje je, če spijete na dušek...«

Stric je pil žganje poredko. Toda zadnje dni si ga je krepko dajal na zob in kar streslo ga je ob misli, da ga bo moral zdaj pogrnati po grlu cel deca.

»Ni to malo preveč?« je bil uporen stric.

»Prej premalo kot preveč... Le spijte, bo prej nehalo boleti...« je dobil odgovor.

(Nadaljevanje prihodnjic)

križemkražem po naših šolah

Otroci se bahajo

»Oho, kje si pa dobil tale avtomobilček?« vpraša Janez Miho.

»To mi je oče prinesel,« pravi Miha važno, »pa še ladjo sem dobil, da se bom odpeljal na morje.«

»Meni pa je mamica kupila punčko, ki se smeje, govori in joka,« se je vmešala Maja.

Marjetka pa pravi: »Kdo pa ima tako pisano žogo kot mavrica?«

»Ah,« odvrne Matej in zamahne z roko, »reče, meni pa je dedek izrezljal vlak z vagoni.«

»Jaz sem pa dobila pisane balone, medvedka in

knjige s slikami,« se pobaha Tina.

Tone pa vzklikne: »Jaz sem pa dobil konja, s katerim bom odjahal v žirni svet.«

»Meni pa bo oče prinesel lepo obleko,« zadovoljno pristavi Teja, »potem bom pa najlepša deklica.«

Tudi Dare je hotel izdati skrivnost: »Jaz se bom pa peljal z letalom.« Le Anita je molčala. Ker so jo čudno gledali, je pojasnila: »Moja mamica zasluži le za kruh in mleko.«

Renata Špilak, 6. a, OŠ Štefan Kovač, TURNIŠČE

Lov na srnjaka

Nekega jutra sem vprašal dedka, če lahko grem z njim na lov.

Rekel je, da lahko. Tega sem se zelo razveselil. Prišel je večer. Šel sem zgodaj spat, ker sem moral rano vstati. Ob pol štirih me je dedek zbudil. Hitro sem se oblekel in vzel naboje za puško. Zunaj sta naju že čakala dva druga lovca, Jože in stric Lipič. Jože me je vprašal, če sem vzel puško. Rekel sem, da je nimam. Nato smo se odpeljali v gozd. Tam je bilo zelo temno. Malo sem bil tudi zaspan.

Nato smo se razdelili v dve skupini. Jaz sem bil z Jožetom. Prišla sva do lovske preže, ki je bila zelo stara. Ko sva prišla gor, sva zagledala njivo, na kateri je bila razčarana koruza. Tako sva sedela in se potihlo pogovarjala. Naenkrat sva zaslišala topotanje. Bil je srnjak. Pasel se je pod najino prežo.

Jože je rekel, da ga ne smeva ustreliti, ker je še mlad. Naenkrat sva zaslišala čuden zvok. Jože je rekel, da se tako oglašja srnjak.

Kmalu zatem pa sva slišala zvok Lipičeve piščalke. Jože je rekel, da s tem zvokom lahko privabi srnjaka. Kmalu se je na jasi pojavil star srnjak. Jože je rekel: »Ta je moj!« Nabil je puško in ustrelil.

Srnjak je padel. Hitro sva pritekla k njemu in Jože ga je še enkrat ustrelil. Takrat je bil srnjak mrtev. Stekli smo do avtomobila in se peljali po lovskega starešina.

Ta se je hitro oblekel in odšli smo na mesto, kjer je ležal srnjak. Jože mu je odrezal glavo in zopet je imel eno lepo trofejo več.

Tako se je zame končal srečen lov. Želim si, da bi lahko še enkrat šel z dedkom in da bi ustrelil velikega jelena, ki dela največ škoda.

Simon Čarni, 6. raz.,

OŠ Ivan Cankar, Bogojina

V TOVARNI SLADKORJA

V ponedeljek smo imeli naravoslovni dan. Z avtobusi smo se učenci višjih razredov odpeljali v Ormož, kjer smo si najprej ogledali tovarno sladkorja. Videli smo velike kupe sladkorne pese, kamenja in ogromne stavbe z visokimi dimniki. V eni od stavb smo si ogledali stroje, s katerimi predelujejo peso. V tem prostoru je bilo zelo vroče in je grozno smrdelo po predelani sladkorni pesi. Spraševali smo se le, kako lahko delavci to prenašajo. V tovarni je zaposlenih tristo delavcev. Na dan predelajo zelo veliko ton sladkorne pese. Iz sto kilogramov pese dobijo trinajst kilogramov sladkega sladkorja.

Nato nas je pot peljala do starega gradu v Ormožu. Grad so zgradili že v šestnajstem stoletju in je bil že večkrat prenovljen. V njem je sedaj glasbena šola, matični urad in radio. Za gradom se

Naša učilnica

Naša učilnica je v starem delu šole. Nahaja se v prvem nadstropju. Leži na severni strani. Je v obliki kvadrata.

Zgoraj je poseben lesen strop. Z njega visi osem velikih luči. Na južni strani so vrata. Desno od njih je tabla in lesena stenska obloga. Na njej so pritrjene naše risbe. Pod tablo so mizice, na katerih so spravljene naši učbeniki. Desno od mizice je peskovnik. Ob zahodni steni so omare in stojalo z rožami. Na severni strani so velika okna, ki zavzemajo več kot pol severne stene. Pod okni so radiatorji in zabojček z rožami. Na vzhodni steni visi velika zelena tabla. Desno od nje je umivalnik, levo pa vrata. Nad tablo visi slika Josipa Broza-Tita. V sredini so mizice in stolčki. Razporejene so v treh vrstah. Spredaj je tovarniščina miza in stol.

Učilnica je velika in svetla. Včasih posije vanjo tudi sonce. V njej se dobro počutim in rada učim.

Vesna Vodnik, 3. a, OŠ Videm ob Ščavnici

Izlet v Ljubljano

V petek, 17. novembra 1989, smo zjutraj odpotovali v Ljubljano. Stiri ure smo se peljali, a sploščalo se je. Te dni je v slovenski prestolnici potekal knjižni sejem, ki smo si ga z zanimanjem ogledali. Mene osebno so pritegnile strokovne knjige. Zatem so nam v Cankarjevem domu kulturniki priredili kulturni program. Jože Snoj pa je predstavil svojo najnovejšo knjigo. Sledil je ogled mesta. Videli smo tromeštje in Prešernov spomenik, spomenik narodnim herojem, na njih Zupančičeve verze, Naravoslovni muzej, spomenik Janeza Vajkarda Valvasorja in del stare Ljubljane z mestno hišo. Od pol ene do četrte ure smo lahko izvedli svoje nakupovalne pohode in bloditi po Maximarketu in njegovi okolici. Ker ni bilo učiteljev v bližini, smo lahko mile volje zganjali neumnosti. Kakor vsaka lepa stvar ima svoj žalosten konec tudi ta. Prišel je čas vrnitve. Iz avtobusa smo otožno gledali in med vožnjo iz Ljubljane poskusili ohraniti čimveč vtisov te naše lepe prestolnice.

Elizabeta Toth, 7. b, OS Drago Lugarič, Lendava

Razmišljanje

Ni ga moza, kateri ne bi ljubil svoj jezik, kulturno dediščino svojega naroda, okolje, v katerem živi in dela. To okolje je pa vse manj čisto. Zakaj? Danes skorajda vse rastline škropimo s kemičnimi sredstvi. Ljudje si sami uničujejo, krajšajo življenje. Mislim, da ni človeka, ki ne bi poskusil opoja cigarete. Neko nedeljo sta prišla na obisk stric in teta. Medtem ko so se pogovarjali, sta oče in stric kadila. Nekaj časa sem ju opazoval. Ko je oče odložil cigareto v pepelnik, sem takoj odšel k pepelniku in jo vzel. Dvakrat sem potegnil, nato pa dal nazaj.

Naenkrat sem začel zelo kašljati in v ustih sem imel nekaj časa tak okus, da bi bruhal. Med napadom kašlja sem premišljeval, da bi bilo bolje, če ne bi več poskušal kaditi, niti ko odrastem. Ne bom škodoval samemu sebi in drugim. Druga zdravju škodljiva stvar pa je alkohol v pivu, vinu in žganih pijačah. Le-ta zelo škoduje, če ga preveč popijemo. Kdor preveč pije, je alkoholik in si uničuje zdravje. Naj sedaj zapišem, še misel, ki mi ves čas nagaja in povzroča nemir: »Kaj bo s človekovim zdravjem, če nekaj let, če si ga bodo ljudje še naprej uničevali s cigaretami, alkoholom, škropivi in drugimi kemičnimi sredstvi?«

Boris Dogar, 7. a, OŠ Črenšovci

Ne pustimo jih osamljenih

V naši KS živi mnogo starejših ljudi. Čeprav so dosegli že visoko starost, še vedno delajo in pomagajo mladim pri vsakdanjem opravilu. Največkrat je njihova skrb kuhanje, paziti pa morajo tudi na male kričarje, ki jih je vedno polna hiša.

Vsak otrok, ki ima svojo babico in dedka, je lahko srečen. Stari ljudje imajo namreč neizmerno bogastvo pravih in pripovedk, ki jim nikoli ne poidejo. Lepo je sedeti v topli kuhinji in v dolgih zimskih večerih poslušati pripovedi naših dedov in babic. Večkrat se spominjo trpljenja, ki so ga doživljali v prvi in drugi svetovni vojni. Ko se spominjajo tistih časov, se jim na obrazu zrcali bolečina ob spominu na trpljenje. Takrat lahko opazimo na obrazu nešteto gub in gubic, ki so jih dobili ob skrbi za vsakdanji kruh.

Naši ljudje ostajajo osamljeni v svojih kočicah, saj mnogo mladih zapusti vas in rodno grudo in gredo v mesto za boljšim zaslužkom in lažjim življenjem, življenje starejših pa je toliko težje. Vem, da se mi mladi niti ne zavedamo, kako bi lahko bili starejšim večkrat v pomoč, če bi stopili do njih s prijazno besedo, jih povprašali, če rabijo kaj iz trgovine, saj vem, da jim je pot do trgovine večkrat težka, ali bi jim morda pomagali pri kakšnem delu, kar bi nam bilo v razvedrilo, njim pa v veliko pomoč, predvsem tistim ostarelim, ki so mnogokrat preveč osamljeni.

Naša pomoč je redka, zato ostajajo sami in se le spominjajo lepih časov, ko je okoli hiše skakalo polno otrok, ko so tudi sami živeli mirno, ne vedoč kaj jih čaka v prihodnosti.

Naši dedki in babice bi na jesen svojega življenja lahko bili mnogo srečnejši, če bi bili bolj spoštovani, saj vem, da je to edina želja, ki jo nosi v svojem srcu tudi marsikdo med nami.

Ana Ficko, 8. raz., OŠ Grad

GORELO JE...

Neko popoldne smo imeli kosilo na balkonu. Bil je vroč poletni dan. Ko smo se najedli, je šla mama po krpo in pobrisala mizo, ravno tedaj je zatulila sirena. Zelo hitro se je obrnila in zakričala: »Pri Brundčičevih gori!« Pogledala sem na sosednji hrib in zagledala močan dim, ki se je valil v nebo.

Oče in mama sta se kar se da zelo hitro preoblekla, vzela kanglo, sedla v avto in se hitro odpeljala.

Jaz, moja babica in sosedovi smo opazovali tisto gmoto dima in plame, ki si so včasih dvigali nad hrib. Čez nekaj ur sta se vrnila vsa sajasta in črna. Povedala sta, da je požar nastal zaradi elektrike in da je hiša skoraj popolnoma zgorela. Povedala sta tudi, da je malo manjkalo, da ni eksplodiral plin. V glavnem, bilo je grozno. Želim si, da pri nas ne bi gorelo in tudi drugim ljudem ne želimo požara.

PANDRA RITONJA, 7. b, OŠ FRANC BELSAK, BUČKOVCI

Domovina je praznovata — Narisal Miha Lipovec, 2. raz., OŠ Štročja vas.

PETNAJST LET RK POMURKA BAKOVCI

Rokometni klub Pomurka Bakovci praznuje 15-letnico delovanja. Ta jubilej so proslavili s turnirjem, na katerem so sodelovala štiri moštva: Varteks iz Varaždina, Zrinski iz Čakovca, Krog in Pomurka Bakovci, ter z mednarodnim srečanjem rokometarjev Monoštra iz Porabja na Madžarskem in Pomurke Bakovci. Izdali so tudi bilten, v katerem so prikazani razvoj in dosežki bakovskih rokometarjev. Na letni skupščini pa bodo za služnim posameznikom in organizacijam podelili priznanja.

tolin in Janez Kuhar. V klubu so se načrtno lotili dela in kljub začetnim težavam, saj so stroške za nakup opreme in prevoze nosili sami, so v petnajstih letih delovanja dosegli zavidanja vredne uspehe. V tekmovalni sezoni 1975/76 so rokometarji Bakovci prvič tekmovali v štajerski rokometni ligi in med desetimi moštvi zasedli osmo mesto. Potem pa je bila po portoroških sklepkih razformirana tudi štajerska rokometna liga in Bakovci so ponovno tekmovali v pomurski ligi. V tem času pa so načrtno

81, Kozel 78, Katona 70, Lovenjak 64, Smodiš 43, Antolin 38, Buzeti 16 in Lovenjak II 7 golov.

Rokometarji Pomurke Bakovci tako že tretje leto tekmujejo v prvi republiški ligi kot edini pomurski predstavnik. Po jesenskem delu tekmovalja v prvi republiški ligi je Pomurka Bakovci s 7 točkami na desetem mestu. To je manj, kot so načrtovali in pričakovali, pravi predsednik kluba Dušan Bencak. Vzroke je potrebno iskati pri nekaterih igralcih, ki se niso redno udeleževali treningov, kar se je predvsem poznalo na zadnjih tekmah, pri poškodbah nekaterih igralcev, tako da trener Zoran Antolin ni imel skoraj na nobeni tekmi na razpolago vseh igralcev. Izpad točk je predvsem na zadnjih dveh tekmah doma z Usnjajem in Termopolom, ko so Bakovci osvojili le eno točko. Zanimivo pa je tudi, da rokometarji Bakovci niso prinesli niti ene točke z gostovanji, čeprav so na nekaterih tekmah igrali zelo dobro in bili blizu uspeha, kar se posebej velja za tekmi s Krškimi in Inlesom. Najboljša strelca v moštvo Pomurke Bakovci sta bila Petek z 79 in Kozel s 73 goli. Sledijo: Lovenjak 33, Lebar 31, Buzeti 23, Horvat 19, Žalodec 12, Meolic 6 ter Kovačič, Titan in Katona po enega.

V prejšnjih dveh tekmovalnih sezonah so igrali rokometarji Pomurke Bakovci vselej boljše v drugem delu tekmovalja, ko so si uvrstitev tudi izboljšali. Upajmo, da bo tako tudi tokrat in da se bodo dobro pripravili za nadaljevanje prvenstva. Tekmovanje pa bodo morali resneje vzeti tudi nekateri igralci, ki so doslej premalo trenirali. Povrh tega pa je treba tudi povedati, da imajo Bakovci v nadaljevanju prvenstva ugodnejši žreb, saj igrajo šest tekem doma in le pet v gosteh. Imajo pa tudi močno podporo v gledalcih, saj se na njihovih tekmah zbere veliko ljubiteljev rokmeta. Spomladi pa se vrne iz vojske tudi Žugelj in Lovenjak mlajši, tako da bo izbor igralcev nekoliko večji.

Feri Maučec

Rokometarji Pomurke Bakovci — člani slovenske lige. Stojijo od leve: Antolin (trener), Horvat, Kozel, Meolic, Žalodec, Titan, Kuhar in Božič. Čepijo: Petek, Katona, Lovenjak, Lebar in Buzeti.

Foto: N. Juhnov

Z rokometom so se v Bakovcih začeli organizirano ukvarjati že pred dvajsetimi leti. saj se je leta 1970 članska moštvo prvič vključilo v tekmovalje pomurske rokometne lige. V tem času so bakovski rokometarji delovali v okviru mladinske organizacije, nato pa kot sekcija TVD Partizan Bakovci. Zaradi vedno večjega zanimanja za rokomet pa so pred petnajstimi leti v Bakovcih ustanovili samostojni rokometni klub. Najzaslužnejši za delovanje kluba so bili: Janez Smodiš, Alojz Vereš, Franc Černjavič, Anton Bencak, Jože Vereš, Janko Rožman, Stefan Buzeti, Zoran Antolin, Stefan An-

delali z mladimi in leta 1978 so se mladinci Bakovci vključili v republiško ligo, kjer so dosegli zavidljive rezultate, saj so bili v zgornjem delu lestvice. Samo dve leti kasneje pa so se rokometarji Bakovci uvrstili v drugo republiško ligo, kjer so tekmovali vse do leta 1987, ko so postali prvaki in se uvrstili v prvo republiško ligo, kar je bil največji uspeh. Ta podvig jim je uspel še po štirih letih, saj so vsako leto na koncu tekmovalja zasedli drugo mesto. Zato je bilo veselje toliko večje. Ob osvojitvi naslova prvaka v drugi republiški ligi vzhod so bili najboljši strelci pri Bakovcih: Merčnik 85, Lebar

ODBOJKA

PORAZ LJUTOMERČANOV V MEŽICI

V osmem kolu tekmovalja v prvi republiški moški odbojkarški ligi je Mežica premagala Agropod Ljutomer s 3:1. Ljutomerčani so začeli dobro in dobili prvi niz, žal pa v nadaljevanju delali preveč napak in tekmo izgubili. Agropod Ljutomer, ki je s 4 točkami na devetem mestu, igra v soboto z Braslovčani. Tekma bo ob 18. uri v Križevcih.

Na zadnjem odbojkaršem turnirju kadetov za prvenstvo Slovenije v Mariboru je Agropod Ljutomer premagal Mežico in izgubil s Stavbarjem ter zasedel drugo mesto. Ljutomerčani se tako niso uvrstili v finale. Kljub vsemu pa je drugo mesto lep uspeh.

T. F.

V SOBOTO SOBOŠKI DERBI

V osmem kolu tekmovalja v drugi republiški ženski odbojkarški ligi vzhod je Pomurje v Murski Soboti premagalo Comet s 3:0, Braslovče pa Mladost iz Murske Sobotne prav tako s 3:0. V soboto, 9. decembra, ob 16. uri se igra v novi športni dvorani v Murski Soboti soboški derbi med Mladostjo in Pomurjem.

TEKAŠKI MARATON

DJURIČIČ TRETJI V ZAGREBU

V Zagrebu je bil 14. tradicionalni super tekaški maraton na 60 km. Sodelovalo je 56 tekačev iz ZR Nemčije, Poljske in Jugoslavije. Med njimi je bil tudi predstavnik ABC Pomurke iz Murske Sobotne Dragan Djuričič iz Beltincev in v svoji kategoriji od 18 do 29 let zasedel solidno tretje mesto, v skupni uvrstitvi pa je bil enajsti.

KOŠARKA

Nesrečen poraz Radgone

V tekmovalju druge republiške moške košarkarske lige so Ruše premagale Radgono z 81:80. Radgončani so tokrat igrali zelo dobro, žal pa so zopet nesrečno izgubili. Koše za Radgono so dosegli: Štihec 27, Golob 22, Grgič 21, Senekovič 4 ter Domanjko, Škrobar in Roškar po 2. V naslednjem kolu igra Radgona doma s Ptujem.

POLET IN TIŠINA PRVAKA

Sklenjen je bil prvi del tekmovalja v občinski košarkarski ligi za pionirje in pionirke. Pri pionirjih so sodelovala štiri, pri pionirkah pa samo soboške šole. Pri pionirjih je zmagala Tišina pred Poletom, Mladostjo in Slogo, pri pionirkah pa Polet pred Slogo in Mladostjo. Občinska prvaka sta brez poraza.

SOBOČANI TRETJI

V Celju je bilo tekmovalje v igri z zvonečo žogico za Štrausov memorial. Sodelovala je tudi ekipa Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Murska Sobotna in v postavi: Potočnik, Prosen in Maučec zasedla tretje mesto.

T. K.

SRL — moški

Jesenski del

Sl. Gradec	11	7	2	2	284:245	16
IUV Usnjaj	11	7	1	3	276:257	15
STT Rudar	11	7	1	3	260:255	15
Termopol	11	7	0	4	224:210	14
Inles Riko	11	6	1	4	269:245	13
Ajdovščina	11	6	1	4	236:239	13
Jadrani	11	6	0	5	259:249	12
Farmtehnika	11	4	1	6	268:271	9
Krško	11	4	0	7	245:280	8
P. BAKOVCI	11	3	1	7	279:283	7
Ormož	11	3	0	8	121:257	6
Prule	11	1	2	8	232:259	4

Zmagovalci gostitelji

V okviru praznovanja 15-letnice kluba je RK Pomurka Bakovci pripravil v Murski Soboti rokometni turnir. Sodelovala so štiri moštva. Rezultati — Pomurka Bakovci—Varteks 18:15, Krog—Zrinski 15:12, Zrinski—Varteks 23:19 in Pomurka Bakovci—Krog 16:13. Vrstni red: 1. Pomurka Bakovci, 2. Krog, 3. Zrinski in 4. Varteks. Za najboljšega strelca so razglasili Blažinčiča (Zrinski) s 14 goli, za najboljšega vratarja Gombošija (Krog) in za najboljšega igralca Titana (Pomurka Bakovci). Moštva so prejela pokale v trajno last, izbranci pa priznanja.

DVE ZMAGI BAKOVČANOV

V Murski Soboti sta bili prijateljski mednarodni rokometni tekmi med člani in veterani Monoštra iz Porabja na Madžarskem ter Pomurke Bakovci. Obe srečanja so dobili gostitelji. Člani so zmagali s 37:30. Najboljši strelci: Petek 9, Lebar 7, Kozel 6 in Lovenjak 5 za Bakovce, najučinkovitejši pri gostih pa je bil Slamnik s 7 goli. Veterani pa so zmagali z 18:14. Strelci: Antolin 6 ter Buzeti in Kovačič po 3 za Bakovce, Toth 5 in Banfi 4 za Monošter.

JUDO

TRI ZMAGE SOBOČANOV

V Kirchbahu v Avstriji je bilo mednarodno tekmovalje pionirjev v judu. Sodelovalo je okrog 190 pionirjev iz 18 klubov. Med njimi so bili tudi mladi judoisti soboškega Partizana in dosegli lep uspeh. Najbolje so se odrezali: Hašaj, ki je zmagal v kat. do 31 kg, Šeruga, ki je bil prvi v kat. do 58 kg, in Brozovič, ki je osvojil prvo mesto v kat. do 65 kg, Erniša (31 kg), Kuplen (55 kg) in Kerec (55 kg) so zasedli tretja mesta. Čuk, Lazar, Pavlič in Glazar so bili v svojih kategorijah peti, Horvat sedmi in Vehab deseti. Tako so Sobočani osvojili šest medalj — tri zlate in tri bronzaste.

T. K.

PET PRVIH MEST

V Lentiju na Madžarskem je bilo mednarodno tekmovalje pionirjev v judu za Miklavžev pokal. Sodelovali so tudi mladi judoisti iz Murske Sobotne in se lepo odrezali, saj so osvojili kar pet prvih mest. Zmagali so — Erniša (29 kg), Hašaj (32 kg), Lazar (38 kg), Vehab (41 kg) in Kerec (nad 53 kg). Čuk je bil drugi (35 kg), Horvat pa tretji (36 kg).

T. K.

Plesni tečaj

TVD Partizan Ljutomer bo organiziral nadaljevalni plesni tečaj. Prijave zbirajo do četrta, 7. decembra 1989, ko se bo tečaj tudi začel, po telefonu 81 055 (dopoldne) in 81 671 (popoldne).

T. F.

STERŽAJ NAJBOLJŠI

Na Ravnah je bil v počastitev praznika republike 6. tradicionalni kegljaški turnir, ki ga je pripravil domači klub Fužinar. V moški konkurenci je sodelovalo osem moštev, med njimi tudi Radenska, ki je dosegla lep uspeh. Zasedla je namreč drugo mesto za mariborskim Konstruktorjem s 5106 podrtimi keglji. Junak srečanja pa je bil veteran Miro Steržaj, saj je podrl 914 kegljev in bil najboljši tekmovalac na turnirju. Poleg njega pa je bil tudi izvrsten Kovačič (Radenska), ki je podrl 900 kegljev in zasedel drugo mesto.

Poraz Radenske v Ljubljani

V šestem kolu tekmovalja v prvi republiški moški kegljaški ligi je Slovan v Ljubljani premagal radensko s 5140:5012 podrtimi keglji. Posamezno: Horvat 824, Kučan 839, Drvarič 815, Bavec 387, Šalamon 382, Steržaj 869 in Kovačič 899 podrtih kegljev. V naslednjem kolu igra Radenska z vodečim Proletarcem. Tekma bo v soboto v Radencih. V nedeljo pa Radenska gostuje v Cerknici, kjer bo igrala z brestom.

Prva zmaga kegljavk Nafta

V prijateljskem mednarodnem kegljaškem dvoboju sta se pomerili moški in ženske ekipi lendavske Nafta in ZTE iz Zalaegerszega iz Madžarske. Obe so dobili Lendavčani, kegljavke Nafta pa so tako prvič zmagale, odkar so ustanovile ekipo. Rezultata — moški — Nafta—ZTE 2465:2314 (Matko 391, Kopinja 415, Zupanec 412, Žalik 409, Felšó 442 in Horvat 396); ženske — Nafta—ZTE 2082:1986 (Kerman 313, Žalik 330, Uroša 364, Guld 355, Varga 362 in Šcap 358).

M. Žalik

Nafta zmagala v Varaždinu

V petem kolu tekmovalja v varaždinski kegljaški zvezi je lendavska Nafta v Varaždinu premagala Partizana iz Lepoglave s 4895:4889 podrtimi keglji. Posamezno: Felšó 830, Peric 822, Kopinja in Horvat po 821, Žalik 806 in Zupanec 795 podrtih kegljev.

M. Žalik

NAMIZNI TENIS

VELIK USPEH V BELJAKU

Na velikem mednarodnem turnirju v Beljaku, kjer je sodelovalo nad 90 igralcev iz Avstrije, Italije in Slovenije — izjemno Olimpije vsi najboljši slovenski igralci — so Pomurci dosegli izreden uspeh, največjega doslej, odkar sodelujejo na tem tradicionalnem turnirju.

V članski konkurenci je bil odličen Unger, ko je v polfinalu premagal Italijana Montemagna z 2:1 in v finalu izgubil po velikem boju z Jamškom z 0:2 ter zasedel odlično drugo mesto. Odličen je bil tudi Rihtarič z uvrstitvijo med osmerico, Benkovič in Ori sta se uvrstila med najboljših 16, prvi je potem izgubil z Gašičem z 0:2, drugi pa s Kuntnerjem z 1:2, Benko pa je izpadel že v drugem kolu po slabi igri z Boldinom. Prvo mesto so Sobočani dosegli v članskih dvojicah, ko je dvojica Unger—Benko v finalu premagala dvojico Jamšek—Gašič z 2:0, odlična je bila tudi dvojica Ori—Rihtarič, ki je osvojila tretje mesto, dvojica Kus—Benkovič pa se je uvrstila med osmerico. Popolno zmago slavje pa so Pomurci doživeli pri mladincih, ko so zasedli prva tri mesta. Zmagal je Rihtarič, ki je v polfinalu premagal klubskega tovariša Kusa z 2:1 in v finalu še Orija prav tako z 2:1, ta pa je v polfinalu odpravil najboljšega Italijana Montemagna z 2:1, Sapač pa se je uvrstil med najboljših 16.

Na prvem regijskem selekcijskem turnirju za pionirje, ki je bil v Gornji Radgoni, so Pomurci igrali solidno ter dosegli temu primerne uvrstitve. V najboljši skupini je zasedel edini pomurski predstavnik Horvat z rezultatom 2:7 deveto mesto, v drugi je bil dober Sadl, ki je z rezultatom 7:2 osvojil drugo, Radgončan Uhan pa s 3:6 osmo mesto. V tretji skupini je bil Kuzmič z 8:1 drugi, Kolbl iz Radgone šesti, Solar iz Sobotne deseti, v četrti skupini je zmagal Radgončan Getov, Matjaž iz Sobotne je bil četrty, Gregorec iz Radgone pa sedmi.

M. U.

SLOVENIJA DRUGA

Na tradicionalnem letos že devetem turnirju mladinskih republiško-pokrajinskih reprezentanc »BRATSTVO-ENOTNOST«, ki je bil v Crikvenici, je sodelovalo šest ekip. V slovenski reprezentanci je igral tudi Boris Rihtarič in veliko pripomogel k temu, da je Slovenija osvojila drugo mesto z enakim številom točk kot zmagovalci Vojvodina, ki jo je tudi premagala, vendar je nepričakovano izgubila s Hrvatsko. Slovenija je premagala Srbijo, BiH in Hrvatsko II vse s 5:0, Vojvodino s 3:2, ter izgubila s Hrvatsko I z 2:3.

Pred nadaljevanjem tekmovalja v drugi zvezni ligi so Sobočani odigrali v Mariboru prijateljsko tekmo z oslabljeno ekipo Strojne brez njihovega najboljšega igralca Hribarja, ter visoko zmagali z 18:7 (Benkovič 5:0, Ori 4:1, Benko 3:2, Rihtarič 3:2, Unger 3:2).

V soboto in nedeljo bo v Ljubljani zvezni kvalifikacijski turnir mladincev za zaključni TOP turnir, na katerem bodo nastopili tudi trije Pomurci Ori, Rihtarič in Kus, ter vsaj od Orija in Rihtariča pričakujejo, da se vsak v svoji skupini uvrstita med najboljšo peterico, ki vodi v prvo skupino na zaključnem turnirju.

M. U.

STRELSTVO

TIŠINA NAPREJ ZMAGUJE

V nadaljevanju prvenstva v prvi republiški strelski ligi je ekipa SD Koloman Flisar s Tišine v Zrečah premagala Uniorja s 1480:1432 krogi. Najboljši v ekipi Tišine je bil Bakovec s 383 krogi pred Pertocijem, 372, Giderjem, 368, in Flegarjem, 357 krogov. V naslednjem kolu se bodo Tišina doma srečali s streli Žalca.

Noršinci pa so premagali Rudnik iz Hrastnika s 1465:1427 krogi. Najboljši v ekipi Noršincec je bil Balaško s 371 krogi pred Markojo, 369, Dušanom Špindlerjem, 363, in Ljubom Špindlerjem 362 krogov.

A. Zver

DVORANSKI HOKEJ

ABC Pomurka v Italiji

V Trstu v Italiji je bil mednarodni turnir v dvoranskem hokeju. Sodelovalo je osem moštev, ki so tekmovali v dveh skupinah. ABC Pomurka iz Murske Sobotne je v svoji skupini premagala CUS Trst z 8:3 in Italio s 6:3 ter izgubila z zagrebško Concordio s 3:5. V razigravanju za tretje mesto pa je ABC Pomurka izgubila s Padovo in zasedla četrto mesto.

ŠAH

Lendava v kvalifikacijah

V petem kolu tekmovalja v drugi republiški šahovski ligi vzhod je Lendava premagala Impol iz Slovenske Bistrice s 5:1. Zmage za Lendavo so dosegli: Gaber, Božič, Maričeva in Gruškovnjak, remizirala pa sta Gerencer in Žitavec. Radgona pa je premagala Muto s 4:2. Zmagi sta dosegla Minič in Dimčeva, remizirali pa so: Lukič, Stelcer, Gorenčič in Mastinšek.

V predzadnjem kolu pa je Lendava premagala Poljčane s 4:2. Božič, Maričeva in Gruškovnjak so zmagali, Gerencer in Cofek pa sta remizirala. Srečanje med Radgono in Framom pa se je končalo s 3:3. Kolo pred koncem so si šahisti Lendave že zagotovili drugo mesto in bodo sodelovali v kvalifikacijah za vstop v prvo republiško ligo. V zadnjem kolu igra Lendava s Framom, Radgona pa z Malečnikom.

J. Gerencer

RADENSKA POMURJE IZPADLA

V Slovenj Gradcu je bilo končano 43. ekipno republiško prvenstvo v šahu. Sodelovalo je deset ekip, med njimi tudi ekipa Radenske Pomurja iz Murske Sobotne. Soboški šahisti so osvojili 7 točk (40) in zasedli osmo mesto, kar pa je bilo premalo za obstanek v ligi. Izpadle so namreč zadnje tri ekipe: Radenska Pomurje, Jesenice in Kočevje, ki bodo v novi tekmovalni sezoni sodelovale v drugi republiški ligi. Najuspešnejši v ekipi Radenske je bil Jože Gruškovnjak, ki je dosegel 6,5 točke in osvojil prvo kategorijo. Drugi šahisti Radenske Pomurja pa so dosegli naslednje število točk: Cigan 4,5, Kovač 4, Kos 3, Hari 2, Coklin 3, Logar 5,5, Gabor 1,5, Nerat 1,5, Dimčeva 1,5, Maričeva 4,5, Čavuzičeva 1 in Kelemen 1,5 točke. Seveda pa vsi niso igrali v vseh kolih.

ERNEST EÖRY — NOVI PREDSEDNIK SLOVENSКИH GASILCEV

Dejavnost gasilcev ni le gašenje požarov

Na zadnjem plenumu Gasilske zveze Slovenije v Poljčah je bil soglasno izvoljen za novega predsednika Gasilske zveze Slovenije dosedanjí podpredsednik in predsednik gasilske zveze Murska Sobota, Ernest Eöry. Gre za priznanega dolgoletnega gasilskega in družbenopolitičnega delavca, ki ima tudi veliko zaslug za razvoj gasilstva v soboški občini in širše.

— V zahtevnih časih ste prevzeli funkcijo predsednika Gasilske zveze Slovenije. Kako si zamišljate nadaljnji razvoj gasilstva na Slovenskem?

»Usmeritve razvoja slovenskega gasilstva so bile sprejete že leta 1963 na kongresu v Ljubljani, ko je bil sprejet tudi odločilni sklep, da je potrebno tako poklicno kot prostovoljno gasilstvo v Sloveniji obravnavati enotno. To usmeritev tudi uveljavljamo na področju gasilstva in požarnega varstva. V naši republiki imamo 8 poklicnih gasilskih brigad oziroma enot z okrog 1.500 prostovoljnimi gasilskimi društvi, ki združujejo nad 110.000 prostovoljnih gasilcev. To množico gasilcev moramo zato tako obravnavati, da bomo kos nalogam danes in jutri. Nagel tehnološki in tehnični razvoj zahteva tudi od gasilske službe več strokovnega znanja, hkrati pa tudi sodobno tehnično opremo. Slovenska gasilska organizacija bo tudi v prihodnje skušala slediti temu napredku in reševati problematiko organiziranja in delovanja.«

— Razmere, v katerih živimo, zahtevajo tudi od gasilske organizacije, da se prilagaja tokovom časa. Naloge gasilcev namreč niso samo gašenje požarov, temveč veliko širše.

»Gasilstvo se bo tudi v prihodnje posodabljaló glede na potrebe. To je kot sem že dejal — slediti posodabljanju opreme in do- seči večje strokovno znanje. Pro- stovoljni gasilci danes obvladu- jemo naloge povsod, tako v kra-

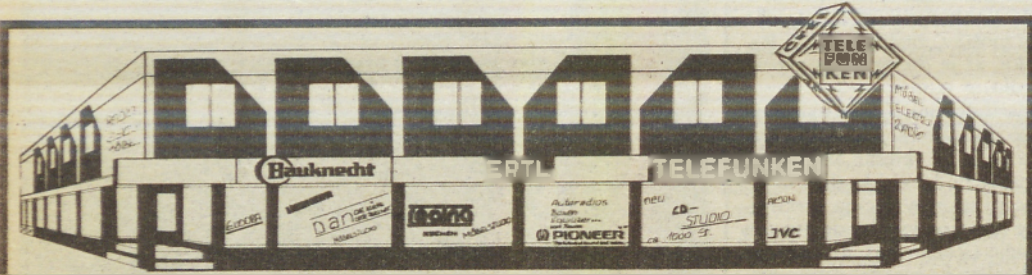
jev njih skupnostih kot organiza- cijah združenega dela in drugod. Tega pa v prihodnje ne bomo sposobni, če ne bomo imeli ustreznih opreme, kar pa zahteva tako od gasilcev kot drugih druž- benopolitičnih dejavnikov do- datna prizadevanja. V zadnjem času namreč potrebujemo vse več sodobne opreme za reševa- nja nekaterih nalog varovanja

človekovega okolja. Naša naloga ni le gašenje požarov, temveč tu- di reševanje problemov z nevar-nimi snovmi, reševanje na vodi in iz vode in drugo, kar je prisot- no v vsakdanjem življenju.«

— Že pred leti ste bili pobud- nik mednarodnega sodelovanja gasilcev. Kako boste to sodelova- nje razvijali v prihodnje?

»Slovenski gasilci že vrsto let uspešno sodelujemo z gasilci so- sednjih držav: Madžarska, Av- strija in Italija. To sodelovanje je bilo vzpostavljeno zaradi reševa- nja ob meji. Najbolj je razvito z Avstrijo, je pa različno od prime- ra do primera. Najboljše je sode- lovanje z deželo Gradiščansko, potem s Štajersko, zelo dobro pa tudi s Koroško. To sodelovanje je na visoki ravni in se kaže pri konkretnem reševanju problema- tike na naši ali sosednji strani meje. Sodelovanje z gasilci iz so- sednje Madžarske se je začelo le- ta 1970 in se prav tako uspešno razvija. To se kaže tudi v tem, da smo se pred kratkim dogovorili o organizaciji skupnega posveto- vanja o problematiki preventivne dejavnosti tako na terenu kot v organizacijah združenega dela — vključno s težavami v kemični industriji. To posvetovanje bo prihodnje leto, verjetno na Mad- žarskem. Prav tako pripravljamo skupno posvetovanje o reševanju problemov z nevarnimi snovmi z gasilci iz Gradišanske. To sode- lovanje ni le srečevanje na pro- slavah in prireditvah, temveč predvsem pri reševanju problema- tike varovanja in reševanja premoženja in človeških ži- vljenj.«

Feri Maučec

ERTL FELDBACH - AUSTRIA

SHARP

Videorecorder VC-A105
o infrardeči daljinski upravljalca
cena brez prometnega davka

TELEFUNKEN

Vrhunski videorekorder
o 8 programov predprogramiranih z
daljinskim upravljalcem za 1 leto
o enoletno varovanje izpada elektrike
o pakozatelj neposnetega traku
o digitalno upravljanje mehanike
o PAL/SECAM o VPS
cena brez prometnega davka

ATS
SAMO

4.900,-

ATS
SAMO

5.400,-

gorenje - 412 EKSLUSIV

GOROWAT

Pralni stroj Gorenje
4,5 kg suhega perila
programiranje z enim
gumbom
12 programov
400 obratov / minuto
cena brez pometnega
davka

ATS
SAMO

3.300,-

gorenje sušilni stroj - na odvod
zraka WT 413 - zmogljivost 4,5 kg
boden iz nerjaveče pločevine

ATS
SAMO

3.300,-

ertl feldbach

Oblike gospodarske delikvence v Pomurju

Poleg najenostavnejših oblik škode in napadov na družbeno lastnino, kot so priložnostne in vlomne tatvine, lo- mi, izmeti v proizvodnji, previsoko zaračunavanje kala in drugo, v Po- murju ugotavljamo še najrazličnejše oblike gospodarskega kriminala, ki pomenijo že resne napade na družbe- no premoženje. Teh kaznivih dejanj je v Pomurju od 8 do 10 odstotkov, ki so obravnavana, kar pa ne pomeni, da teh deliktov ni več. Največ je bilo obravnavanih kaznivih dejanj kupče- vanja z zlatim denarjem, tujo valuto in devizami, ponarejanja vrednotnic in izdajanje nekritih čekov. Slednje kaznivo dejanje ima nedvomno širšo razsežnost od obravnavanega, ker la- žje oblike takih nepravilnosti obrav- navajo banke in pošte same. Glede na znani način obravnavanja čekov teko- čih računov občanov, so na tem po- dročju velike možnosti za pridobiva- nje protipravne premoženjske koristi pri iznajdljivem obračunu denarja na račun ohrestiti ob raznih vezavah. Če- prav gre v mnogih primerih za kazni- va dejanja, do podatkov zaradi ban- čnih predpisov, pri katerih so vloge občanov zajamčene, ni mogoče priiti. Pereče je tudi vprašanje o mamilih, kjer smo obravnavali več kaznivih de- janj neupravičene proizvodnje in pro- meta z mamili ter omogočanje uživa- nja mamil, pri čemer pa se s težjimi drogami nismo srečali, ampak je šlo za zarezovanje makovih glav in za pridobivanje surovega opija in gojenje konoplje.

Največ kaznivih dejanj je bilo obravnavanih zaradi upravljanja družbenih sredstev in naravnih boga- stev. Najštevilnejša so kazniva de- janja poneverb v notranji trgovini, go- stinstvu in turizmu, prometu in zve- zah, kmetijstvu in gozdarstvu. Števil- ne so tudi zlorabe položajev ali prav- ice odgovornih oseb, potem nevestno gospodarjenje, grabeži v zvezi s pone- verbo ali zlorabo, gozdne tatvine, po- narejanje in uničenje poslovnih listin, nedovoljena trgovina, zatajevanje dav- čin in drugih družbenih dajatev v obr- tništvu in pri prodaji rabljenih motor- nih vozil, drugih kaznivih dejanj pa je bilo manj. V našem obmejnem ob- močju so tudi kazniva dejanja tiho- tapstva. So pa tudi kazniva dejanja samoupravljanja, vendar jih je težko dokazati. Težko pa je tudi dokazati korupcijske delikte.

Franc Šeruga

ZGEP Pomurski tisk, n. sol. o.
Murska Sobota, Lendavska 1

tozd EURECO
proizvodnja reklamnih blokov

Delavski svet tozda Eureco

razpisuje

na podlagi sklepa 30. redne seje in v skladu s 75. členom Statu-
ta mesta

**POSLOVODNEGA ORGANA — direktorja tozda Eureco
(reelekcija)**

Poleg splošnih zakonskih pogojev se za razpisana dela in nalo-
ge zahtevajo še posebni pog.iji:

- VS strokovna izobrazba in 3 leta prakse ali
- VS strokovna izobrazba in 5 let prakse
- praksa pri delih s posebnimi pooblastili in odgovornostimi
- organizacijske sposobnosti in izkušnje pri utrjevanju samo-
upravljanja

Kandidati za razpisano mesto naj pošljejo prijave z dokazilom o
strokovni usposobljenosti na naslov:

Razpisna komisija tozda Eureco, ZGEP Pomurski tisk, 69000
Murska Sobota, Lendavska 1, v 15 dneh po objavljenem razpi-
su.

14-OKTOBER

OZ 14. OKTOBER, p. o.
GORNJA RADGONA
TRG SVOBODE 12

Zadružni svet OZ 14. oktober
razpisuje
prosta dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

računovodja zadruga
za štiriletni mandat.

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- višja ali srednja strokovna izobrazba ekonomske smeri,
- 3 oz. 5 let delovnih izkušenj pri enakih ali podobnih delih in
nalogah,
- organizacijske sposobnosti in sposobnosti timskega dela,
- predložitev programa razvoja računovodske dejavnosti v za-
drugi.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo
v 15 dneh po objavi na naslov: OZ 14. oktober, p. o., Gornja
Radgona, Trg svobode 12.
Kandidate bomo o izidu obvestili v 15 dneh po izbiri.

Komisija za delovna razmerja pri GOP GRADITELJ — KOMUNA
Beltinci objavlja prosta dela in naloge

VODJE DELOVNE ENOTE MI- ZARSTVO — za nedoločen čas

Pogoji: končana višja ali srednja šola lesne smeri, 3 oz. 5 let
delovnih izkušenj pri podobnih delih v lesarstvu, opra-
vljen strokovni izpit.

Prošnje z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite na naslov:
GOP GRADITELJ—KOMUNA Beltinci, Kadrovska služba, Štefa-
na Kovača 21. 69231 BELTINCI.

UGODEN NAKUP POHIŠTVA!

- najnižje proizvajalčeve cene ● dostava na dom ● samo v
decembru 1989 ● Mizarstvo Ljutomer (tel. (069) 81 916)
vsak dan od 6. do 14. ure in ob sobotah od 9. do 11. ure.

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE V MURSKI SOBOTI

Čelno trčenje pri Trimlinih

Prazniki so minili z grenkobo, ki jo prinaša čas, v katerem živimo, žal pa tudi s ponovno poslabšano pro-
metno bilanco. Življenje sta izgubili dve osebi, več pa je bilo poškodovanih.

IZSILILA PREDNOST

25. novembra se je zgodila prometna nezgoda v Berkovcih. Voznica osebnega avtomobila Marta Kranjec iz Lončarovec se je peljala iz Ratkovec proti Ber- kovcem. V Berkovcih ni upšte- vala znaka STOP in je izsilila prednost pred voznikom osebnega avtomobila Jožefom Horva- tom iz Ratkovec. Pri trčenju se je Horvat hudo poškodoval.

SPREGLEDAL PEŠAKINJI

27. novembra se je zgodila prometna nezgoda v M. Soboti. Voznik osebnega avtomobila Jo- že Flisar iz M. Sobotne je vozil po Cankarjevi ulici in zaradi nepri- merne hitrosti ter domnevne vin- jenosti spregledal pešakinji, Ivnako Gyerek in D. Ž. in M. So- bote, ki sta prečkali Cankarjevo ulico po označenem prehodu za pešce. Pri trčenju sta se obe hu- do poškodovali.

IZ NEZNANEGA VZROKA ZAVIL V LEVO

29. novembra se je pri Trimli-

nih zgodila huda prometna ne- sreča. Voznik osebnega avtomobi- la Božidar Nestorovič iz Len- dave se je peljal po lokalni cesti iz Petišovec proti Lendavi. Pri Trimlinih je na ravnem delu ce- stišča iz neznanega vzroka zape- ljal na levi vozni pas, po katerem se je iz nasprotnne smeri pravilno po desni pripeljala voznica oseb- nega avtomobila Marija Hanc iz Lendave. Pri hudem čelnem trče- nju se je Nestorovič lažje poško- doval, Hančeva pa je še isti dan umrla v bolnišnici.

POVOZIL KOLESARKO

2. decembra se je zgodila huda nesreča v Šalamencih. Voznik osebnega avtomobila Štefan Šoš iz Puconec se je peljal po lokalni cesti proti Šalamencem. Na za- četku naselja je dohitel kolesar- ko Anico Šparaš iz Gorice. Zara- di domnevne vinjenosti in nepri- merne hitrosti jo je prepozno opazil in trčil vanjo. Po nezgodi se je Šoš odpeljal, a se je še isti dan prijavil delavcem milice.

Kolesarka je bila tako hudo po- škodovana, da je na kraju nesre- če umrla.

OBA STA VOZILA DOMNE- VNO VINJENA

2. decembra se je zgodila pro- metna nezgoda pri G. Petrovcih.

Voznik osebnega avtomobila Ev- gen Gubič iz Nerađnovec se je peljal iz G. Petrovec proti Šulin- cem. V nepreglednem ovinku zu- naj naselja je zapeljal v levo in trčil v osebni avtomobil, ki ga je vozil iz nasprotnne smeri Jože Se- ver iz Pečarovec. Pri trčenju se je Gubič hudo poškodoval. Pri obeh so ugotovili vinjenost.

HUDA POŠKODBA OTROKA

1. decembra okoli 12. ure je Ernest Flisar iz Brezovec čistil traktorski trosilnik gnoja, ki je bil priključen na traktor, ta pa v pogonu. Med čiščenjem se je ne- nadoma približal njegov 7-letni sin Aleš, ki je odšel pod trosil- nik. Prečni drog transporterja ga je zgrabil za glavo in pritisnil ob nosilni steber prikolice. Flisar je uspel ustaviti traktor, otroka pa so rešili šele s pomočjo sosedov, ko so prerezali verigo transpor- terja. Otrok se je hudo poškodo- val in se zdravi v bolnišnici.

JD

URADNE OBJAVE

Leto XXV

Murska Sobota, dne 7. decembra 1989

Št.: 29

URADNE OBJAVE
OBČINSKIH SKUP-
ŠČIN: GORNJA RAD-
GONA, LENDAVA,
LJUTOMER IN MUR-
SKA SOBOTA

Odgovorni urednik:
Martin Vinčec

185. Sklep o razpisu referenduma za uvedbo krajevnega samopriskaznega del območja KS Tišina za naselja Borejci, Gradišče, Rankovci, Tropovci, Vanča vas in zaselek »ROMAH« Vanča vas — Borejci.

186. Sklep o razpisu referenduma za spremembo namembnosti dodatnega samopriskaznega del območja krajevnega skup-

nosti Puconci, naselja Puconci, Gorica, Salamenci in Mar-kišavci.

187. Sklep o razpisu referenduma za uvedbo samopriskaznega celotno območje krajevnega skupnosti Puconci.

188. Odredba o javni razgrnitvi Odloka o spremembah odloka o sprejetju zazidalnega načrta in prostorskih ureditvenih pogojev za ureditveno območje naselja Bakovci.

185

Na podlagi 3. člena Zakona o samopriskaznem (Uradni list SRS št. 35/85) in 8. člena Zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja (Uradni list SRS št. 23/77) in 42. člena Statuta krajevnega skupnosti Tišina, je svet KS Tišina na seji dne 23. 11. 1989 po predhodni odločitvi zbora delovnih ljudi in občanov naselij Borejci, Gradišče, Rankovci, Tropovci, Vanča vas in zaselka »ROMAH« Vanča vas — Borejci sprejel

SKLEP

o razpisu referenduma za uvedbo krajevnega samopriskaznega del območja KS Tišina, za naselja Borejci, Gradišče, Rankovci, Tropovci, Vanča vas in zaselek »ROMAH« Vanča vas — Borejci.

1. člen

Razpiše se referendum za uvedbo krajevnega samopriskaznega del območja KS Tišina, za naselja Borejci, Gradišče, Rankovci, Tropovci, Vanča vas in zaselek »ROMAH« Vanča vas — Borejci. Referendum bo v nedeljo, 24. decembra 1989 na običajnih glasovalnih mestih v vaško gasilskih domovih v vsakem naselju od 7.00 ure do 19. ure.

2. člen

Sredstva zbrana s samopriskaznim bodo uporabljena za naslednje namene:

v naselju Borejci:

- izgradnja mrliške veže
- asfaltiranje vaških cest in ulic
- nabava opreme v vaško gasilskem domu
- izgradnja kanalizacije
- ostala komunalna dejavnost;

v naselju Gradišče:

- ureditev mrliške veže
- asfaltiranje vaških ulic in asfaltna prevleka na že asfaltirane vaške ceste in ulice
- asfaltiranje avtobusnega postajališča in postavitev zavetišča
- izgradnja sanitarij in greznice pri vaško gasilskem domu
- obnova vodovodnega zajetja
- ostala komunalna dejavnost;

v naselju Rankovci:

- dokončanje izgradnje skupne mrliške veže
- gradnja mrliške veže na evangeličanskem pokopališču
- dokončanje ureditve vaško gasilskega doma
- ureditev ulične razsvetljave
- ostala komunalna dejavnost;

v naselju Tropovci:

- dokončanje izgradnje skupne mrliške veže
- asfaltiranje vaških ulic in asfaltna prevleka na že asfaltirane vaške ceste in ulice
- sofinansiranje nakupa vaško gasilskega vozila
- nabava rezervoarja za vodovodno črpališče
- ureditev gretja v vaško gasilskem domu
- izgradnja kanalizacije
- dograditev ulične razsvetljave
- ostala komunalna dejavnost;

v naselju Vanča vas:

- dokončna izgradnja skupne mrliške veže
- gradnja mrliške veže na evangeličanskem pokopališču
- ureditev vodnega zajetja
- dograditev vodovodnega omrežja
- ureditev ulične razsvetljave
- ureditev nogometnega igrišča
- ostala komunalna dejavnost;

v zaselku »ROMAH« Vanča vas — Borejci:

- dokončna izgradnja skupne mrliške veže
- dograditev vaškega doma in slačilnic NK
- ureditev ulične razsvetljave
- ostala komunalna dejavnost.

3. člen

Za izvršitev programa bo potrebno 5.270.000.000.— din. S samopriskaznim bo predvideno zbrano 5.270.000.000.— din. Višina sredstev za posamezne namene se določi s programom in finančnim načrtom KS. Če se zberejo večja sredstva, se bodo uporabljala namensko za program v tč. 2. člena.

4. člen

Samopriskaz se uvede za obdobje petih let in sicer od 1. januarja 1990 do 31. decembra 1994.

5. člen

Samopriskaz bodo plačevali delovni ljudje in občani, ki stalno prebivajo na območju krajevnega skupnosti Tišina. Samopriskaz v vseh naseljih bi znašal:

a) v denarju:

- 2 % od neto osebnih dohodkov zaposlenih
- 2 % od neto OD in davčne osnove iz samostojnega opravljanja obrtnih, intelektualnih in drugih gospodarskih in negospodarskih dejavnosti
- 4 % od katastrskega dohodka od kmetijske dejavnosti
- 1 % od pokojnin
- 2 % od povprečnega OD v SRS v preteklem letu za delavce, ki so na začasnem delu v tujini in imajo stalno prebivališče v posameznem naselju, za katero je razpisan referendum o uvedbi krajevnega samopriskaznega;

b) v delovni obveznosti:

- občani — nosilci gospodinjstva ali njegovi družinski člani po 3 delovne dni letno;
 - lastniki traktorjev 8 ur letno v prevozu.
- Kdor iz določenih razlogov ne bo mogel opraviti dogovorjene delovne obveznosti, bo plačal neopravičena dela v denarju in sicer po veljavnem ceniku komunalnega podjetja M. Sobota.

6. člen

Krajevna skupnost lahko sredstva samopriskaznega, ki so začasno prosta, vroči pri banki za določen čas.

7. člen

Glede oprostitve plačila samopriskaznega se uporabljajo določila 12. člena Zakona o samopriskaznem (Uradni list SRS št. 35/85).

8. člen

Delavcem na začasnem delu v tujini, ki imajo na območju za katerega se razpisuje referendum stalno prebivališče, bo v pripravljanim postopku za razpis referenduma posredovan program, ki bo vseboval namen, osnovo in višino samopriskaznega ter obdobje, za katerega se uvaja samopriskaz in izjava, s katero se zavezanec izreče za uvedbo samopriskaznega.

9. člen

Pravico glasovanja na referendumu imajo občani, ki so vpisani v splošni volilni imenik in občani, ki še nimajo volilne pravice, so pa v delovnem razmerju.

10. člen

Volilci glasujejo osebno in tajno z glasovnico, ki ima naslednje besedilo:

KRAJEVNA SKUPNOST TIŠINA

GLASOVNICA

za glasovanje na referendumu, dne 24. 12. 1989 o uvedbi krajevnega samoprispevka v denarju in delu, ki se uporabi za naslednje namene:

v naselju Borejci: izgradnja mrliske veže, asfaltiranje vaških cest in ulic, nabava opreme v vaško gasilskem domu, izgradnja kanalizacije, ostala komunalna dejavnost;

v naselju Gradišče: ureditev mrliske veže, asfaltiranje vaških ulic in asfaltna prevleka na že asfaltirane vaške ceste in ulice, asfaltiranje avtobusnega postajališča in postavitve zavetišča, izgradnja sanitarij in greznice pri vaško gasilskem domu, obnova vodovodnega zajetja, ostala komunalna dejavnost;

v naselju Rankovci: dokončna izgradnja skupne mrliske veže, gradnja mrliske veže na evangeličanskem pokopališču, dokončna ureditev vaško gasilskega doma, ureditev ulične razsvetljave, ostala komunalna dejavnost;

v naselju Tropovci: dokončna izgradnja skupne mrliske veže, asfaltiranje vaških ulic in asfaltna prevleka na že asfaltirane vaške ceste in ulice, sofinansiranje nakupa vaško gasilskega vozila, nabava rezervoarja za vodovodno črpališče, ureditev gretja v vaško gasilskem domu, izgradnja kanalizacije, dograditev ulične razsvetljave, ostala komunalna dejavnost;

v naselju Vanča vas: dokončna izgradnja skupne mrliske veže, gradnja mrliske veže na evangeličanskem pokopališču, ureditev vodnega zajetja, dograditev vodovodnega omrežja, ureditev ulične razsvetljave, ureditev nogometnega igrišča, ostala komunalna dejavnost;

v zaselku »ROMAH« Vanča vas — Borejci: dokončna izgradnja skupne mrliske veže, dograditev vaškega doma in slačilnic NK, ureditev ulične razsvetljave, ostala komunalna dejavnost.

Samoprispevek se uvede za obdobje petih let in sicer od 1. januarja 1990 do 31. decembra 1994.

Višina samoprispevka bo znašala:

a) v denarju:

— 2 % od neto osebnih dohodkov zaposlenih
— 2 % od neto OD in davčne osnove iz samostojnega opravljanja obrtnih, intelektualnih in drugih gospodarskih in negospodarskih dejavnosti

— 4 % od katastrskega dohodka od kmetijske dejavnosti

— 1 % od pokojnin

— 2 % od povprečnega OD v SRS v preteklem letu za delavce, ki so na začasnem delu v tujini in imajo stalno prebivališče v posameznem naselju, za katero je razpisan referendum o uvedbi krajevnega samoprispevka;

b) v delovni obveznosti:

— občani — nosilci gospodinjstva ali njegovi družinski člani po 3 delovne dni letno;

— lastniki traktorjev 8 ur letno v prevozi.

Kdor iz določenih razlogov ne bo mogel opraviti dogovorjene delovne obveznosti, bo plačal neopravljena dela v denarju in sicer po veljavnem ceniku komunalnega podjetja M. Sobot.

Glede oprostitve plačila samoprispevka se uporabljajo določila 12. člena Zakona o samoprispevku (Uradni list SRS št. 35/85).

GLASUJEM

»ZA«

»PROTI«

Volilec izpolni glasovnico tako, da obkroži besedo »ZA«, če se strinja z uvedbo samoprispevka, oziroma besedo »PROTI«, če se ne strinja z uvedbo samoprispevka.

11. člen

Za zbiranje sredstev in za izvajanje del bo odgovoren svet krajevnih skupnosti Tišina.

12. člen

Nadzor nad zbiranjem in uporabo s samoprispevkom zbranih sredstev bo opravljal svet krajevnih skupnosti in bo o tem vsako leto poročal zboru delovnih ljudi in občanov.

13. člen

Ta sklep velja z dnem objave v Uradnih objavah pomurskih občin.

Štev.: KS-54/89

Datum: 24. 11. 1989

186

Na osnovi 3. člena Zakona o samoprispevku (Uradni list SRS, št. 35/85) in 52. člena statuta krajevnih skupnosti Puconci, je skupščina krajevnih skupnosti Puconci na seji dne 26. 11. 1989 sprejela

SKLEP

o razpisu referenduma za spremembo namembnosti dodatnega samoprispevka za del območja krajevnih skupnosti Puconci — naselja Puconci, Gorica, Šalamenci in Markišavci.

1. člen

Razpisuje se referendum za odločanje o spremembi namembnosti dodatnega samoprispevka za del območja krajevnih skupnosti Puconci — naselja Puconci, Gorica, Šalamenci in Markišavci, ki je bil uveden za obdobje od 1. 9. 1986 do 31. 8. 1991.

2. člen

Referendum bo v nedeljo, dne 24. decembra 1989 v omenjenih naseljih v krajevni skupnosti Puconci na običajnih glasovalnih mestih od 7. do 19. ure.

3. člen

Namembnost dodatnega samoprispevka se spremeni tako, da se 2. člen Sklepa o uvedbi dodatnega samoprispevka glasi:

»Sredstva, zbrana z dodatnim samoprispevkom se bodo uporabljala za:

a) v naseljih Puconci, Gorica in Šalamenci za modernizacijo in vzdrževanje vaških cest,

b) v naselju Markišavci za sofinansiranje gradnje antenskega sistema (kabelske televizije) in za vzdrževanje in razširitev vaško gasilskega doma v Markišavcih.

4. člen

Dopolni se 6. člen Sklepa o uvedbi dodatnega samoprispevka tako, da se doda drugi odstavek, ki se glasi:

Svet krajevnih skupnosti Puconci bo zbrana sredstva delil med omenjena naselja, upošteva števílo volilnih upravičencev, vpisanih v volilni imenik na dan referenduma, s tem, da se za naselje Markišavci upošteva dvojno števílo.

5. člen

Za izvršitev programa iz 3. člena tega sklepa bo potrebno 1.300.000.000.— din, sredstva zbrana z dodatnim samoprispevkom v ta namen pa bodo znašala 1.300.000.000.— din.

6. člen

Pravico glasovanja na referendumu imajo občani, ki so vpisani v volilni imenik krajevnih skupnosti Puconci — naselja Puconci, Gorica, Šalamenci in Markišavci, ter občani s stalnim bivališčem v omenjenih naseljih krajevnih skupnosti Puconci, ki še niso vpisani v volilni imenik, imajo pa lastnost delavca v združenem delu.

7. člen

Volilci glasujejo neposredno in tajno z glasovnico naslednje vsebine:

KRAJEVNA SKUPNOST
PUCONCI

GLASOVNICA

Za glasovanje na referendumu dne 24. 12. 1989 o spremembi namembnosti dodatnega samoprispevka za del območja krajevnih skupnosti Puconci — naselja Puconci, Gorica, Šalamenci in Markišavci, ki je uveden za obdobje od 1. 9. 1986 do 31. 8. 1991.

Zbrana sredstva bi se uporabila za namene iz 3. člena Sklepa o razpisu referenduma za spremembo namembnosti dodatnega samoprispevka za omenjena naselja.

GLASUJEM

»ZA«

»PROTI«

Volilec izpolni glasovnico tako, da obkroži besedo »ZA«, če soglaša s spremembo namembnosti dodatnega samoprispevka oziroma obkroži besedo »PROTI«, če ne soglaša s spremembo namembnosti.

8. člen

Delavcem na začasnem delu v tujini, ki imajo na območju naselij Puconci, Gorica, Šalamenci in Markišavci stalno prebivališče, bo v pripravljalnem obdobju za razpis referenduma poslana obrazložitev o uvedbi dodatnega samoprispevka in izjave s podpisom katere bi se vnaprej izrekli za uvedbo dodatnega samoprispevka.

9. člen

Ta sklep začne veljati z dnem objave v Uradnih objavah pomurskih občin.

Puconci, 26. 11. 1989

Predsednik skupščine KS
Leopold CRNKOVIČ
Leopold CRNKOVIČ, l. r.

Na osnovi 3. člena Zakona o samopriskevku (Uradi list SRS, št. 35/85) in 52. člena statuta krajevnne skupnosti Puconci, je skupščina krajevnne skupnosti Puconci na seji dne 26. 11. 1989 sprejela

SKLEP

o razpisu referenduma za uvedbo samopriskevka za celotno območje krajevnne skupnosti Puconci.

1. člen

Razpisuje se referendum za uvedbo samopriskevka za celotno območje krajevnne skupnosti Puconci, ki bo v nedeljo, dne 24. decembra 1989 v vseh naseljih v krajevnni skupnosti Puconci na običajnih glasovalnih mestih od 7.00 do 19.00 ure.

2. člen

Za izvršitev programa bo potrebnih 7.500.000.000.— din, sredstva zbrana s samopriskevkom bodo predvidoma znašala 7.500.000.000.— din. Sredstva, zbrana s samopriskevkom se bodo uporabila za namene iz 5. člena sklepa o razpisu referenduma.

3. člen

Samopriskevk bo uveden za obdobje 5 let in sicer od 1. 2. 1990 do 31. 1. 1995.

4. člen

Samopriskevk bodo plačevali delovni ljudje in občani, ki stalno prebivajo na območju krajevnne skupnosti Puconci in občani, lastniki vikendov in vinskih kleti na območju krajevnne skupnosti Puconci, ki nimajo stalnega prebivališča na območju krajevnne skupnosti Puconci, in sicer:

1. V naselju Puconci, Gorica in Šalamenci:

a) v denarju:

- 2 % od neto osebnih dohodkov zaposlenih,
- 20 % od katastrskega dohodka,
- 3 % od čistega dohodka obrtnikov,
- 1 % od pokojnin, razen od pokojnin z varstvenim dodatkom,
- 6 % od osnove za plačilo obveznosti obrtnikov pavšalistov,
- 3 % mesečno od povprečnega OD v gospodarstvu SRS za preteklo tromesečje lastniki vikendov in vinskih kleti, ki nimajo stalnega prebivališča na območju krajevnne skupnosti Puconci,

b) v delu:

— 1 delovni dan po 8 ur na občana nosilca gospodinjstva ali njegove družinske člane.

2. V naselju Dolina:

a) v denarju:

- 4 % od neto osebnih dohodkov zaposlenih,
- 20 % od katastrskega dohodka,
- 6 % od čistega dohodka obrtnikov,
- 2 % od pokojnin, razen od pokojnin z varstvenim dodatkom,
- 12 % od osnove za plačilo obveznosti obrtnikov pavšalistov,
- 6 % mesečno od povprečnega OD v gospodarstvu za preteklo tromesečje zaposleni v tujini,

— 1 % mesečno od povprečnega OD v gospodarstvu SRS za preteklo tromesečje lastniki vikendov in vinskih kleti, ki nimajo stalnega prebivališča na območju krajevnne skupnosti Puconci,

b) v delu:

— 1 delovni dan po 8 ur na občana nosilca gospodinjstva ali njegove družinske člane.

3. V naselju Bokračci:

a) v denarju:

- 4 % od neto osebnih dohodkov zaposlenih,
- 30 % od katastrskega dohodka,
- 5 % od čistega dohodka obrtnikov,
- 2 % od pokojnin, razen od pokojnin z varstvenim dodatkom,
- 6 % od osnove za plačilo obveznosti obrtnikov pavšalistov,
- 8 % mesečno od povprečnega OD v gospodarstvu SRS za preteklo tromesečje zaposleni v tujini,

— 1 % od mesečno od povprečnega OD v gospodarstvu SRS za preteklo tromesečje lastniki vikendov in vinskih kleti, ki nimajo stalnega prebivališča na območju krajevnne skupnosti Puconci,

b) v delu:

— 1 delovni dan po 8 ur na občana nosilca gospodinjstva ali njegove družinske člane.

4. V naselju Markišavci:

a) v denarju:

- 1 % od neto osebnih dohodkov zaposlenih,
- 20 % od katastrskega dohodka,
- 3 % od čistega dohodka obrtnikov,
- 1 % od pokojnin, razen od pokojnin z varstvenim dodatkom,
- 6 % od osnove za plačilo obveznosti obrtnikov pavšalistov,
- 3 % mesečno od povprečnega OD v gospodarstvu SRS za preteklo tromesečje zaposleni v tujini,

— 1 % mesečno od povprečnega OD v gospodarstvu SRS za preteklo tromesečje lastniki vikendov in vinskih kleti, ki nimajo stalnega prebivališča na območju krajevnne skupnosti Puconci,

b) v delu:

— 1 delovni dan po 8 ur na občana nosilca gospodinjstva ali njegove družinske člane.

5. V naselju Vaneča:

a) v denarju:

- 4 % od neto osebnih dohodkov zaposlenih,
- 20 % od katastrskega dohodka,
- 6 % od čistega dohodka obrtnikov,
- 2 % od pokojnin, razen od pokojnin z varstvenim dodatkom,

— 12 % od osnove za plačilo obveznosti obrtnikov pavšalistov,

— 6 % mesečno od povprečnega OD v gospodarstvu SRS za preteklo tromesečje zaposleni v tujini,

— 1 % od mesečno od povprečnega OD v SRS za preteklo tromesečje lastniki vikendov in vinskih kleti, ki nimajo stalnega prebivališča na območju krajevnne skupnosti Puconci,

b) v delu:

— 1 delovni dan po 8 ur na občana nosilca gospodinjstva ali njegove družinske člane.

Nadomestilo v denarju v primeru neizpolnitve samopriskevka v delu znaša za delovni dan, ki traja 8 ur enodnevni zaslužek od povprečnega osebnega dohodka v gospodarstvu SRS za pretekli mesec.

Skupščina krajevnne skupnosti Puconci je pristojna, da lahko vsako leto določi drugačno stopnjo samopriskevka iz katastrskega dohodka v skladu z ugotovljeno stopnjo gibanja cen v preteklem letu, ugotovljeno po podatkih Zavoda SRS za statistiko.

5. člen

Sredstva, zbrana s samopriskevkom se bodo uporabila za naslednje namene:

— v naselju Puconci: vzdrževanje in rekonstrukcija vaških cest, razširitev ulične razsvetljave, sofinansiranje urejanja lokalnih cest skozi naselje, vzdrževanje vaško-gasilskega doma, ureditev avtobusnega postajališča, izdelava prostorsko izvedbenih aktov za naselje, vzdrževanje mrliške veže in pokopališča, nabava opreme za potrebe civilne zaščite, funkcionalno dejavnost naselja, vzdrževanje in urejanje ostalih komunalnih objektov,

— v naselju Bokračci: vzdrževanje in urejanje vaško-gasilskega doma, vzdrževanje in rekonstrukcija vaških cest, funkcionalna dejavnost naselja, nabava opreme za potrebe civilne zaščite, vzdrževanje in urejanje ostalih komunalnih objektov,

— v naselju Dolina: izkop obcestnih jarkov in vzdrževanje vaških cest, vzdrževanje vaško-gasilskega doma, funkcionalna dejavnost naselja, nabava opreme za potrebe civilne zaščite, vzdrževanje in urejanje ostalih komunalnih objektov,

— v naselju Markišavci: ureditev zvonika in okolice, razširitev in vzdrževanje vaško-gasilskega doma, ureditev mrliške veže in okolice, urejanje kanalizacije, gradnja antenskega sistema (kabelske televizije), vzdrževanje in urejanje vaških cest, izdelava prostorsko izvedbenih aktov za naselje, vzdrževanje sekundarnega vodovodnega omrežja, funkcionalna dejavnost naselja, nabava opreme za potrebe civilne zaščite, vzdrževanje in urejanje ostalih komunalnih objektov,

— v naselju Šalamenci: modernizacija in vzdrževanje vaških cest, ureditev mrliške veže, nabava opreme za potrebe civilne zaščite, vzdrževanje vaško-gasilskega doma, funkcionalna dejavnost naselja, vzdrževanje in urejanje ostalih komunalnih objektov,

— v naselju Vaneča: vzdrževanje in modernizacija vaških cest, vzdrževanje vaško-gasilskega doma, funkcionalna dejavnost naselja, nabava opreme za potrebe civilne zaščite, vzdrževanje in urejanje ostalih komunalnih objektov,

— v naselju Gorica: modernizacija in vzdrževanje vaških cest, ureditev kanalizacije ob lokalni cesti skozi naselje, vzdrževanje vaškega vodovoda, razširitev ulične razsvetljave, vzdrževanje vaško-gasilskega doma, vzdrževanje mrliške veže, funkcionalna dejavnost naselja, nabava opreme za potrebe civilne zaščite, vzdrževanje in urejanje ostalih komunalnih objektov.

6. člen

Plačevanja samopriskevka so oproščeni občani iz 12. člena Zakona o samopriskevku.

7. člen

Pravico glasovanja na referendumu imajo občani, ki so vpisani v volilni imenik na območju krajevnne skupnosti Puconci, ter občani s stalnim bivališčem v krajevnni skupnosti Puconci, ki še niso vpisani v volilni imenik, imajo pa lastnost delavca v združenem delu, ter občani lastniki vikendov in vinskih kleti na območju krajevnne skupnosti Puconci, ki nimajo stalnega prebivališča na območju krajevnne skupnosti Puconci. Občani, lastniki vikendov in vinskih kleti, ki nimajo stalnega bivališča na območju krajevnne skupnosti Puconci, glasujejo na običajnem glasovalnem mestu v naselju, na ozemlju katerega imajo vikend ali vinsko klet.

8. člen

Volilci glasujejo neposredno in tajno z glasovnico naslednje vsebine:

KRAJEVNA SKUPNOST
PUCONCI

GLASOVNICA

za glasovanje na referendumu krajevnne skupnosti Puconci dne 24. 12. 1989 o uvedbi krajevnega samopriskevka v denarju in delu na naselja

Puconci, Bokrači, Dolina, Markišavci, Šalamenci, Vaneča in Gorica za obdobje 5 let, od 1. 2. 1990 do 31. 1. 1995, ki bo znašal:

1. V naselju Puconci, Gorica in Šalamenci:

a) v denarju:

- 2 % od neto osebnih dohodkov zaposlenih,
- 20 % od katastrskega dohodka,
- 3 % od čistega dohodka obrtnikov,
- 1 % od pokojnin, razen od pokojnin z varstvenim dodatkom,
- 6 % od osnove za plačilo obveznosti obrtnikov pavšalistov,
- 3 % mesečno od povprečnega OD v gospodarstvu SRS za preteklo tromesečje zaposleni v tujini,

— 1 % mesečno od povprečnega OD v gospodarstvu SRS za preteklo tromesečje lastniki vikendov in vinskih kleti, ki nimajo stalnega prebivališča na območju krajevne skupnosti Puconci.

b) v delu:

- 1 delovni dan po 8 ur na občana nosilca gospodinjstva ali njegove družinske člane.

2. V naselju Dolina:

a) v denarju:

- 4 % od neto osebnih dohodkov zaposlenih,
- 20 % od katastrskega dohodka,
- 6 % od čistega dohodka obrtnikov,
- 2 % od pokojnin, razen od pokojnin z varstvenim dodatkom,
- 12 % od osnove za plačilo obveznosti obrtnikov pavšalistov,
- 6 % mesečno od povprečnega OD v gospodarstvu SRS za preteklo tromesečje lastniki vikendov in vinskih kleti, ki nimajo stalnega prebivališča na območju krajevne skupnosti Puconci,

b) v delu:

- 1 delovni dan po 8 ur na občana nosilca gospodinjstva ali njegove družinske člane.

3. V naselju Bokrači:

a) v denarju:

- 4 % od neto osebnih dohodkov zaposlenih,
- 30 % od od katastrskega dohodka,
- 5 % od čistega dohodka obrtnikov,
- 2 % od od pokojnin, razen od pokojnin z varstvenim dodatkom,
- 6 % od osnove za plačilo obveznosti obrtnikov pavšalistov,
- 8 % mesečno od povprečnega OD v gospodarstvu SRS za preteklo tromesečje zaposleni v tujini,
- 1 % mesečno od povprečnega OD v gospodarstvu SRS za preteklo tromesečje lastniki vikendov in vinskih kleti, ki nimajo stalnega prebivališča na območju krajevne skupnosti Puconci.

b) V delu:

- 1 delovni dan po 8 uri na občana nosilca gospodinjstva ali njegove družinske člane.

4. V naselju Markišavci:

a) v denarju:

- 1 % od neto osebnih dohodkov zaposlenih,
- 20 % od katastrskega dohodka,
- 3 % od čistega dohodka obrtnikov,
- 1 % od pokojnin, razen od pokojnin z varstvenim dodatkom,
- 3 % od mesečno od povprečnega OD v gospodarstvu SRS za preteklo tromesečje zaposleni v tujini,
- 6 % od osnove za plačilo obveznosti obrtnikov pavšalistov,
- 1 % mesečno od povprečnega OD v gospodarstvu SRS za preteklo tromesečje lastniki vikendov in vinskih kleti, ki nimajo stalnega prebivališča na območju krajevne skupnosti Puconci.

b) V delu:

- 1 delovni dan po 8 ur na občana nosilca gospodinjstva ali njegove družinske člane.

5. V naselju Vaneča:

a) v denarju:

- 4 % od neto osebnih dohodkov zaposlenih,
- 20 % od katastrskega dohodka,
- 6 % od čistega dohodka obrtnikov,
- 2 % od pokojnin, razen od pokojnin z varstvenim dodatkom,
- 12 % od osnove za plačilo obveznosti obrtnikov pavšalistov,
- 6 % mesečno od povprečnega OD v gospodarstvu SRS za preteklo tromesečje zaposleni v tujini,
- 1 % mesečno od povprečnega OD v SRS za preteklo tromesečje lastniki vikendov in vinskih kleti, ki nimajo stalnega prebivališča na območju krajevne skupnosti Puconci.

b) V delu:

- 1 delovni dan po 8 ur na občana nosilca gospodinjstva ali njegove družinske člane.

Nadomestilo v denarju v primeru neizpolnitve samopriskpevka v delu znaša za delovni dan, ki traja 8 ur enodnevni zaslužek od povprečnega osebnega dohodka v gospodarstvu SRS za pretekli mesec.

Skupščina krajevne skupnosti Puconci je pristojna, da lahko vsako leto določi drugačno stopnjo samopriskpevka iz katastrskega dohodka v skladu z ugotovljeno stopnjo gibanja cen v preteklem letu, ugotovljeno po podatkih Zavoda SRS za statistiko.

Plačevanja samopriskpevka so oproščeni občani iz 12. člena Zakona o samopriskpevku.

Zbrani samopriskpevek bo uporabljen za namene iz 5. člena Sklepa o razpisu referendumu.

GLASUJEM

»ZA«

»PROTI«

Volilec izpolni glasovnico tako, da obkroži besedo »ZA«, če soglaša z uvedbo samopriskpevka oziroma obkroži besedo »PROTI«, če ne soglaša z uvedbo samopriskpevka.

9. člen

Sredstva samopriskpevka se bodo zbirala na posebnem ziro računu krajevne skupnosti Puconci številka 51900-842-035-82154 in se koristila za namene iz 5. člena sklepa o razpisu referendumu.

10. člen

Stroške v zvezi z izvedbo referendumu krije krajevna skupnost Puconci iz svojih finančnih sredstev.

11. člen

Samopriskpevke iz osebnih dohodkov zaposlenih bo obračunaval in odtegoval izplačevalec osebnih dohodkov, samopriskpevek iz katastrskega dohodka, čistega dohodka obrtnikov ter iz osnove za plačilo obveznosti obrtnikov pavšalistov, bo obračunaval in odtegoval za družbene prihodke pristojni občinski organ. Samopriskpevek od pokojnin bo obračunaval in odtegoval izplačevalec pokojnin.

Samopriskpevek od zaposlenih v tujini, lastnikov vikendov in vinskih kleti ter samopriskpevek v delu oz. denarno nadomestilo za neizpolnitev samopriskpevka v delu bo obračunaval svet krajevne skupnosti.

12. člen

Nadzor nad zbiranjem in porabo sredstev samopriskpevka bo opravljala skupščina krajevne skupnosti Puconci. Za zbiranje sredstev samopriskpevka bo odgovoren svet krajevne skupnosti Puconci. Svet krajevne skupnosti bo tudi odgovoren za izvajanje del.

13. člen

Ta sklep začne veljati z dnem objave v Uradnih objavah pomurskih občin.

Puconci, 26. 11. 1989

Predsednik skupščine KS
Leopold CRNKOVIČ
Leopold CRNKOVIČ, l. r.

188

Na podlagi 37. člena Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Ur. list SRS, št. 18/84, 37/85 in 29/86) ter 219. člena Statuta občine Murska Sobota (Ur. objave, št. 12/80, 36/81, 11/84 in 4/86), je Izvršni svet SO Murska Sobota na seji, dne 24. 10. 1989, sprejel

ODREDBO

o javni razgrnitvi osnutka Odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o sprejetju zazidalnega načrta in prostorskih ureditvenih pogojev za ureditveno območje naselja Bakovci

I.

Javno se razgrne osnutek odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o sprejetju zazidalnega načrta in prostorskih ureditvenih pogojev za ureditveno območje naselja Bakovci, kot priloga k razgrnitvenem odloku pa se za ponazoritev razgrnejo grafične sestavine (2 in 5. l) sprejetega zazidalnega načrta in prostorskih ureditvenih pogojev, številka 12/87-ZN/MS, izdelanega v maju 1988 pri Zavodu za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti ter odlok o sprejetju le-tega (Ur. objave, št. 21/88).

II.

Osnutek odloka se razgrne v prostorih Krajevne skupnosti Bakovci ter v izlozbi zgradbe SO M. Sobota, Titova cesta.

Javna razgrnitev traja 30 dni od dneva objave v Uradnih objavah pomurskih občin.

III.

V času javne razgrnitve lahko dajo občani, organi, organizacije in skupnosti pismene pripombe k osnutku spremembe odloka Komiteju za urbanizem, gradbeništvo in komunalne zadeve občine M. Sobota ter Zavodu za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti, Staneta Rozmana št. 5.

Številka: 352-20/89-4

M. Sobota, dne 24. 10. 1989

Predsednik
IS SO Murska Sobota
Janez ŠTOTL, l. r.

Radijski in televizijski spored od 8. do 14. decembra

PETEK	SOBOTA	NEDELJA	PONEDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK
RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA	RADIO MURSKA SOBOTA
5.30 Prebujajte se z nami! (Množica svežih informacij v petek jutraj, prisluhnite jim in povejte, če si poleg slišane želite še kaj drugega). 8.00 Konec jutranjega sporeda. 16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, Romano vilago - Svet Romov, reklame, glasba). 18.00 21-232.	16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del s sobotno anketo, strokovnjak odgovarja, reklame, glasba). 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi (dežurstvo pri telefonu 21-232 od 14.00 do 16.00).	10.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 11.00 Srečanje na pomurskem valu. 12.00 Oddaja v madžarski štiri. 13.00 Doma in onkraj meje. 13.30 V nedeljo popoldan (Osrednji aktualni prispevek, športne in druge novice, minuta za varstvo okolja, minute za kmetovalce, humor). 14.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi (dežurstvo pri telefonu 21-232 od 9.00 do 13.00).	5.30 Prebujajte se z nami! (Le z veseljem v hlev, službo ali šolo. Čaka vas jutranji murski val, spravil vas bo v boljšo voljo in dan bo lepši!) 8.00 Konec jutranje oddaje. 16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, sportna oddaja, reklame, glasba). 18.00 So-točje.	5.30 Prebujajte se z nami! (Z jutranjim glasom z murskega vala vam bo prijetnejše. Če ne verjamete, vprašajte soseda ali prijatelja!). 8.00 Konec jutranje oddaje. 16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, pogovor v živo, reklame, glasba). 18.00 Rezerviran čas. 18.15 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.	5.30 Prebujajte se z nami! (Zjutraj imate veliko možnosti: lahko spite, lahko se umivate, kregate z možem ali ženo, lahko pa poslušate radio. Odločite se za murski val in ne bo vam žal!). 8.00 Konec jutranjega programa. 16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, gospodarske teme, reklame, glasba). 18.00 Poslušamo vas (vaše pripombe sprejemamo na telefon 21-232). 18.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.	5.30 Prebujajte se z nami! (Spet bo na vrsti veliko zanimivega, seveda ob dobri glasbi. Vemo, da vas posebej pritegne govorjenje o tečaju dinarja - tudi to boste slišali!). 8.00 Konec jutranjega sporeda. 16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, kulturna oddaja, reklame, glasba). 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.
TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA	TV LJUBLJANA
10.10 Tednik, Mostovi, E. Reitz: Domovina, ponovitev; 15.55 Žarišče, ponovitev; 16.30 TV Dnevnik 1; 16.50 Mozaik, ponovitev; 18.15 Spored za otroke in mlade; 19.30 TV Dnevnik 2; 20.05 Po stopinjah, zadnji del angleške serije; 21.00 Ulice San Franciska, amer. nanizanka; 21.50 TV Dnevnik 3; 22.10 Nedolžni, franc. film; Lj 2 17.00 Satelitski programi - poskusni prenosi; 19.00 Domači ansambli; 19.30 TV Dnevnik 2; 20.00 Žarišče; 20.30 Slavnostni koncert; 22.35 Satelitski programi;	8.10 Otroška matineja: Ponovitev oddaj tedna; 11.00 Televizija, angleška serija; 12.15 Mednarodna obzorja; 14.00 Druga godba; 14.30 Roatis, švedski film; 15.55 Žarišče, ponovitev; 16.30 TV Dnevnik 1; 18.00 Domači ansambli; TRIM; 18.30 Na pragu 21. stoletja; 19.30 TV Dnevnik 2; 19.59 Utrip; 20.20 Žrebane 3x3; 22.05 TV Dnevnik 3; 22.20 J. Goldman: Anastazija, amer. film; 23.10 Tudi takšni otroci, ameriški film; Lj 2 16.00 Satelitski programi; 19.00 Kako biti skupaj, oddaja TV BG; 19.30 TV Dnevnik 2; 20.10 Telefon, ameriški film; 23.15 Športna sobota;	9.25 Otroška matineja; 10.45 Anastazija, ponovitev; 12.00 Ljudje in zemlja; 12.30 Veliko sedlo, nadaljevanje; 13.30 Telefon, amer. film; 15.40 Zvezdni prah; 16.30 TV Dnevnik 1. 16.50 Bitka za luno, kanadski film; 19.30 TV Dnevnik 2; 20.35 Gala humanitarna prireditve; Lj 2 10.00 Danes za jutri; (Film: Peki na Pacifiku); 13.00 Športno popoldne; 19.30 TV Dnevnik 2; 19.55 Da ne bi bolelo: AIDS; 20.20 Kartoteka zemlje, angl. dok. serija; Včeraj, danes, jutri... 21.35 Športni pregled;	10.10 Utrip, Zrcalo tedna, Mernik, ponovitev; 16.30 TV Dnevnik 1; 16.50 Mozaik, ponovitev; 18.15 Spored za otroke in mlade; 19.30 TV Dnevnik 2; 20.05 G. Steinheimer: Dvoboje, nemška drama; 21.35 Osmi dan; 22.15 TV Dnevnik 3; 22.35 Človek in glasba; Lj 2 16.30 Satelitski programi; 17.45 Boj za obstanek; 18.15 Svet športa; 19.30 TV Dnevnik 2; 20.00 Žarišče; 20.30 Izobraževalna oddaja; 20.50 Svet na zaslonu;	10.10 Mozaik; 15.55 Žarišče; 16.30 TV Dnevnik; 16.50 Superveslalom; 17.30 Tuji jeziki, ponovitev; 18.00 Spored za otroke in mlade; 19.30 TV Dnevnik 2; 20.05 A. Kantof - J. Benard: Lepotec z otoka; 21.00 Aktualno; 22.05 TV Dnevnik 3; 22.20 Ropot; Lj 2 17.00 Satelitski programi; 18.00 Beograjski TV program; 19.30 TV Dnevnik 2; 20.00 Žarišče; 20.35 Portret Richarda Burtona;	10.10 Mozaik; 15.55 Žarišče, ponovitev; 16.30 TV Dnevnik 1; 18.20 Spored za otroke in mlade; 19.30 TV Dnevnik 2; 20.05 Lovec na jelene, amer. film; 23.05 TV Dnevnik 3; Lj 2 17.00 Satelitski programi; 18.00 Regionalni program; 19.00 Pogled v preteklost; 19.30 TV Dnevnik 2; 20.00 Žarišče; 20.30 Mali koncert; 20.40 Oči kritike; 21.10 Slovenci v zamejstvu; 21.40 Satelitski programi.	10.10 Kamniti pigmalion - Plečnik; 15.55 Žarišče, ponovitev; 16.30 TV Dnevnik; 16.50 Mozaik, šolska TV... ponovitev; 18.20 Spored za otroke in mlade; 19.30 TV Dnevnik 2; 20.05 Domovina, nem. nadaljevanje; 21.05 Tednik; 21.55 TV Dnevnik 3; 22.10 Komedija na slovenskem odru: Beneska noč. Lj 2 17.00 Satelitski programi; 18.00 Regionalni program; 19.00 Pogled v preteklost; 19.30 TV Dnevnik 2; 20.00 Žarišče; 20.30 Mali koncert; 20.40 Oči kritike; 21.10 Slovenci v zamejstvu; 21.40 Satelitski programi.
TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB	TV ZAGREB
Prvi program 8.30 Tv v šoli, ponovitev. 17.15 Mladinski spored. 19.30 Dnevnik. 20.00 Zakon v Los Angelesu. 21.00 Zabavna oddaja. 21.45 Dnevnik. 22.05 Kultura. 22.55 Noč in dan.	Prvi program 8.30 Tv v šoli, ponovitev. 14.30 Mladinski spored. 19.30 Dnevnik. 20.15 Pozitivna niča. 21.15 McQ (f). 22.45 Dnevnik. 23.00 Kronika kongresa ZK BiH. 23.25 Noč in dan.	Prvi program 9.30 Nedeljsko mladinsko popoldne. 11.00 Kmetijska oddaja. 12.00 Izobraževalna oddaja. 12.30 Oddaja o zdravju. 13.00 Pes potepuh (nadaljevanje). 13.50 Sestanek brez dnevnega reda. 16.30 Izvor socialnih gibanj - Zagorje (dok. film). 17.25 Lil (f). 19.45 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.00 Balkan Ekspres. 21.00 Izlet v Hanging Rock (f). 22.30 Dnevnik. 22.55 Noč in dan.	Prvi program 8.30 Tv v šoli, ponovitev. 17.15 Mladinski spored. 19.30 Dnevnik. 20.00 Buža (drama). 21.20 Resna glasba. 22.05 Dnevnik. 22.25 Kronika kongresa ZK Hrvatske. 22.50 Noč in dan.	Prvi program 8.30 Tv v šoli, ponovitev. 17.15 Mladinski spored. 19.30 Dnevnik. 20.00 Življenjska zgodba (f). 21.40 Dnevnik. 22.00 Kongres ZKH. 23.55 Noč in dan.	Prvi program 9.00 Tv v šoli, ponovitev. 17.15 Mladinski spored. 19.30 Dnevnik. 20.00 Politični magazin. 21.05 Kvizoteka. 22.40 Dnevnik. 22.45 Noč in dan.	Prvi program 8.30 Ponovitev, tv v šoli. 17.15 Mladinski spored. 19.30 Dnevnik. 20.00 Politični magazin. 21.05 Kvizoteka. 22.40 Dnevnik. 22.45 Noč in dan.
TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA	TV AVSTRIJA
Prvi program 11.00 Početniški spored. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Primer za dva. 21.20 Hazard srca (tv film). 22.50 Mike Hammer. 23.40 Glasba. Drugi program 9.00 Matineja. 15.00 Mladinski spored. 18.00 Podnajemnik. 18.30 Avstrija v sliki. 19.00 Avstrija danes. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Kviz. 21.00 Sodobniki. 22.05 Glasba. 22.45 Šport. 23.10 Umetnine.	Prvi program 9.00 Ponovitev in tv v šoli. 14.25 Mladinski spored. 18.00 Srečanje. 18.30 Sport. 19.00 Tedenski tv spored. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Stavimo, da... 22.05 Skriti cilj (f). 23.44 Cesta izgubljenih (f). Drugi program 16.45 Letni prerez. 17.00 Ljuba družina. 17.45 Kdo me hoče? 18.00 Podnajemnik. 18.30 Avstrija v sliki. 19.00 Avstrija danes. 19.30 Priznanje (f). 22.05 Srčni list. 22.30 Sport. 23.10 Revija na ledu.	Prvi program 9.05 Ponovitev. 13.55 Mladinski spored. 18.30 Z dušo in telesom. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Po sledeh Bajazza. 21.20 Bajazzo (opera). Drugi program 9.00 Matineja. 15.00 Športno popoldne. 17.15 Klub seniorjev. 18.00 Podnajemnik. 18.30 Avstrija v sliki. 19.00 Avstrija danes. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Može iz K3 (f). 21.50 Mesto žensk (f).	Prvi program 9.00 Tv v šoli in ponovitev. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Z dušo in telesom. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Ponedeljkov sport. 21.16 Miami Vice. 22.10 Sestre (f). 23.10 Kako so peli stari (f). Drugi program 17.00 Svet živali. 17.30 Lipova cesta. 18.00 Podnajemnik. 18.30 Glasbene želje. 19.00 Štajerski utrip. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Münchenčana v Hamburgu. 21.15 Šiling. 22.00 Čas vsliki. 22.25 Dok. film.	Prvi program 9.00 Ponovitev, tv v šoli. 14.15 Mladinski spored. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Z dušo in telesom. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Dežela gora. 21.05 Hitra Gerdi. 22.10 Tvegani alibi (f). 23.24 Hammer. Drugi program 11.00 Sport. 17.00 Tv v šoli. 17.30 Usmeritev. 18.00 Podnajemnik. 18.30 Glasbene želje. 19.00 Štajerski utrip. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Kviz. 21.07 Zunanje politični pregled. 22.00 Čas v sliki. 22.25 Klub 2.	Prvi program 9.00 Tv v šoli, ponovitev. 14.15 Mladinski spored. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Z dušo in telesom. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Dežela Gudenburgov. 21.00 Oficir in gentlemane (f). 23.10 Železi so biti veliki (f). Drugi program 17.30 Dežela in ljudje. 18.00 Podnajemnik. 18.30 Glasbene želje. 19.00 Štajerski utrip. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Argumenti. 22.00 Čas v sliki. 22.25 Sport. 23.30 Dok. film.	Prvi program 9.10 Iz Koreje, redke priče. 9.35 Tretji kanal. 10.20 Studio '89, pon. 17.00 Video novice. 17.10 Poročila v srbohrvaščini. 17.20 Spored Roberta Ratonija. 18.05 Pokrajine, mesta, ljudje. 19.00 Gledališki večer, razgovor pred predstavo. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Gledališki večer, Cesar in komedijant, drama v dveh delih iz gledališča Zalaezgerszeg. 22.45 TV dnevnik.
TV MADZARSKA	TV MADZARSKA	TV MADZARSKA	TV MADZARSKA	TV MADZARSKA	TV MADZARSKA	TV MADZARSKA
9.10 Cirkuski film. 9.35 Čez eno uro sem nazaj, č/b serija. 16.50 Poročila. 17.00 Za upokojece. 17.30 Teka, uporabni napotki. 17.40 Filmska reportaža. 18.00 Okno, služnostni program. 19.00 Berite vsak dan! 19.15 TV kino, napoved filma. 19.30 TV dnevnik. 20.05 TV kino: Konje ubijajo, mar ne? Ameriški film. 22.10 Bródy, koncert v mladinskem parku. 22.55 TV dnevnik.	8.40 Ponovitev. 10.45 Mladinski magazin. 11.45 Magazin cultural. 12.20 Športna sobota. 12.25 Planje. 14.00 Streljanje. 14.35 Teleport '89. 15.30 Sabljanje. 16.05 Spomnite se. 17.05 Jahanje. 17.35 Nogomet, žrebanje za SP. 18.25 Teleport. 18.50 Tek. 19.30 TV dnevnik. 20.00 Bom kandidiral, kabaret. 21.20 Silovita gonja, japonska kriminalka. 25.35 TV dnevnik.	9.05 Za otroke. 14.40 Vohljač, 2. del. 15.10 Zemlja na posodo, 10. del. 15.45 Junaki dneva, I. Tömörkényi. 16.35 Kviz. 17.05 Okusi na mikrovalovih. 17.20 In-sallah, reportaža iz Pakistana. 18.10 Delta, znanstveni poročevalec. 19.00 Teden; aktualnosti, reportaže. 20.00 Dnevnik. 20.15 Pesem za vsakogar. 20.20 Jaz in moj bratec, spevoigra. 22.00 Teleport. 22.15 Pesnik Gy. Flaudi.	9.10 Predvečer, sov. film. 10.25 Ponovitev: Teden, Delta. 16.20 Video novice. 16.30 Poročila v romunščini. 16.45 Poklicna posvetovalnica. 17.35 Četrt ure za gospodarstvo. 18.00 Jezikovne uganke. 18.55 Literarne uganke. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Družinski krog. 21.05 Panorama. 21.55 Kolekcija iz Zapadnega Berlina. 22.30 TV dnevnik.	9.05 Panorama, pon. 9.55 Zgodovina simfonije. 11.20 Telovadba za invalide. 17.05 Panonska kronika. 17.15 Poročila v nemščini. 17.20 Naš ekran, v romunščini. 17.55 Ansambel Vasmatom. 18.25 Morje, 3. del. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Dosmrtno, avstralska serija. 20.55 Studio '89. 21.40 Dokumentarni film. 22.10 K. Patakyju v spomin. 22.50 TV dnevnik.	9.10 Iz Koreje, redke priče. 9.35 Tretji kanal. 10.20 Studio '89, pon. 17.00 Video novice. 17.10 Poročila v srbohrvaščini. 17.20 Spored Roberta Ratonija. 18.05 Pokrajine, mesta, ljudje. 19.00 Gledališki večer, razgovor pred predstavo. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Gledališki večer, Cesar in komedijant, drama v dveh delih iz gledališča Zalaezgerszeg. 22.45 TV dnevnik.	9.10 Primer za dva, kriminalka, pon. 10.10 Glasbeni film. 10.40 Telovadba za invalide. 16.05 Panonska kronika. 16.15 Poročila v srbohrvaščini. 16.20 Tretji kanal. 17.20 Planet, na katerem moramo živeti. 18.05 Kratki filmi. 19.15 Žrebanje lota. 19.30 TV dnevnik. 20.10 Sosedje, 69. del. 20.45 Ozadje vesti. 21.30 Videoklipt. 22.00 Dokumentarni filmi. 22.25 TV dnevnik.

Komisija za delovna razmerja pri SCT, TOZD MEHANIČNI OBRATI, DELOVNA ENOTA M. SOBOTA, Tišinska 29 b, objavlja prosta dela in naloge

KONTROLORJA

ZA MEDFAZNO IN KONČNO KONTROLO IZDELKOV

Pogoji:

— srednješolska izobrazba kovinarske smeri
— eno leto delovnih izkušenj
Prijave pošljite v 8 dneh na naslov SCT, TOZD MEHANIČNI OBRATI, DELOVNA ENOTA M. SOBOTA, Tišinska 29 b MURSKA SOBOTA — kadrovska služba.

DRAŽBENI OKLIC

13. 12. 1989 ob 9. uri bodo pri Temeljnem sodišču v M. Soboti, enota v M. Soboti v sobi št. 12 na javni dražbi prodajali za-sežene tehnične predmete. Seznam in cena je na oglasni deski sodišča.

Temeljno sodišče v Murški Soboti
Enota v Murški Soboti,
24. 11. 1989

Podjetje »SOBOTA«
tapetniška, mizarska
in vrvarska dejavnost
— v stečaju

Kopališka 2
69000 MURSKA SOBOTA

OBJAVLJA

na podlagi sklepa stečajnega senata

javno dražbo

za prodajo osnovnih sredstev

1. Osební avto LADA 1600, letnik 1979
vozen neregistriran	izključna cena
28.000.000
2. Wartburg-karavan, letnik 1988,
vozen, registriran	160.000.000
- Javna dražba bo v nedeljo 10. 12. 1989 na dvonášu podjetja »Sobota«, ob 10. uri.
Vozila bodo prodana po sistemu videno-kupljeno. Poznejši reklamacije ne bomo upoštevane.
Interesenti morajo plačati pred pričetkom javne dražbe 10% polog od izključne cene osnovnega sredstva. Ogled avtomobilov je možen od 8. do 9.30 ure.
V ceno ni vračunan prometni davek.

zavarovalna skupnost triglav

Izvršni odbor Pomurske območne skupnosti ZS Triglav

razpisuje

dela in naloge sekretarja Pomurske območne skupnosti (re-elekcija).

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje:

- da imajo najmanj srednješolsko izobrazbo in pet let ustreznih delovnih izkušenj,
- da imajo ustrezne organizacijske sposobnosti ter da se zavzemajo za utrjevanje samoupravnih socialističnih odnosov.

Za opravljanje razpisanih del in nalog bo delavec imenovan za 4 leta.

Kandidati naj pošljejo svoje prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev ter opisom dosedanjega dela v osmih dneh po objavi razpisa na naslov: Zavarovalna skupnost Triglav, Pomurska območna skupnost, Murska Sobota, Titova 13.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni najkasneje v 15 dneh po njej.

kino

SPORED FILMOV V KINU
»PARK« M. SOBOTA od 7. dec. do 14. dec.

7. dec. ob 17. uri amer. krim.-komedija **PREVARA NA LOTU ZAGOTOVODIČNA KOMEDIJA S PRVINAMI NAPETE KRIMINALKE IN »POLICAJEV IZ BEVERLY HILLSA«** — PRIPOROČAMO OGLED!

7. dec. ob 19. uri amer. erot. film **DEBBIE OSVAJA DALLAS** — trda erot.

8. dec. ob 17. uri amer. krim.-komedija **PREVARA NA LOTU**

8. dec. ob 19. uri amer. erot. film **DEBBIE OSVAJA DALLAS** — trda erot.

10. dec. ob 15. in 17. uri amer. krim.-komedija **PREVARA NA LOTU**

10. dec. ob 19. uri amer. erot. film **DEBBIE OSVAJA DALLAS** — trda erot.

11. dec. ob 17. in 19. uri amer. film **LIUBEZNI NE MOREŠ KUPITI**

12. dec. ob 17. uri amer. film **LIUBEZNI NE MOREŠ KUPITI**

12. dec. ob 19. uri amer. akc. film **SFX MAŠČEVALEC**

13. dec. ob 17. in 19. uri amer. akc. film **SFX MAŠČEVALEC**

14. dec. ob 17. in 19. uri amer. komedija **LETALSKA AKADEMIA BAZA ZRAČNE OBRAMBE JE V BLIŽINI »TOVARNE SANJA, MLADENICI »ZADEVAJO« OB STARLETE — NASTAJAJO ZAPLETI. NUDIMO MNOGO SMEHA!**

Kino KUD ŠALOVCI

9. dec. ob 19. uri amer. krim.-komedija **PREVARA NA LOTU**

9. dec. ob 21. uri amer. erot. film **DEBBIE OSVAJA DALLAS**

Prodaj

MOTORN
VOZILA

PRODAM

DIANO 6 z obnovljeno ploščvino prodam. Kupšinci 32, ☎ 23 093. M-5387

AUDI 60 L, kleparsko obnovljen, prodam. Čepinci 155. M-5391

KADET 1.3 S, star dve leti, prodam. Kupšinci 49 b. M-5393

LADO 1200, letnik 1987, registrirano 27. 11. 1990, garažirano, prevoženih 21000 km prodam. Štefan Cuk, Dobrovniki 26. M-5397

MOPED A3L, letnik 1988, prodam. Informacije po 15. uri po ☎ 26 235. M-5399

LADO 1200 prodam. Štefana Kovača 138, p. Turnišče. M-5400

GOLF, registriran do oktobra 1990, prodam. Okoslavci 7. M-5403

AVTOMATIC SIMCA TALBOT 1100, letnik 1979 (december), prodam. ☎ 24 802, popoldne. M-5405

FORD TAUNUS GXL, letnik 1973, prodam. Mackovci 33. M-5409

ZASTAVO 101 GTL 55, letnik 1984 (oktober), prodam. Ledavska 9, Černelavci. M-5410

LADO RIVO 1300, staro 3 leta, prodam. Veščica 4 d. M-5414

WARTBURG, l. 1976, prevoženih 56.000 km, lovski karabin s strelnim daljnogledom, C 8.57 mm, samokres C 7.65 mm, nov, prodam za devize. Interesenti naj se oglašijo pri Pintarju na Cankovi 19. M-5417

RENAULT 4, starejši letnik, prodam. Beznovci 40, p. Bodonci. M-5422

ZASTAVO 750, letnik 1979, za rezervne dele, prodam. ☎ 22 875. M-5423

FIAT 132, registriran, prodam. Jerbic, Lipa 29. M-5433

FORD ESCORT, letnik 1971, registriran do julija (za 1.500 DEM) in sejalnik za pšenico, 21-sejni, nemški, prodam. Gornji Slaveči 9. M-5426

LADO 1200, letnik 1985, registrirano do novembra 1990, prodam. Vozilo na ogled ob delavnikih od 7. do 13. ure v zdravstvenem domu v Gornji Radgoni. ☎ 74 010. M-5428

CITROEN GS 1.3 SUPER, letnik 1980, in zamrzovalno omara, novo, prodam. ☎ 23 936. M-5432

GRADITELJI POZOR!

Izdelujem stropne nosilce vseh velikosti, zelo ugodne cene, dobava takoj. Večjo količino dostavim na dom brezplačno, cena zajamčena. Informacije: Željko P., Novo Selo Rok, R. Končara 16, 42200 Čakovci, telefon: (042) 811 685.

VESTNIK

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Brigita Bavčar, Jani Dominko, Silva Eöry, Jože Graj, Majda Horval, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Loparnik, Feri Maučec, Štefan Sobočan, Branko Žunec, Endre Gonter (tehnični urednik), Nivenka Ermi in Marjan Maučec (lektorja).

Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29/1. Telefoni: novinarji 21 383, 21 232; odgovorni urednik 21 579, glavna urednica in direktorica, naročniški oddelke, računovodstvo in tajništvo 21 064 in 21 383; GPS (trženje) 22 403 in 21 064; dopisništva: Gornja Radgona 74 597, Lendava 75 085 in Ljutomer 81 317. Telefaks 22 419. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.

Naročnina za IV. trimesečje 1989 je 225.000 dinarjev, za delovne organizacije 450.000 dinarjev, za naročnike v tujini 70 DEM (letno).

Tekoči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512. Tisk ČGP Večer tozdar Mariborski tisk Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

VESTNIK — Glasilo občinskih konferenc SZDL Murska Sobota, Gornja Radgona, Lendava in Ljutomer. Izdaja Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobota. Ureja uredniški odbor.

VESTNIK

VESTNIK

GOSPODINJE!

Ce vam zamrzovalna skrinja toči vodo ali ledeni, pokličite **IZOLACIJSKI SERVIS F. Hajdinjak**, Gornji Slaveči 5, Kuzma (069) 78-271

Popravilo z garancijo na vašem domu.

KOTEL ZA ŽGANJEKUHO, ročne izdelave, 65 l, prodam. ☎ 26-374. M-5407

1300 kosov bele fasadne opeke in 8 kosov rabljenih oken, 180 x 140, prodam. Naslov v upravi lista. M-5412

BUČNO OLJE prodam. Tomšičeva 8, Rakičan. M-FH-TT

MIKROVALOVNO PEČICO, novo, prodam. ☎ 81-512 — popoldan. IN-17735

TOČILNO MIZO, MIZE IN STOLE, frizerski salon v Mariboru in hišo v Ljutomeru ugodno prodam. ☎ (069) 82-807 od 18. do 20. ure. IN-17733

PEČ NA OLJE prodam. ☎ (069) 82-812. IN-17728

NASELJEN AKVARIJ (100 l) prodam. ☎ (069) 81-282 — dopoldan. IN-17729

ELEKTRIČNI VIJAČ, univerzalno slamoveznicno, brusilni stroj (steberni), črpalke za CREINO, trajnožarno peč prodam. ☎ (069) 82-270. IN-17731

Sobe

ENOSOBNO OGREVANO STANOVANJE v Murski Soboti išče uslužbenka. V soboto popoldne na Ciri Metodovi 3, M. Sobota, ☎ 22-412. M-5383

Zaposlitve

KVALIFICIRANEGA KOVINO-STRUGARJA ali varilca sprejem. ☎ 21-265. M-5390

IŠČEM ROČNE PLETILJE. ☎ (069) 21-036. M-5218

Razno

Prekle! Prekle! Prekleujem veljavnost hranilne knjižice št. 153247, izdane pri HKS M. Sobota na ime Štefan Tanacek, Beznovci 42. M-5434

Prekle! Prekle! Prekleujem veljavnost spričevala o končanem 6. razredu OŠ Beltinci, izdanega v šol. l. 1968/69 na ime Vladimir Plahut, Izakovci 27. M-5435

Prekle! Prekle! Prekleujem veljavnost spričevala o končani OŠ, izdanega v šol. l. 1964/65 na OŠ Hodoš. Arpad Abraham, Hodoš 84. M-5438

KNJIGOVODSKI SERVIS REGINA! Fotokopiranje, vodenje poslovnih knjig. Regina Meško, Beltinci, Ravenska 74. ☎ 71-508. M-5443

TRAJNOŽARNE PEČI popravljam hitro in kakovostno. Branko Meško, Beltinci, Ravenska 74. ☎ 71-508. M-5443

ZAHVALA

Po kratki bolezni nas je v 79. letu starosti zapustil naš dragi in skrbni mož, stari oče in pradedek

Koloman Časar

iz Ženavej 41

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih priskočili na pomoč, nas tolažili, darovali vence in cvetje ter našega dragega pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebna hvala govornici KS tov. Maruš, zdravstvenemu osebju kirurškega oddelka bolnišnice v Rakičanu in osebju ambulante v Gornjih Petrovcih.

Hvala g. duhovniku Kerčmarju za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in godbi.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Globoko žalujoci: žena Emilija, vnuk Franc z ženo Vesno in pravnukinja Urška ter drugo sorodstvo

Zaman je bil tvoj boj, zaman vsi dnevi tvojega trpljenja, bolezen je bila močnejša od življenja.

ZAHVALA

Tiho, nepričakovano in mnogo prezgodaj nas je v 58. letu starosti za vedno zapustila naša draga žena, mama, babi, sestra in snaha

Irena Obal

roj. Lončar z Vaneče

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi naše drage se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in sosedom, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli ustno in pisno sožalje, darovali vence in šopke, sočustvovali z nami ter drago pokojnico v tako velikem številu pospremili na njeni prerani zadnji poti.

Zahvaljujemo se g. Jošarju za pogrebni obred, pevcem žalostink, godbenikom za odigrano slovo, predstavniku KS Škerlaku za besede slovesa in gasilcem.

Vsem še enkrat — iskrena hvala.

Z žalostjo v srcih tvoji najdražji: mož Ernest, sin Branko z družino, brata ter Stefan in Ludvik z družinama in tate Marija.

Ko solza po licu polzi, naš očka mirno spi. Morja solz bi potočili, da bi ga lahko zbudili.

V SPOMIN

10. decembra minevajo tri leta globoke žalosti in bolečine, odkar nas je zapustil naš dragi mož, oče, ter stari oče

Stefan Maučec

iz Lukačevca

Hvala vsem, ki se ga radi spominjate, se ustavite ob njegovem grobu in mu v spomin poklonite svečo ali rožo.

Žalujoci: žena Marica ter sinova Štefan in Franc z družinama

Niti zbogom nisi rekel, niti roke nam podal, smrti te vzela je prerano, a v naših srcih boš ostal.

ZAHVALA

V 58. letu starosti nas je po hudi boleznici zapustil

Karel Vreča

s Ptuske Ceste pri Gornji Radgoni

Ob boleči izgubi našega dragega brata in strica se iskreno zahvaljujemo vsem bratom in sestram, sosedom ter znancem, ki so našega dragega strica pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna hvala zdravstvenemu osebju in patronažni službi iz Gornje Radgone.

Hvala g. kaplanu za lep pogrebni obred in govorniku krajevne skupnosti Marjanu Edšidu.

Žalujoci: sestre Mimika, Frančiška in Lizika z družino, brata Janko z družino in Maks ter nečakinja Cvetka z družino.

Vse, kar smo ljubili, zdaj v grobu spi: te v srcu nosili bomo do konca dni.

ZAHVALA

Kruta in zahrtna bolezen nam je vzela komaj 36-letno drago ženo, mamico, hčerko in sestro ter snaho

Verico Mekiš

roj. Mekiš iz Rogašovec

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi se zahvaljujemo vsem, ki ste našo drago pokojnico v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti, posebej kolektivu in učencem osnovne šole Rogašovci ter DO Mura iz Murske Sobote, ji darovali vence in cvetje, nam izrekli sožalje ter nas tolažili in nam vsestransko pomagali v teh težkih trenutkih.

Posebej se zahvaljujemo vsem govornikom, obema g. župnikoma, pevcem in šolskemu pevskemu zboru za ganljivo slovo. Obenem se zahvaljujemo zdravnikom in drugemu osebju ginekološke klinike UKC in onkološkega inštituta v Ljubljani, ginekološkemu oddelku v Rakičanu in vsem, ki ste ji pomagali, jo obiskovali in tolažili med njeno težko boleznijo.

Rogašovci, 25. 11. 1989

Žalujoci: mož Alojz, hčerka Gabi, mama, sestre in brat z družinami, tast ter drugo sorodstvo

Zaspala mamica si zlata, zaprla trudne si oči, naj Bog odpre ti rajska vrata, to ti iz srca želimo vsi.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame

Julijane Vratarič

roj. Cipot iz Murske Sobote

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste jo 25. novembra 1989 pospremili k večnemu počitku, ji darovali vence ali za maše ter nam v žalostnih dneh stali ob strani in nam pomagali.

Posebna zahvala č. gospodu škofu dr. Jožetu Smeju za poslovilne besede ter vsem duhovnikom za pogrebni obred. Iskreno se zahvaljujemo domačim cerkvenim pevcem in pevcom iz Kostivnice za odpete žalostinke, pa tudi vsem župljanom iz Kostivnice in Sv. Florijana za tako množično udeležbo.

Hvala sodelavcem SDK M. Sobota za darovano cvetje.

Žalujoci: hčerka Gabika, sin Viktor, sestra Teruška in drugo sorodstvo

ZAHVALA

25. novembra nas je zapustila naša draga mama

Katarina Kuster

roj. Kramar
26. 11. 1917
z Melinca

Globoko zahvalo izrekamo osebju internega oddelka za lajšanje bolečin. Hvala vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih pomagali, pokojnici darovali vence in cvetje in jo pospremili na njeni zadnji poti.

Iskrena hvala g. župniku za opravljeni cerkveni obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku za besede slovesa.

Žalujoci: sinovi Jože, Štefan, Franc in hčerka Jožica z družinami

V SPOMIN

24. aprila 1985, nas je zapustil dragi oče in dedek

Alois Kuster

z Melinca

Hvala vsem, ki se ustavite ob njegovem grobu ali pa z lepo mislijo počastite spomin nanj.

Globoko žalujoci vsi, ki smo ga imeli radi

*Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi hudega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od življenja.
Ko živel sem, ljubil sem vas vse,
zdaj, ko mene več med vami ni,
ljubite me v spominu vi.*

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je v 77. letu starosti zapustil naš dragi mož, oče, dedek in brat

Štefan Krauthaker

iz Bratonec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in sosedom, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, kakorkoli pomagali, izrekli sožalje ter pokojnika v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in šopke ali prispevali za gradnjo bolnišnice, svete maše ali pa v druge namene.

Zahvaljujemo se gospodu kaplanu za pogrebni obred, obema pevskega zboroma za odpete žalostinke, vsem gasilcem in društvu upokojencev ter obema govornikom.

Posebna hvala dr. Zdravcu in dr. Caru za lajšanje njegove bolezni, hvala tudi kolektivoma SGP Pomurje in Pomurskega tiska, tozdr Kartonaža.

Vsem še enkrat — najlepša hvala.

Žalujoci: žena Marija, hčerka Marija z možem, vnuk Stanko z ženo, vnuk Simon, sestre in drugo sorodstvo.

*Zakaj ste mogli nam umreti,
ko pa z vami je bilo tako lepo živeti.
Odkar utihnil je vaš glas,
žalost in bolečina domujeta pri nas.
Odkar odšli ste iz naše hiše,
nam žalostno srce ječi.
Spomin na vas pa ostane
do konca naših dni.*

ZAHVALA

Ob boleči izgubi, ko nas je tiho, mirno in nepričakovano za vedno zapustila naša ljuba mama, stara mama, tašča, sestra in sorodnica

Alojzija Madjar

Alojzija Madjar
iz Večeslavec

se iskreno zahvaljujemo vsem dobrim sosedom za vso pomoč v najtežjih trenutkih, za ustno ali pisno sožalje, ter vsem, ki ste darovali vence in šopke ter jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Hvala č. g. duhovniku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke.

Vsem še enkrat — iskrena hvala.

Žalujoci: hčerke Marija, Slavica in Hilda z družinami ter sestre Ana, Marjeta in Marija z družinami

V SPOMIN

26. decembra minevajo tri žalostna leta, odkar nas je za vedno zapustil naš dragi

Anton Weingerl

iz Murske Sobote

Vedno bo v naših srcih lep spomin nate

Globoko žalujoci vsi tvoji najdražji

*Skrb, delo in trpljenje
tvoje je bilo življenje.
Bolečina si prestala,
zdaj boš v grobu mirno spala.*

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage mame, stare mame in prababice

Eme Horvat

Mikloš Kuzmiča 45
Murska Sobota

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom in znancem za izraženo sožalje, g. seniorju Novaku za pogrebni obred in medicinskemu osebju bolnišnice v Rakičanu.

Vsem še enkrat — iskrena hvala.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

Po dolgi in težki bolezni nas je v 71. letu starosti za vedno zapustila naša draga žena, mama, prababica in sestra

Terezija Weindorfer

Terezija Weindorfer
roj. Marič
iz Kroga

Ob tej boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.

Posebna hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govornici Jožici Meolic za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Žalujoci: mož Jože, sinova Franc in Viktor z družinama, brat in sestre z družinami ter drugo sorodstvo

*Kako je hiša prazna,
odkar tebe v njej več ni.
Bila je prej tako prijazna,
zdaj olozna, tuja se nam zdi.*

V SPOMIN

11. decembra bo minilo leto dni bridke žalosti, odkar je prenehalo biti srce dragega moža, očeta, starega očeta

Jožeta Jerebica

iz Renkovec

Za teboj je ostala praznina in v naših srcih neizmerna bolečina. Hvala vsem, ki se ga spominjate in obiskujete njegov grob.

Žalujoci: vsi, ki smo te imeli radi

*Kje si, ljubi mož in oče,
kje tvoj mili je obraz,
kje je tvoja skrbna roka,
ki skrbela je za nas.*

ZAHVALA

V 78. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat, boter in stric

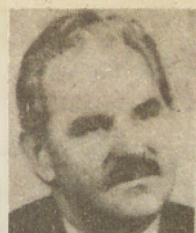
Franc Gumilar

iz Pečarovec

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo sorodnikom, dobrim sosedom, g. župniku za opravljeni pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govornici za tople besede ob odprtem grobu, gasilcem, sinovim sodelavcem PKP Puconci in vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih pomagali, nam izrekli sožalje, darovali vence, cvetje in za svete maše. Hvala vsem, ki so ga v tako lepem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Vsem še enkrat — iskrena hvala.
Pečarovi, 12. 11. 1989

Žalujoci: žena Helena, sinova Feri in Štefan z družinama, sestre z družinami, brat, botrina in drugo sorodstvo

*Cvetje na grobu naj ti pove,
da v srcu med nami si še...*

V SPOMIN

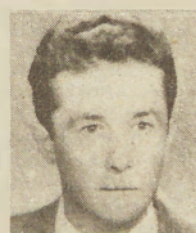
10. decembra minevata dve leti tihe žalosti, odkar naju je zapustil dragi mož in oče

Vladimir Fartek

iz M. Sobote

Iskrena hvala vsem, ki z lepo mislijo postojite ob njegovem grobu, mu prinašate cvetje in prižigate sveče.

Žalujoci vsi, ki smo ga imeli radi

*Niti zbogom nisi rekel
niti roke nam podal.
Smrti te vzela je prerano,
a v naših srcih boš ostal.*

ZAHVALA

V 50. letu starosti nas je za vedno in nepričakovano zapustil dragi mož, oče, sin, brat in dedek

Štefan Martinec

iz Rakičana

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali, nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje ter darovali cvetje in za sv. maše.

Iskrena hvala vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Prisrčna hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, predstavniku KS za poslovilne besede, vsem sorodnikom in sosedom ter kolektivoma ozda Mura, tozdr Perilo in DO Tovarna mesnih izdelkov M. Sobota.

Žalujoci: žena Karolina, sinova Dušan in Štefan z družino, mama, oče, bratje in sestre z družinami ter tašča

ZAHVALA

V 79. letu starosti nas je tiho in nepričakovano zapustila naša draga žena, tašča in babica

Terezija Kolar

iz Bratonec

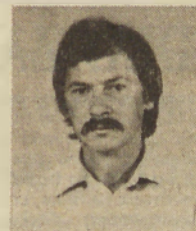
Ob boleči in nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, prijateljem, znancem, sosedom in vsem, ki ste nam v težkih trenutkih kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ali pa za sv. maše ter našo mamo v tako velikem številu pospremili k večnemu počitku.

Posebej se zahvaljujemo g. župniku za pogrebno svečanost, domačim pevcem za odpete žalostinke, predstavniku KS tozdr Cigutu za ganljive in tople besede ob odprtem grobu.

Posebna hvala zdravstvenemu osebju internega oddelka bolnišnice v Rakičanu za pomoč v zadnjih urah njenega življenja.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoci: vsi, ki smo jo imeli radi

*Niti zbogom nisi rekel
niti roke nam podal.
Smrti te vzela je prerano,
a v naših srcih boš ostal.*

ZAHVALA

V 36. letu starosti nas je mnogo prezgodaj za vedno zapustil naš dragi mož, očka, sin, brat, zet in svak

Slavko Maučec

iz Srednje Bistrice

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, botrini in vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter za sv. maše in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebej se zahvaljujemo g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, kolektivnu Mure ter 3. in 4. razredu OŠ Prežihov Voranc z Bistrice.

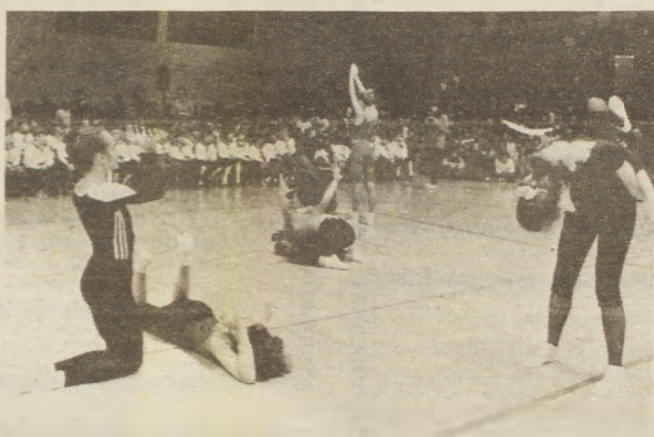
Žalujoci: vsi, ki smo ga imeli radi

ŠOLA ŽIVLJENJSKE RADOSTI

OSREDNJA PROSLAVA V MURSKI SOBOTI

Dan republike so zelo slovesno proslavili v Murški Soboti. V telovadnici Osnovne šole Edvard Kardelj, ki praznuje letos 25-letnico uspešnega delovanja, se je zbralo zares veliko obiskovalcev. Ob tej priložnosti so izdali posebno številko šolskega glasila in odprli zanimivo razstavo o razvojni poti te šolske ustanove.

O tem je uvodoma govoril tudi prvi ravnatelj Ivo Orešnik, ki je poudaril, da je šola nastala kot plod širše solidarnosti. »Želeli smo ustvariti šolo življenjske radosti in vi vse te možnosti imate, zato jih uživajte!« je še dodal. Od ustanovitve šole poučuje Mira Filipanova, ki jo na ta leta vežejo lepi spomini. »Najlepše mi je, ko me pot zanese v kako delovno organizacijo in tam vidim svoje nekdanje učence. Pa ne le tiste, ki so na visokih položajih, ampak mi je še posebno lepo pri srcu takrat, ko vidim, da so v življenju uspeli tudi učenci, katerim smo morali včasih pogledati skozi prste.« Sedanja rav-

S PROSLAVE OB JUBILEJU TRETJE OSEMELETKE — Prireditev je pritegnila veliko obiskovalcev, ki so lahko uživali ob nastopih učencev te šolske ustanove, ki praznuje 25-letnico delovanja. Foto: N. Juhnov.

nateljica Zinka Faričeva pa meni takole: »Prvo sporočilo velja novospetjem pionirjem, ki so zdaj v veliki družini ustvarjalnih mladih ljudi, drugo pa vsem nekdanjim učencem te šole in ste z njo povezani prek svojih otrok oziroma občutite šolo na svetu.«

Na osrednji proslavi v telovadnici Osnovne šole Edvard Kardelj so se predstavili nekdanji in sedanjí učenci z različnimi recitacijskimi, plesnimi in pevskimi točkami ter veliki zabavni orkester Ernesta Lukača.

M. Jerše

PARTIJA MORA IZ PISARN

Seja OK ZKS v Murški Soboti, na kateri so obravnavali delovno gradivo za program občinske partijske organizacije in sprejeli sklep, da bo občinska konferenca 7. decembra, je jasno pokazala, da soboškim komunistom ni vseeno, kakšen bo položaj te politične organizacije v prihodnje. Dokaj živahna razprava ob splošnih družbenih vprašanjih, ki neposredno zadevajo ljudi, je razkrila, da jih do spomladanskih volitev, ko bo potekal boj za oblast, čaka še veliko dela. Dosedanje izkušnje so pokazale, da zavzemanja za mnogostrežni razvoj Slovenije, kar mora biti dolgoročni interes, niso dala pričakovanih rezultatov, je v svoji razpravi menila Etelka Korpič-Horvat. Dodala je, da ni dovolj le poslovni interes, ampak je treba strateški razvoj soboške občine in Pomurja povezati s konkretnim programom partije. Zato je dobil slogan Čimprej iz kroga manj razvitih vso podporo, pri čemer se morata uveljaviti znanje in strokovnost. Po besedah Karla Sukiča se je treba zavzemati za širše oblike povezovanja in komuniciranja ter se ne zadovoljiti zgolj z izboljšanjem infrastrukture. Ob vprašanju razvoja središča trgovine, ki nima konkurence, je poudaril, tržišče ponudbe. Prav je, da je delovno gradivo za programske usmeritve soboških komunistov provokativno, je poudaril Milorad Vidovič, toda ne smemo več pri-

stajati na voluntaristične pristope, zaradi katerih so bile v preteklosti storjene marsikateri napake. Marjan Farič se je zavzel za zmanjšanje vloge partije pri kadrovanju, v čemer ga je podprl Evgen Emri, ki meni, da je pomembnejše, kako se bo partija borila kot prihodnja stranka. Za Leona Kovačiča je odločujočega pomena, kako bodo ljudem uspeli dopovedati, za kaj se dejansko borijo v tem predvolilnem boju. Ta program je nov in dober, pravi Jože Banfi, vendar želi biti vseobsegajoč. Računati je treba na več kategorij volilcev. Zato pa mora ZK ven iz pisarn in svoj program propagirati v konkretnih okoljih, je odločen Stefan Harkai. V prvi vrsti pa je treba računati na človeka, ki bo na volitvah odločil o tem, komu bo dal legitimno oblast, je dodal Boris Štefanec. Vekakor pa mora biti program soboških komunistov, kot je opozoril Bela Banfi, prilagojen konkretnim razmeram. Omenil je pet strateških področij: kadrovska politika, infrastruktura, ekologija, mednarodna in narodnostna politika ter kmetijstvo, turizem in drobnogospodarstvo, ki morajo biti časovno in krajeveno obarvani. Zato bodo s strokovnjaki tudi v prihodnje tesno sodelovali in pripravili tak program soboške Zveze komunistov, ki bo sprejemljiv za čim širši krog ljudi.

Milan Jerše

AIDS NA TRIBUNI

Tudi Slave Gorjup, predstavnik antiprobibistične zveze (ki je za normalizacijo politike z dogami), ni bil dovolj mikaven ne za mlade in druge, da bi se v večjem številu udeležili javne tribune o aidsu, ki sta jo organizirala Občinska konferenca ZSMS Murška Sobotna in koordinacijski odbor za boj proti različnim oblikam zasvojenosti. Po strokovnosti in pripravljenosti nastopa sta udeležence tribune, predvsem prosvetne delavce, zadostila dr. Zonca Levačič-Turk in dr. Jože Magdič, manj pa vodja antiprobibistične zveze.

Levačičeva je podala sliko obolevih v svetu in pri nas. Po matematičnih in drugih izračunih naj bi bilo v svetu okuženih do deset milijonov ljudi (okuženost se ne pomeni obolevost), v Jugoslaviji pa od štiri do pet tisoč. Številke za Jugoslavijo so dosti nižje kot veljajo za razviti svet in po besedah doktorice bi morali to izkoristiti z osveščanjem ljudi, predvsem mladih, ki so najpogostejše žrtve boleznih sodobnega časa.

Vabljeni psihater pa je povedal, da pri tej bolezni vidi prispevek psihologije in psihiatrije v tem, da krepi zrele medsebojne komunikacije. Zato je tudi istočasni nastop dveh, katerih stroka se je razšla pred leti (razhod v medicini), le na videz čuden in nezdravljiv.

V znamenovanju prvega decembra, svetovnega dneva aidsa, pa so organizatorji tribune pripravili stojnico pred Šopingom, kjer so delili vzgojno-propagandno literaturo in kondome.

mh

Evidentiranje za novo članstvo SZDL

V soboški občini se pospešeno pripravljajo na izvedbo programske seje občinske konference Socialistične zveze, ki bo sredi decembra. Še prej pa bodo do 10. decembra opravili programske seje krajevnih konferenc SZDL, na katerih bodo ocenili opravljeno delo v minulem dvehletnem obdobju in sprejeli program dela za naslednje obdobje. Čeprav se občinske fronte organizacije ne bo volila, bodo izvedli zadostne volitve nekaterih članov predsedstva OK SZDL, ki se že dlje časa niso udeleževali sej ali pa so sami izrazili željo, da več ne želijo sodelovati.

Zato so v krajevnih konferencah SZDL, soboške občine začeli z evidentiranjem možnih kandidatur za člane predsedstva OK SZDL. Istično so začeli tudi z evidentiranjem možnih kandidatur, ki bi na skupščinskih volitvah prihodnje leto nastopili kot kandidati Socialistične zveze. Odločitev pri tem bo seveda članstvo v Socialistični zvezi in njihova dosedanja aktivnost. Hkrati poteka tudi akcija včlanjevanja, pridobivanja novih članov SZDL pa poteka v vseh krajevnih skupnostih, kjer bodo posameznikom razdelili članke izkaznice. To naj bi opravili tudi v društvenih in družbenih organizacijah. M. Jerše

12. decembra v Murški Soboti

VIDEO ZA POSLOVNEŽE

Viden center Ljubljana bo predstavljal v torek, 12. decembra, ob 10. in 13. uri v hotelu Diana v Murški Soboti več izobraževalnih video filmov, ki jih je dobil od angleške firme Video arts. Gre predvsem za filme, ki so namenjeni poslovnem: direktorjem, prodajnim referentom, poslovojem in seveda tudi zasebnim podjetnikom. Omenjena angleška firma je doslej posnela čez 100 izobraževalnih filmov, ki jih uporablja za dodatno izobraževanje svojih delavcev 65 000 podjetij po vsem svetu. Vsak izobraževalni film ima še knjižico — povzetek filma. Filmi, ki jih bodo predstavlili v Murški Soboti, imajo podnapise v slovenskem jeziku. Filme bo možno kupiti ali pa si jih izposoditi za 2 ali 7 dni. Nekaj naslovov izobraževalnih

filmov: Neorganizirani vodja, Bi radi uspešan prodajali?, Kjer je volja, Ka ko voditi sestanek s skupino itd.

S. S.

Predkongresna tribuna o obveščanju in kritični javnosti

Odsev mitingaško-blokadnih pogromov

Medobčinsko študijsko središče slovenske partije je v ponedeljek v soboški galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec izpeljalo predkongresno tribuno oz. okroglo mizo o vlogi in nalogah sredstev javnega obveščanja zdaj in tu. Gost je bil republiški minister za informiranje Marjan Sitar, čigar obširna pojasnila so bila uokvirjena z najnovejšimi mitingaško-blokadnimi pogromi na tleh Jugoslavije. Ker bomo nekateri podrobnosti objavili prihodnjik, tokrat zgolj dejstvo o vrhu ledene gore v spopadu dveh politik in dveh razvojnih opcij (slovenske in srbske), čemur javni mediji ne bi smeli podležti. Smeri preobrazbe le-te so: avtonomija, tržna ekonomija, javnost dela, krepitev strokovnosti in etike, spoštovanje integritete osebnosti, odprtost medijev, je poudaril Marjan Sitar.

R. Z.

Vsem otrokom omogočiti razvoj

Tudi drugačnemu, prizadetemu otroku moramo omogočiti razvoj. Učitelji in defektologi, ki delajo v osnovnih šolah s prilagojenim programom (nekoč posebne OŠ), opravljajo pri tem zelo pomembno in odgovorno delo. Po mnenju dr. Ludvika Horvata, predsednika republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje in telesno kulturo, ki je bil slavnostni govornik na nedavni proslavi ob 25-letnici OŠ Prekmurske brigade v Murški Soboti, smo v Sloveniji razvili tak del šolskega sistema za usposabljanje otrok z duševnimi in telesnimi motnjami, ki se lahko teleserja z evropskim. Sedaj je potrebno poglobljanje strokovnega dela in nadaljnja krepitev materialne osnove (predvsem prostorov) za tovrstno šolstvo. »Žal se v Sloveniji še vedno rojeva veliko nezaželenih otrok in otrok, ki v svoji najnežnejši dobi živijo otroka nevredno otroštvu.« je prav tako poudaril dr. Ludvik Horvat.

Oris razvoja OŠ s prilagojenim učnim programom v Murški Soboti pa je podala sedanja ravnateljica Marija Pavlič. Omenila je, da je bil v Soboti že leta 1939 ustanovljen oddelek za nenadane učence, 1964. leta pa je začela v okviru OŠ III delovati enota posebne osnovne šole, ki se je čez sedem let osamosvojila, se 1973. leta preselila v prejšnjo zdravstveno šolo (gostovali pa so tudi v bolnišnični baraki in kasneje v OŠ I), se 1976. preimenovala v OŠ Prekmurske brigade, čez deset let pa so dobili nov prizidek. Tako imajo sedaj primerne prostore za vzgojno-izobraževalno delo z nekaj čez 100 učenci iz različnih krajev občine Murška Sobotna. Posebne zasluge za tak razvoj pa ima prejšnja ravnateljica Marija Gruškovnjakova.

Jože Graj

S seje občinskega komiteja ZKS v Lendavi

Ena rafinerija je dovolj

Novoizvoljeni komite občinske organizacije ZKS Lendava, ki mu predseduje Aleksander Varga, se je pred zadnji ponedeljek sestel na drugi seji. Udeležba je bila velika, razprava pa zelo ustvarjalna.

Na seji, ki je bila zunaj delovnega časa (po 16. uri), so menda sodelovali vsi člani komiteja. Govorili so predvsem o osnutku programskega dokumenta, ki je predstavljen v reviji Evropa zdaj. Predstavitev programa v razkošni reviji izdaja je bila pametna odločitev, saj so ga zdaj prebrali tudi mnogi nečlani. To, da poslej ZK ob sprejemanju oziroma včlanjevanju ne bo več spraševala po (ne)vernosti, je dobro, saj bo tako odpravljeno krivico, popraviti pa bo treba krivico tistim članom, ki so bili izključeni zaradi verskih razlogov. Programski dokument je zbir želja, ni pa navedbe, čemu naj bi dala ZK prednost. Premalo konkretno je opredeljena energetika, Lendavčani pa so začuden nad sozdom Kemija, ki menda hoče zgraditi rafinerijo nafte neke v središču Slovenije. To svojo odločitev hoče vnesti celo v partijske kongresne dokumente. Posamezna občinska organizacija ZKS mora imeti svoj specifičen program dela, zavzemanj, še posebej pa, ko bo ZK ena od strank. Partije ne gre kar tako izriniti iz podjetij v krajevne skupnosti, kajti podle bodo imele nekatere KS množico članstva (Lendava na primer), drugod pa le po nekaj. Vprašanje je tudi, ali bodo v njih sploh delavni. Sicer pa ZK s svojim članstvom ne more zmagati (na volitvah), lahko pa zmaga s programom. Ljudi je treba združevati pri posameznih projektih. Desetletno osnovnošolsko izobraževanje, kot ga navaja osnutek programskega dokumenta, je utopijsko; koristneje je bdeti oziroma spremljati pospešen razvoj otroka-posameznika in mu posvetiti individualno pozornost...

S. Sobočan

Sejem smučarske opreme

Solsko športno društvo Sloga in Ski klub Murška Sobotna organizirata v soboto, 9. decembra 1989, od 9. do 15. ure sejem smučarske opreme. Sejem bo v novi športni dvorani Osnovne šole Edvarda Kardelja v Murški Soboti.

F. M.

PRLEŠKI POHOD NA LJUBLJANO

Ce gora noče k Mohamedu, potem gre Mohamed h gori. Ta stari pregovor so upoštevali Prleki in se odpravili v Ljubljano, da bi predstavili ta knjižek prelepe domovine na sončni strani Alp. V uvodnem nagovoru je

anekdotičnimi in sproščenimi prispevki predstavili značaj Prleka. Člani folklorne skupine Prlek iz Ljutomer, Kulturnega društva iz Obreža in Turističnega društva Podgorci so prikazali nekatere običaje, ki so

Takoj ko Prlek stopi na vlak, potegne iz malhe svoje klobase, meso iz tünke, zabel, kruh in seveda svoje vino. Po tem spoznaš Prleka, kjerkoli že je.

pobudnik prleške noči, mag Milan Lovrenčič, dejal: »V nobeni politični in geografski razdelitvi ni upoštevano etnično in etnografsko zaokroženo območje Prlekije. Prleki so danes razdeljeni v dve regiji, pet občin in še bi lahko naštevali razdelitve, ki so uveljavljene.«

Hotel Lev je bil v soboto, 25. novembra, enkrat, saj se je v njem zbrala prleška akademska inteligenca, zbrali so se tudi tisti, ki so šli s trebuhom za kruhom, prišli so Prleki iz Prlekije in kar precej Ljubljančanov je pogledalo, kaj vse premore Prlekija.

Akademiki dr. Vekoslav Grmič, dr. Bratko Kreft, dr. Anton Trstenjak in dr. Dražutin Cvetkovič so s preprostimi,

značilni za jesenski čas (delo v gorah, trgatve, martinovanje...). Smiljan Pušenjak in Ivo Žnidarič sta s svojimi prleškimi zgodbami in napičnicami (v pravi prleščini) povedala tudi svoje poglede na Prlekijo in njeno človeka: in končno — prof. dr. Slava Šikovec z Biotehniške fakultete v Ljubljani je predstavila nekatera vina, ki so prišla s tega območja.

Ker je ves izkupicek prleške noči namenjen klubu prleških študentov v Ljubljani in Mariboru, so se le-ti vključili v organizacijo prireditve. Prleška noč je uspela in na koncu so vsi zaključili: Na svidenje prihodnje leto.

Dušan Loparnik

Le kaj si imajo prleški akademiki toliko za povedati? Gre morda za kakšen skrivni dogovor o usodi Prlekije? (od leve proti desni): dr. Trstenjak se pogovarja z dr. Cvetkom in dr. Kreft šepeta z dr. Grmičem.

RAZGLAS

1. Prlekija je zaokroženi del slovenskega kulturnega in etnografskega prostora, ki ga je potrebno vzdrževati in razvijati.
2. Prlekija je ekološko čist prostor, ki ga je potrebno ohranjati in preprečevati vsako onesnaženje in odlaganje smeti.
3. Pospeševati je potrebno pridelovanje naravne hrane.
4. Razvijati infrastrukturo in prleške občine med seboj povezati z vinsko cesto.
5. Na Gornji je potrebno ponovno postaviti stolp ali vsaj kamnito mizo, ki so jo kmetje nekdanj razbili, ko so mešaniki štirih sosednjih far, danes sosednjih občin, spitali karte in delali točo.

Prireditelj študentom sta pomagala tudi dva prleška slikarja: Miroslav Slana in Lojze Veberič. Oba sta organizatorju prireditve, Milanu Lovrenčiču izročila sliko, ki ju bo moral kar najhloje vnovčiti, denar pa nakazati klubu prleških študentov.

V petek, 15. decembra, ob 17. uri v novi športni dvorani (pri osnovni šoli E. Kardelja) v Murški Soboti tradicionalna prireditev

ŠPORT IN GLASBA

— Razglasitev športnikov Pomurja 89, zmagovalcev delavskih športnih iger v soboški občini ter podelitev telesnokulturnih priznanj

— Nastopajo: Vlado Kreslin z ansamblom Martin Krpan in Beltinski tamburaši
— Družabne igre — bogat srečelov — žrebanje vstopnic

Prekmurski večer v Ljubljani

V soboto bo v Ljubljani veliki že tradicionalni prekmurski večer. Izkušnje prejšnjih let kažejo, da se v hotelu Sloga zbere enkrat največ Prekmurcev v Ljubljani. To ni samo veselica, to je znana prekmurska uradna s folkloru, brano in pijačo. Udeležba je res pisana, kajti prihaja že tretja generacija Prekmurcev, živčih v Ljubljani in okolici. Na letošnji prireditvi bodo nastopili ansambel Monitor, romski ansambel Ački, humorist Geza, bo tudi slikarska razstava Eodreja Günterja, svoje dobrote bosta predstavili gostiči Rajh iz Baranec in Horvat-Lovenjak iz Polane.

R. Z.